

ZIŅOJUMS

par neklātienas horizontālās pārbaudes "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtēšanas procesa, tai skaitā metodoloģijas, horizontālā pārbaude" rezultātiem

Saturs

I.	Kopsavilkums	3
II.	Pārbaudes mērķis un tvērums	6
III.	Pārbaudes rezultātu izvērtējums	7
1.	Vispārīgi par Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju un risku novērtējumu	8
1.1.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija	8
1.2.	NILLTPF un sankciju riska novērtējums	16
1.3.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas izstrādē un risku novērtējuma veikšanā iesaistītās personas	23
1.4.	Risku novērtējumā izmantotie informācijas tehnoloģiju risinājumi un datu kvalitāte	28
2.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas elementi	31
2.1.	Sākotnējā NILLTPF un sankciju riska novērtēšana	31
2.2.	NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitātes novērtēšana	51
2.3.	Atlikušā NILLTPF un sankciju riska novērtēšana	56
3.	NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultāti un risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns	58
3.1.	NILLTPF un sankciju riska novērtējuma analīze un secinājumi	58
3.2.	Risku novērtējuma rezultātu izmantošana dažādos Iestādes procesos	60
3.3.	Iesaistīto personu informēšana par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem.....	62
3.4.	Risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns.....	63
3.5.	NILLTPF un sankciju riska novērtējuma dokumentācijas glabāšana	65
I pielikums.	Ziņojumā lietotie saīsinājumi.....	67
II pielikums.	Pārbaudes par risku novērtējumu rezultātu tabula.....	69

I.Kopsavilkums

Pārbaudes mērķis bija pārbaudīt Iestāžu NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības IKS elementu – NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesu, tai skaitā metodoloģiju, – un identificēt labās un sliktās prakses piemērus. Pārbaude tika veikta 17 Iestādēs – visās kredītiestādēs un Latvijā reģistrētajās ES dalībvalstu kredītiestāžu filiālēs, kā arī četrās nebanku iestādēs, kurām ir būtiskākā ietekme nebanku sektorā gan no to darbības veida un lieluma, gan NILLTPF un sankciju riska viedokļa. Pārbaudes secinājumi balstīti uz Iestāžu iesniegtās informācijas, kāda bija aktuāla 01.08.2022., analīzi, tas ir, vērtētas Iestāžu atbildes uz iepriekš definētiem jautājumiem par NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, Iestāžu iekšējie normatīvie akti, kuros noteikta NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija, kā arī Iestāžu aktuālie NILLTPF un sankciju riska novērtējumi (vairāk informācijas par Pārbaudes tvērumu skatīt Ziņojuma II sadaļā). Pārbaudes rezultātā identificēti un apkopoti Iestāžu īstenotās labās un sliktās prakses piemēri. Novērojumi par sliktās prakses piemēriem balstīti tikai uz minētās ierobežotās informācijas analīzi, un Pārbaudes horizontālā rakstura dēļ identificētie novērojumi netika verificēti ar attiecīgajām Iestādēm, kurās sliktās prakses piemēri identificēti.

Par vienu no pēcpārbaudes pasākumiem tika noteikta anonimizēta labās un sliktās prakses piemēru apkopojuma publicēšana. Šis apkopojums tiek publicēts ar mērķi informēt visus finanšu un kapitāla tirgus dalībniekus par labās un sliktās prakses piemēriem NILLTPF un sankciju riska novērtēšanā. Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieki tiek aicināti izvērtēt to īstenotās prakses atbilstību norādītajiem labās un sliktās prakses piemēriem un veikt pasākumus, lai uzlabotu risku novērtēšanas procesu, ņemot vērā Ziņojumā norādīto.

Kopumā Pārbaudes ietvaros secināts, ka Iestādēm ir augsta līmeņa izpratne par NILL riska identificēšanu un novērtēšanu. Pārbaudē būtiskākie trūkumi novēroti attiecībā uz PF, TF un sankciju riska identificēšanu un novērtēšanu. Ņemot vērā minēto, kā arī pret Krieviju un Baltkrieviju noteikto sankciju būtisko ietekmi uz Iestādēm un finanšu un kapitāla tirgus interesēm kopumā, ir būtiski veikt pasākumus, lai pilnveidotu Iestāžu izpratni par sankciju risku, kā arī PF un TF risku. Papildus kopumā Pārbaudē daļai Iestāžu konstatēta neatbilstība tādām normatīvā regulējuma normām, kas pietiekami skaidri nosaka pamata prasības attiecībā uz NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanu (piemēram, risku novērtējuma aktualizēšanas regularitāte un prasības u. c.). Būtiskākie sliktās prakses piemēri un to novērtējums ietverti tabulā (visus identificētos labās un sliktās prakses piemērus skatīt Ziņojuma III sadaļā).

Ziņojuma nodaļas Nr.	Novērojums	Novērojuma ietekme ¹
1.	Vispārīgi par Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju un risku novērtējumu	
1.1.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija	
1.1.1.	Nav izstrādāta Iestādes darbībai atbilstoša NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija	Ļoti augsta
1.1.1.	Risku novērtēšanas metodoloģija ir pārāk vispārīga	Augsta
1.1.2.	Normatīvajām prasībām neatbilstoša NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte	Augsta
1.1.3.	Nav veikts NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējums	Augsta
1.2.	NILLTPF un sankciju riska novērtējums	
1.2.1.	Normatīvajam regulējumam neatbilstoša sankciju riska novērtējuma pārskatīšanas regularitāte	Augsta
1.2.1.	Iestādei piemītošajiem riskiem neatbilstoša NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitāte	Vidēja
1.2.1.	Netiek novērtēti riski par visu risku novērtējuma veikšanas periodu	Augsta
1.2.2.	Iestāde nav veikusi sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu pēc tam, kad noteikti jauni sankciju režīmi pret Krieviju un Baltkrieviju, kas tiešā veidā ietekmē Iestādi	Ļoti augsta
1.2.2.	Nav pārskatīts NILLTPF vai sankciju riska novērtējums, iestājoties apstākļiem, kuros jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana	Augsta
1.3.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas izstrādē un risku novērtējuma veikšanā iesaistītās personas	
1.3.1.	Nav skaidra Iestādes iesaiste risku novērtēšanā, kuru veic vai kuras veikšanā ir iesaistīta neatkarīga trešā persona	Vidēja
1.3.2.	Netiek nodrošinātas apmācības saistībā ar NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanu	Vidēja
1.4.	Risku novērtējumā izmantotie informācijas tehnoloģiju risinājumi un datu kvalitāte	
1.4.1.	Nav datu, kas nepieciešami NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanai, vai dati ir neatbilstoši formātā	Augsta
1.4.1.	Nav noteiktas prasības, kā risku novērtēšanas procesā nodrošināt datu kvalitāti	Zema

¹ Katram identificētajam novērojumam, kas uzskatāms par sliktās prakses piemēru, noteikta tā potenciālā ietekme uz iestādes risku pārvaldības sistēmu, riska kontroli un iestādes vadību. Ietekme novērtēta vienā no līmeņiem – ļoti augsta, augsta, vidēja un zema. Novērtējums piešķirts, vērtējot paša novērojuma, kas uzskatāms par sliktu praksi, būtību, nevis Iestāžu, kurās attiecīgais novērojums identificēts, skaitu.

2.	Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas elementi	
2.1.	Sākotnējā NILLTPF riska novērtēšana	
2.1.1.	Netiek novērtēts sākotnējais sankciju risks	Ļoti augsta
2.1.1.	Sākotnējā NILLTPF vai sankciju riska novērtējums nav balstīts vai ir nepietiekami balstīts uz Iestādes kvantitatīvo datu analīzi	Augsta
2.1.1.	Sākotnējā riska līmenis ir balstīts tikai uz Iestādes attiecīgā riska ekspozīciju, neņemot vērā riska būtību	Augsta
2.1.2.	PF risks netiek novērtēts vispār vai tiek novērtēts nepietiekami	Ļoti augsta
2.1.2.	TF risks netiek novērtēts vispār vai tiek novērtēts nepietiekami	Ļoti augsta
2.1.3.	Sankciju riska novērtējums neaptver vai nepietiekami aptver sektorālo sankciju risku	Ļoti augsta
2.1.4.	Netiek vērtēta ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekme	Augsta
2.1.5.	Netiek novērtēts sankciju risks, kas saistīts ar Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģionu	Augsta
2.1.5.1.	Klienta riska faktori nav atbilstoši Iestādes klientu bāzei	Augsta
2.1.5.1.	Netiek vai nepilnvērtīgi tiek identificēti un novērtēti riski, ko rada klienta saimnieciskās darbības veids	Augsta
2.1.5.2.	Netiek vērtēta maksājumu plūsma no un uz paaugstināta riska jurisdikcijām	Augsta
2.1.5.2.	Netiek ņemti vērā visi faktori, kas klientu saista ar noteiktu jurisdikciju	Augsta
2.2.	NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitātes novērtēšana	
2.2.	Netiek vai nepilnīgi tiek novērtēta kontroļu operacionālā efektivitāte	Augsta
2.2.	Kontroļu izvērtējums nesniedz pietiekamu priekšstatu, vai kontroles spēj efektīvi mazināt Iestādei piemītošo sākotnējo risku	Augsta
2.2.	Iestāde novērtē kontroļu efektivitāti tikai tiem Iestādes sākotnējiem NILLTPF riska faktoriem, kuriem noteikts augsts risks	Augsta
2.3.	Atlikušā NILLTPF un sankciju riska novērtējums	

2.3.	Nav noteikta skaidra atlikušā NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas kārtība	Vidēja
2.3.	Netiek novērtēts atlikušais Iestādei piemītošais NILLTPF vai sankciju risks	Vidēja
3.	Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultāti un risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns	
3.1.	Risku novērtējuma rezultātu izmantošana dažādos Iestādes procesos	
3.1.	Sankciju riska novērtējuma rezultāti netiek izmantoti sankciju riska pārvaldības IKS uzlabošanai	Ļoti augsta
3.1.	Risku novērtējuma rezultāti netiek izmantoti, lai vadītu vai noteiktu riska apetīti	Augsta
3.2.	Iesaistīto personu informēšana par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem	
3.2.	Par risku novērtējuma rezultātiem netiek informētas iesaistītās puses vai nav noteikta iesaistīto pušu informēšanas kārtība	Vidēja
3.3.	Risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns	
3.3.	Nav noteikta prasība atbilstoši NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem izstrādāt risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plānu	Augsta
3.3.	Nav izstrādāts risku pārvaldīšanas vai mazināšanas plāns	Augsta

II. Pārbaudes mērķis un tvērums

Komisija² 08.02.2022. sāka horizontālo neklātienes pārbaudi "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtēšanas procesa, tai skaitā metodoloģijas, horizontālā pārbaude". Ņemot vērā ģeopolitisko situāciju, Komisija 2022. gada aprīlī pieņēma lēmumu pārcelt Pārbaudi uz noteiktu laiku, tas ir, uz 2023. gada 1. ceturksni.

² Ar 01.01.2023. Komisija ir integrēta Latvijas Bankā, un saskaņā ar Latvijas Bankas likuma pārējas noteikumu 4. punktu Latvijas Banka ir Komisijas mantas, finanšu līdzekļu, tiesību un saistību pārņēmēja.

Pārbaudes mērķis bija novērtēt uzraugāmo iestāžu NILLTPF un sankciju³ riska novērtēšanas procesu, tai skaitā metodoloģiju, ko Iestādes ir izstrādājušas un lieto, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošo NILLTPF un sankciju risku, un identificēt labās un sliktās prakses piemērus. Pārbaude tika veikta visās Latvijas Republikā reģistrētajās kredītiestādēs un ES dalībvalstu kredītiestāžu filiālēs Latvijas Republikā. Papildus Pārbaude tika veikta arī noteiktās ieguldījumu brokeru sabiedrībās, noteiktā maksājumu iestādē un noteiktā elektroniskās naudas iestādē, kam ir būtiskākā ietekme nebanku sektorā gan no to darbības veida un lieluma, gan NILLTPF un sankciju riska viedokļa. Kopumā Pārbaude tika veikta 17 Iestādēs.

Pārbaudes rezultāti ir balstīti uz Pārbaudes laikā spēkā esošo normatīvo regulējumu, Latvijas Bankas un starptautiski atzītām rekomendācijām, kas attiecas uz NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesu, un uz šādas Iestāžu iesniegtās informācijas un dokumentācijas, kāda bija aktuāla 01.08.2022., analīzi:

- a) Iestāžu iesniegtās atbildes uz noteiktiem jautājumiem par NILLTPF un sankciju riska novērtēšanu;
- b) Iestāžu iesniegtie iekšējie normatīvie akti, kuros noteikta NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija;
- c) Iestāžu pēdējie veiktie NILLTPF un sankciju riska novērtējumi.

III. Pārbaudes rezultātu izvērtējums

Šajā Ziņojuma sadaļā sniegts Pārbaudes rezultātu apkopojums un analīze, kas ietver Pārbaudē identificētos Iestāžu NILLTPF un sankciju riska novērtējumu labās un sliktās prakses piemērus, kā arī sniegts pārskats par normatīvā regulējuma prasībām un rekomendācijās ietvertajām norādēm. Turpinājumā sniegti labās prakses piemēri, kas identificēti Iestādēs un Latvijas Bankas ieskatā atbilst normatīvajā regulējumā un starptautiskajos ieteikumos izvirzītajām prasībām attiecībā uz efektīvu NILLTPF un sankciju riska novērtēšanu. Jāņem vērā, kā, tā kā NILLTPF un sankciju riska novērtējumam jābūt atbilstošam katras individuālās Iestādes darbības veidam un apmēram, ne visus labās prakses piemērus var attiecināt uz visām Iestādēm vienādi bez izvērtējuma.

Papildus turpinājumā sniegti arī Pārbaudē identificēti Iestāžu sliktās prakses piemēri, kas Latvijas Bankas ieskatā neatbilst normatīvajā regulējumā vai starptautiskajos ieteikumos izvirzītajām prasībām. Pārbaudes ietvaros

³ Sankcijas Ziņojuma kontekstā ir attiecībā uz sankciju subjektu noteikti ierobežojumi, kas pieņemti atbilstoši Sankciju likuma prasībām, un tādas ES vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas, kas identificētas saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 15. un 16. punktu.

identificēto sliktās prakses piemēru apkopojums ietverts Ziņojuma II pielikumā "Horizontālās pārbaudes par risku novērtējumu rezultātu tabula".

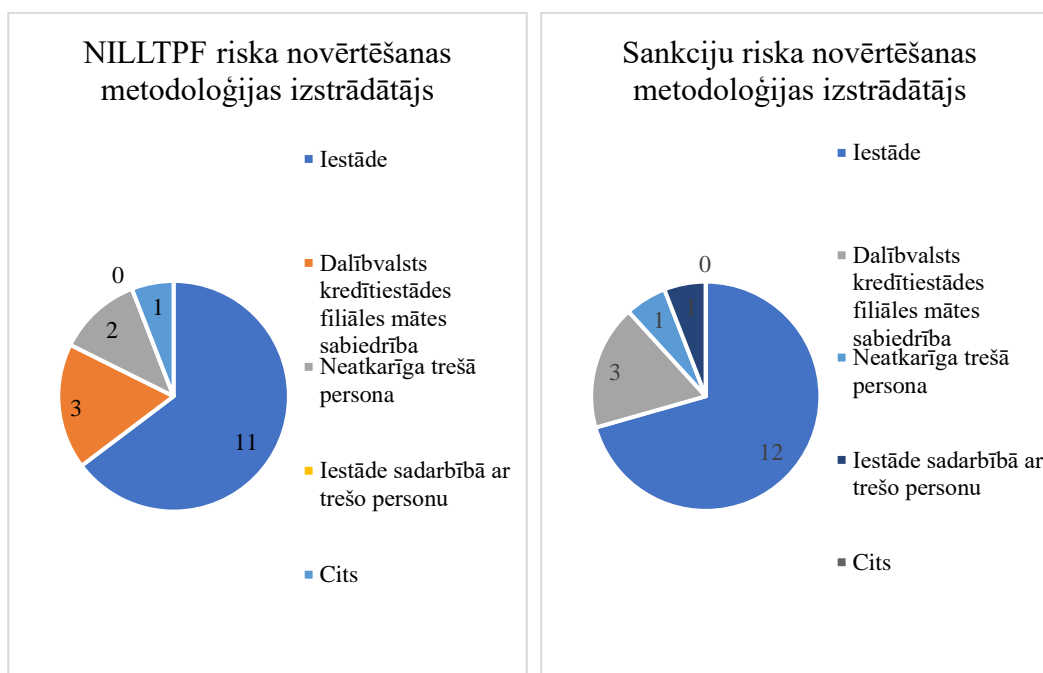
1. Vispārīgi par Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju un risku novērtējumu

NILLTPFN likuma 6. pants nosaka, ka Iestādēm atbilstoši savam darbības veidam un tās apmēram jāveic un jādokumentē NILLTPF risku novērtējums, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošos NILLTPF riskus, un, pamatojoties uz šo novērtējumu, jāizveido NILLTPFN IKS, tai skaitā jāizstrādā un jādokumentē attiecīgās politikas un procedūras, kuras apstiprina Iestādes valde, ja tā ir iecelta, vai Iestādes augstākā pārvaldes institūcija. NILLTPFN likums nosaka NILLTPF risku novērtējuma veikšanas minimālās prasības, risku novērtējuma veikšanas regularitāti un tā aktualizēšanas prasības.

Savukārt saskaņā ar Sankciju likuma 13.¹ pantu Iestādēm ir pienākums atbilstoši savam darbības veidam veikt un dokumentēt starptautisko un nacionālo sankciju riska novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai vai klientiem noteikto starptautisko un nacionālo sankciju neizpildes riskus. Pamatojoties uz šo novērtējumu, Iestādes izveido starptautisko un nacionālo sankciju riska pārvaldīšanas IKS, tostarp izstrādā un dokumentē attiecīgās politikas un procedūras.

1.1. NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija

Pārbaudē secināts, ka 16 no 17 vērtētajām Iestādēm ir dokumentēta NILLTPF, kā arī sankciju riska novērtēšanas metodoloģija. Savukārt viena Iestāde norādīja, ka tā izmanto risku novērtējuma veikšanas rīku, ko izstrādājusi ACAMS, tāpēc Iestādei nav atsevišķas dokumentētas NILLTPF, kā arī sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas. Turpinājumā norādītajos attēlos sniegta informācija par Iestāžu NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas izstrādātājiem.

Kopumā vērtējot Iestāžu risku novērtēšanas metodoloģijas, novērots, ka visām Iestādēm, kuru risku novērtēšanas metodoloģiju izstrādājusi neatkarīga trešā persona, tajā konstatējamas būtiskas nepilnības. Taču būtiskas nepilnības konstatētas arī vairāku Iestāžu risku novērtēšanas metodoloģijās, kuras izstrādājusi pati Iestāde vai Iestādes mātes sabiedrība. Tāpēc nevar izdarīt viennozīmīgu secinājumu par to, ka metodoloģijas kopējā kvalitāte ir tieši atkarīga no tā, vai to izstrādājusi pati Iestāde, neatkarīga trešā persona vai Iestādes mātes sabiedrība.

Labās prakses piemērs

Iestādei grupas līmenī ir vienota NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija

Iestāde ir apstiprinājusi vienotu grupas līmeņa NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģiju, kas nosaka risku novērtēšanas prasības, vienlaikus paredzot, ka, ievērojot nacionālo normatīvo regulējumu vai citus individuālus apstākļus, Iestāde nacionālā līmenī var noteikt atkāpes no vienotās metodoloģijas. Metodoloģija paredz noteiktu kārtību, kā var tikt noteiktas un grupas līmenī saskaņotas atkāpes no grupas līmeņa metodoloģijas.

Sliktās prakses piemērs

Iestādei nav izstrādāta tās darbībai atbilstoša NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija

Iestāde NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanai izmanto standartizētu rīku, ko izstrādājusi ACAMS, nepielāgojot to savas darbības specifikai, kā rezultātā Iestāde nevar identificēt un novērtēt riskus veidā, kas būtu atbilstošs Iestādes darbības veidam un apmēram, tostarp rīks neaptver TF un PF risku.

1.1.1. NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas dokumentēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 6. panta pirmo daļu un Sankciju likuma 13.¹ pantu Iestādēm jāizveido NILLTPFN IKS, tai skaitā jāizstrādā un jādokumentē attiecīgās politikas un procedūras. NILLTPFN likuma 6. panta pirmā daļa nosaka, ka politikas un procedūras NILLTPFN jomā apstiprina Iestādes valde, ja tā ir iecelta, vai Iestādes augstākā pārvaldes institūcija. Papildus Rokasgrāmatas 26. punktā paskaidrots, ka Iestādēm nepieciešams izstrādāt un dokumentēt sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju. No minētā izriet, ka Iestādēm nepieciešams dokumentēt arī NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju. Atbilstoši Wolfsberg vadlīnijās noteiktajam metodoloģijai būtu jābūt pietiekami detalizētai un skaidrai⁴. Līdz ar to, lai Iestāde varētu demonstrēt, ka tās veiktā risku novērtēšana atbilst NILLTPFN likumā un Sankciju likumā izvirzītajām prasībām, metodoloģijai būtu jābūt dokumentētai tādā detalizācijas pakāpē, lai gan regulatoram, gan citām ieinteresētajām pusēm radītu skaidru priekšstatu par to, kā Iestāde identificē un novērtē NILLTPF un sankciju risku. Tāpat EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes⁵ noteikts, ka Iestādēm būtu jāreģistrē un jādokumentē risku novērtējums, kā arī visas šajā risku novērtējumā veiktās izmaiņas tā, lai Iestāde un regulators varētu saprast, kā tas tika veikts un kāpēc tas tika veikts konkrētajā veidā.

Kopumā secināms, ka visām Iestādēm, izņemot Ziņojuma 1.1. apakšpunktā minēto vienu Iestādi, ir dokumentēta NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija. Iestādēm ir dažādas pieejas metodoloģijas dokumentēšanai, proti, vairākām Iestādēm NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas ir atsevišķi dokumenti, kas aptver visus ar risku novērtējuma veikšanu saistītos noteikumus, citām Iestādēm dažādi risku novērtēšanas metodoloģijas elementi ir iekļauti dažādos Iestādes dokumentos (piemēram, NILLTPFN stratēģijā, NILLTPF riska pārvaldības politikās un atsevišķu Iestāžu struktūrvienību pilnvaras un uzdevumus regulējošajos dokumentos), bet citām Iestādēm metodoloģija nav atsevišķi dokumentēta, bet ir iekļauta risku novērtējuma ziņojumos. Novērots, ka Iestādēm, kurām metodoloģijas ir atsevišķi dokumentētas, kopumā risku novērtējuma veikšanas prasības ir dokumentētas

⁴ Wolfsberg vadlīnijas, 4. lpp. Pieejamas šeit: <https://wb-db.basel.institute/assets/3deb66d7-6aca-490c-bcd9-c1a3d34a807b/17.%20Wolfsberg-Risk-Assessment-FAQs-2015.pdf>

⁵ EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes, 1.4. apakšpunkts. Pieejamas šeit: [Guidelines on ML/TF risk factors \(revised\) | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/guidelines/ml-tf-risk-factors-revised)

detalizētāk un tās sniedz skaidrāku priekšstatu par to, kā risku novērtēšanas process tiek organizēts un veikts.

Labās prakses piemērs

Iestādei ir izstrādāta skaidra, detalizēta NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija, kas sniedz pilnīgu un visaptverošu izpratni par visiem šā riska novērtēšanas posmiem

Iestādei ir izstrādāta skaidra un detalizēta NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija, kas sniedz pilnīgu un visaptverošu izpratni par visiem šā riska novērtēšanas posmiem, tai skaitā, bet ne tikai par to, kā Iestāde identificē NILLTPF risku, balstoties uz kādiem principiem un matemātiskajiem moduļiem tiek veikta riska faktoru novērtēšana, kā Iestāde identificē un novērtē kontroļu efektivitāti, tai skaitā – kādus iekšējos un ārējos informācijas avotus Iestāde ņem vērā, novērtējot kontroles, kā arī kā Iestāde novērtē tai piemītošo atlikušo risku. Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija noteikta atsevišķā dokumentā, kam pievienotas instrukcijas un skaidrojumi, kas detalizētāk paskaidro piemērojamās prasības, tādējādi veicinot konsekventu un vienotu prasību izpratni un piemērošanu.

Sliktās prakses piemēri

A. Risku novērtēšanas metodoloģiju atsevišķi neapstiprina Iestādes vadība

Vairākām Iestādēm risku novērtēšanas metodoloģija nav noteikta atsevišķā dokumentā, bet ir iekļauta tikai risku novērtējuma ziņojumā. Tā rezultātā metodoloģija netiek atsevišķi apstiprināta pirms risku novērtējuma veikšanas. Risku novērtēšanas metodoloģiju Iestādes valde (vai cita noteiktā pārvaldes institūcija) apstiprina kopā ar risku novērtējuma ziņojumu pēc risku novērtējuma veikšanas.

B. Risku novērtēšanas metodoloģija ir pārāk vispārīga

Atsevišķām Iestādēm risku novērtēšanas metodoloģija satur vispārīgas prasības attiecībā uz NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanu. Attiecīgi metodoloģija šīm Iestādēm ir pārāk vispārīga, lai sniegtu pietiekamu priekšstatu par to, kā Iestādes veic risku novērtēšanu. Minētais konstatēts visām tām Iestādēm, kurām metodoloģija nav dokumentēta atsevišķi, bet ir iekļauta risku novērtējuma ziņojumos. Tāpat minētais novērots atsevišķām Iestādēm, kurām risku novērtējuma veikšanas prasības ir ietvertas dažādos Iestādes iekšējos normatīvajos aktos, kas vispārīgi regulē NILLTPF vai sankciju riska pārvaldību.

Piemēram, Iestāde tieši attiecībā uz NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju noteikusi tikai vispārīgas minimālās prasības, ko paredz

NILLTPFN likums un Sankciju likums (risku novērtēšanas regularitāte, vērtējamās risku kategorijas un citas likumos tieši noteiktās prasības). Taču detalizētākas prasības attiecībā uz to, kā tieši Iestāde veic risku identificēšanu un novērtēšanu, Iestādē noteiktas vispārīgi attiecībā uz visiem riskiem, kuriem Iestāde var būt pakļauta. Attiecīgi detalizētas prasības, kas regulētu tieši NILLTPF un sankciju riska identificēšanu un novērtēšanu, ņemot vērā šo risku specifiku, Iestādei nav noteiktas.

1.1.2. Risku novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas un aktualizēšanas prasības

Saskaņā NILLTPFN likuma 7. panta pirmās daļas 11. punktu un Noteikumu Nr. 126 8.1. apakšpunktu Iestādēm jānosaka politiku un procedūru regulāras darbības pārskatīšanas prasības un kārtība atbilstoši grozījumiem normatīvajos aktos vai Iestāžu darbības procesos, sniegtajos pakalpojumos, pārvaldības struktūrā, klientu bāzē vai darbības reģionos. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 227 66. punktu Iestādes regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā pārskata un pilnveido risku identificēšanas un pārvaldīšanas politikas un procedūras atbilstoši pārmaiņām Iestādes darbībā un Iestādes darbību ietekmējošajos ārējos apstākļos. No minētajām normām izriet, ka Iestādēm ir pienākums noteikt kārtību NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas regulārai pārskatīšanai, kas aptver arī prasības par risku novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti, apstākļiem, kuriem iestājoties Iestāde metodoloģiju pārskata, kārtību, kādā šie apstākļi tiek identificēti un kādā tiek dokumentētas un apstiprinātas izmaiņas metodoloģijā, un par minētajiem procesiem atbildīgās personas.

Kopumā Pārbaudē secināts, ka, lai gan normatīvais regulējums paredz skaidras prasības, kad Iestādēm būtu jāpārskata politikas un procedūras, kas aptver arī NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju, lielai daļu Iestāžu iekšējos normatīvajos aktos nav noteiktas minimālās prasības attiecībā uz metodoloģijas pārskatīšanu, kas izriet no minētajām tiesību normām, vai noteiktās prasības neatbilst normatīvajam regulējumam.

Papildus Pārbaudē konstatēts, ka atsevišķām Iestādēm NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte neatbilst Iestādes noteiktajai NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitātei. Šāda neatbilstība varētu būt skaidrojuma ar normatīvajā regulējumā noteikto politiku un procedūru pārskatīšanas biežuma neatbilstību risku novērtējuma pārskatīšanas biežumam. Proti, ņemot vērā Noteikumu Nr. 227 66. punktā noteikto politiku un procedūru pārskatīšanas regularitāti – ne retāk kā reizi gadā –, vairums Iestāžu ir noteikušas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti – ne retāk kā vienu reizi gadā. Savukārt risku novērtēšana lielākoties tiek veikta Rokasgrāmatas 7. punktā noteiktajā regularitātē – reizi 18 mēnešos.

Labās prakses piemēri

A. Prasības regulārai risku novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanai

NILLTF riska novērtēšanas metodoloģija paredz prasību Iestādei regulāri pārskatīt metodoloģiju. Saskaņā ar Iestādes noteikto instrukcijas, kā arī izmantotās veidnes tiek nepārtraukti pārskatītas. Lai pārliecinātos un identificētu, ka Iestāde novērtē riskus, kas saistīti tieši ar Iestādes biznesu, tiek izmantoti gan ārējie, gan iekšējie informācijas avoti, tai skaitā tiek ņemti vērā visu vietējā līmeņa grupas uzņēmumu risku novērtējumi, lai izvērtētu, vai vienā grupas uzņēmumā identificētie riski var attiekties arī uz citiem grupas uzņēmumiem.

B. Risku novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas biežums atbilst risku novērtējuma veikšanas regularitātei

Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte atbilst NILLTPF riska novērtējuma veikšanas regularitātei, tas ir, minētās darbības tiek veiktas ne retāk kā reizi gadā, tādējādi nodrošinot, ka pirms katras risku novērtēšanas tiek gūta pārliecība, ka Iestādes iekšējo vai ārējo izmaiņu rezultātā metodoloģijā nav nepieciešams veikt grozījumus vai uzlabojumus.

C. Iestāde identificē un risku novērtējumā norāda, kā izmaiņas metodoloģijā ietekmē iespēju salīdzināt risku novērtējuma rezultātus

Iestāde NILLTPF riska novērtējuma ziņojumā ir identificējusi, kādas izmaiņas veiktas NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģijā, salīdzinot ar iepriekšējo NILLTPF riska novērtējumu. Ja atsevišķi risku novērtējuma rezultāti nav salīdzināmi ar iepriekšējā risku novērtējuma rezultātiem, ņemot vērā izmaiņas risku novērtēšanas metodoloģijā, Iestāde risku novērtējuma ziņojumā sniedz norādi par to.

Sliktās prakses piemēri

A. Nav noteikta NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte vai apstākļi, kuriem iestājoties metodoloģija jāpārskata

Atsevišķas Iestādes nav iekšējos normatīvajos aktos noteikušas NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti vai daļu apstākļu, vai visus apstākļus, kuriem iestājoties jāveic metodoloģijas pārskatīšana saskaņā ar normatīvo regulējumu.

Papildus Iestāde, kas izmanto ACAMS rīku gan NILLTPF, gan sankciju riska novērtēšanai, nevar nodrošināt, ka NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija tiek pārskatīta Noteikumos Nr. 227 noteiktajā regularitātē, kā arī iestājoties apstākļiem, kas noteikti NILLTPFN likuma 7. panta 11. punktā vai Noteikumu Nr. 126 8.1. apakšpunktā, kamēr tā izmanto šo rīku.

- B. NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte neatbilst Noteikumu Nr. 227 66. punktā noteiktajai – ne retāk kā reizi gadā

Atsevišķu Iestāžu iekšējos normatīvajos aktos noteiktā NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte neatbilst Noteikumu Nr. 277 66. punktā noteiktajai regularitātei – ne retāk kā reizi gadā. Atsevišķas Iestādes ir noteikušas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti – reizi trīs gados. Savukārt citas Iestādes noteikušas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti – reizi 18 mēnešos.

Priekšlikums pēcpārbaudes pasākumiem

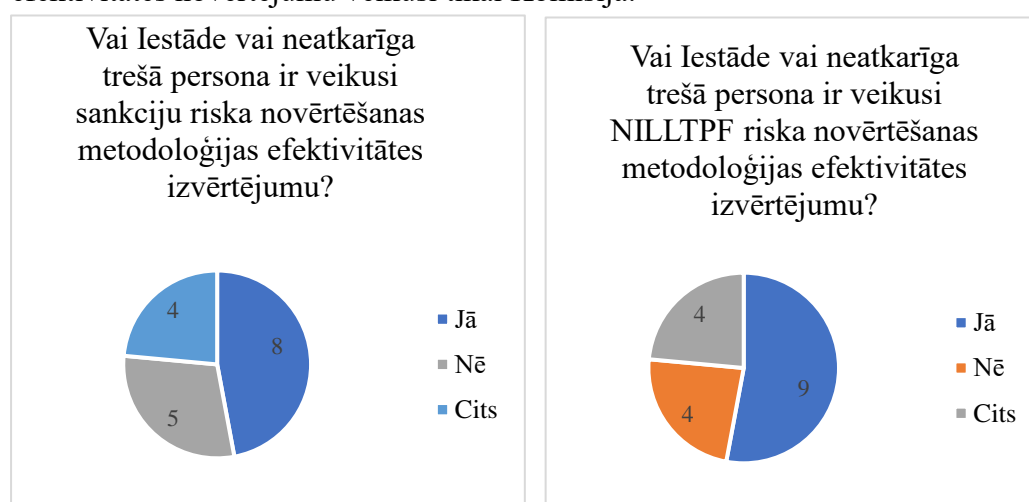
Latvijas Bankas ieskatā nav lietderīgi normatīvajā regulējumā noteikt tādu NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti, kas ir biežāka nekā noteiktā risku novērtējuma veikšanas regularitāte. Ieteicams veikt grozījumus normatīvajos aktos, lai nodrošinātu, ka Iestādes risku novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte atbilst risku novērtējuma veikšanas regularitātei.

1.1.3. NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes novērtējums

Saskaņā NILLTPFN likuma 7. panta pirmās daļas 11. punktu un Noteikumu Nr. 126 8.1. apakšpunktu Iestādes izstrādātās politikas un procedūras ir daļa no NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības IKS. Iestādēm atbilstoši NILLTPFN likuma 8. panta otrajai daļai un Noteikumu Nr. 126 10. punktam ne retāk kā reizi 18 mēnešos ir jāveic NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas IKS efektivitātes novērtējums. No minētā izriet, ka Iestādēm regulāri būtu jāveic arī Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtēšana. Atbilstoši EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādņēs noteiktajam risku novērtējuma mērķis ir palīdzēt Iestādēm izprast, kurās jomās tās ir pakļautas NILLTF riskam un kurām to darījumdarbības jomām būtu jāpiešķir prioritāte saistībā ar cīņu pret NILLTF⁶. Lai nodrošinātu, ka risku novērtējums kalpo minētajam mērķim, Iestādēm būtu jāgūst pārliecība, ka metode, kādu tās piemēro, lai identificētu un novērtētu tām piemītošos riskus, ir efektīva, kā arī atbilstoša Iestādes darbībai un normatīvo aktu prasībām.

⁶ EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes, 1.11. apakšpunkts. Pieejamas šeit: [Guidelines on ML/TF risk factors \(revised\) | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/guidelines/ml-tf-risk-factors-revised)

Kopumā Pārbaudē secināts, ka ne visas Iestādes ir veikušas NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējumu (skatīt informāciju sliktās prakses piemērā turpinājumā). Iestādes, kuras norādīja "citu" variantu, atbildot uz jautājumu par metodoloģijas efektivitātes izvērtējuma veikšanu, norādīja, piemēram, ka spēkā esošajai risku novērtēšanas metodoloģijai efektivitātes izvērtējums nav veikts, bet tas ir veikts iepriekšējai metodoloģijas versijai, savukārt citas Iestādes norādīja, ka efektivitātes izvērtējums tiek veikts šobrīd. Iestādes, kuras norādīja, ka efektivitātes izvērtējums ir veikts, informēja, ka efektivitātes izvērtējumu veikusi Iestādes iekšējā audita funkcija, atbilstības kontroles funkcija, ārējais auditors, vai atsevišķas Iestādes norādīja, ka efektivitātes novērtējumu veikusi tikai Komisija.

Labās prakses piemērs

Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējumu veikusi gan Iestāde, gan neatkarīga trešā persona

Iestāde norāda, ka tās NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējumu veikusi gan Iestādes iekšējā audita funkcija, gan neatkarīga trešā persona.

Sliktās prakses piemērs

Iestādei nav veikts NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējums

Atsevišķos gadījumos ne pati Iestāde, ne neatkarīga trešā persona nav veikusi NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma efektivitātes izvērtēšanu. Dažas Iestādes norāda, ka NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējumu veikusi tikai Komisija klātienes pārbaudes ietvaros. Minētās Iestādes nenorāda, ka papildus Iestāde vai neatkarīga trešā persona būtu veikusi metodoloģijas efektivitātes izvērtējumu. Atbilstoši iepriekš norādītajam

normatīvajam regulējumam Iestādes pašas pienākums ir nodrošināt, ka regulāri tiek veikts metodoloģijas efektivitātes izvērtējums. Regulatora klātienes pārbaudes netiek veiktas tādā regularitātē, kā to paredz normatīvā regulējuma prasības, un regulatora pārbaudes ne vienmēr aptver risku novērtējuma veikšanas elementu vai aptver tikai noteiktu šī elementa daļu. Tāpēc uzskatāms, ka šīs Iestādes nav nodrošinājušas NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējuma veikšanas prasības izpildi.

1.2. NILLTPF un sankciju riska novērtējums

1.2.1. NILLTPF un sankciju riska novērtējuma regulāras pārskatīšanas un aktualizēšanas prasības

Atbilstoši NILLTPFN likuma 6. panta pirmajai daļai un Sankciju likuma 13.¹ pantam Iestādes atbilstoši savam darbības veidam un tās apmēram veic risku novērtējumus, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošo NILLTPF un sankciju risku. Saskaņā ar NILLTPFN likuma 8. panta pirmo daļu Iestādēm NILLTPF riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana jāveic ne retāk kā reizi trīs gados. Taču saskaņā ar Rokasgrāmatas 7. punktu kredītiestādēm, ņemot vērā to darbībai piemītošo risku, nepieciešams veikt NILLTPF riska novērtējuma aktualizēšanu ne retāk kā reizi 18 mēnešos. Savukārt saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 9. punktu kredītiestādes, licencētas maksājumu un elektroniskās naudas iestādes un to dalībvalstu un trešo valstu filiāles sankciju riska novērtējumu pārskata un aktualizē reizi 18 mēnešos, savukārt citiem Latvijas Bankas uzraudzībā esošajiem tirgus dalībniekiem šis periods ir reize trīs gados.

Regulējums nosaka Iestādēm pienākumu izstrādāt tādu NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības IKS, kas ir atbilstoša Iestādes darbības veidam, apmēram un tai piemītošajiem riskiem. Turklāt normatīvajos aktos ir noteiktas minimālās prasības attiecībā uz risku novērtējumu pārskatīšanas un aktualizēšanas regularitāti. Attiecīgi no normatīvā regulējuma izriet pienākums noteikt tādu risku novērtējumu aktualizēšanas regularitāti, kas būtu atbilstoša Iestādes darbības veidam, apmēram un tai piemītošajiem riskiem.

Papildus no minētajām normām izriet, ka, lai Iestāde varētu noskaidrot, novērtēt un izprast, kādiem riskiem tā ir pakļauta, Iestādes veiktajam risku novērtējumam jāaptver tāds periods, kas atbilst risku novērtējuma veikšanas regularitātei. Proti, risku novērtējumā analizēto kvantitatīvo un kvalitatīvo datu periodam jābūt atbilstošam risku novērtējuma veikšanas regularitātei, jo tikai tādējādi Iestāde var nodrošināt, ka tiek pilnvērtīgi identificēti un novērtēti visi Iestādei piemītošie riski. Piemēram, ja Iestāde risku novērtējumu veic reizi 18 mēnešos, tad arī datiem (piemēram, klientu dati, transakciju dati utt.), ko Iestāde izmanto, lai identificētu un novērtētu riska faktorus, būtu jāaptver 18 mēnešu periods.

Savukārt risku mazinošo pasākumu jeb kontroļu novērtējumam būtu jāatspoguļo aktuālā situācija, kas atbilst risku novērtējuma veikšanas brīdim.

Kopumā Pārbaudē secināts, ka, lai gan normatīvais regulējums paredz skaidras prasības par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitāti, atsevišķas Iestādes NILLTPF vai sankciju riska novērtējumu veic retāk, nekā nosaka normatīvais regulējums vai Rokasgrāmata (skatīt informāciju pie sliktās prakses piemēriem turpinājumā). Papildus secināts, ka atsevišķu pārbaudāmo Iestāžu iekšējos normatīvajos aktos noteiktā NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitāte, lai gan atbilst normatīvā regulējuma prasībām, nav atbilstoša Iestādēm piemītošajiem riskiem.

Labās prakses piemērs

Iestādes noteiktais NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas periods noteikts atbilstoši Iestādei piemītošajiem riskiem

Liela daļa pārbaudāmo Iestāžu noteikušas, ka NILLTPF vai sankciju riska novērtējums tiek veikts ne retāk kā reizi gadā. Lai gan Iestādēm nav juridiska pienākuma veikt NILLTPF un sankciju riska novērtējumu šādā regularitātē, noteiktais risku novērtējuma veikšanas biežums vērtējams kā atbilstošs Iestādēm piemītošajam NILLTPF un sankciju riskam. Minētā labā prakse konstatēta ne tikai kredītiestādēm vai ES kredītiestāžu filiālēm Latvijā. Nebanku iestāde iekšējos normatīvajos aktos noteikusi, ka NILLTPF riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana jāveic ne retāk kā reizi 18 mēnešos, lai gan normatīvais regulējums pieļauj nebanku iestādei risku novērtējumu veikt ne retāk kā reizi trīs gados.

Sliktās prakses piemēri

A. Sankciju riska novērtējuma regulārās pārskatīšanas un aktualizēšanas periods neatbilst Noteikumu Nr. 126 9. punktā noteiktajam

Atsevišķas Iestādes, uz kurām attiecas Noteikumu Nr. 126 9. punktā noteiktais pienākums pārskatīt sankciju riska novērtējumu ne retāk kā reizi 18 mēnešos, iekšējos normatīvajos aktos paredzējušas, ka sankciju riska novērtējumu pārskata ne retāk kā reizi trīs gados.

B. NILLTPF riska novērtējuma regulārās pārskatīšanas un aktualizēšanas periods neatbilst Rokasgrāmatā noteiktajam

Atsevišķas Iestādes, uz kurām attiecas Rokasgrāmatas 7. punktā noteiktais, iekšējos normatīvajos aktos paredzējušas, ka NILLTPF riska novērtējums tiek pārskatīts un aktualizēts ne retāk kā reizi trīs gados, kas neatbilst Rokasgrāmatā noteiktajam risku novērtējuma aktualizēšanas periodam.

C. NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitāte neatbilst Iestādēm piemītošajiem riskiem

Noteikumi Nr. 126 nosaka ieguldījumu brokeru sabiedrībām pienākumu pārskatīt sankciju riska novērtējuma rezultātu ne retāk kā reizi trīs gados. Atbilstoši minētajai prasībai pārbaudāmās ieguldījumu brokeru sabiedrības noteikušas, ka sankciju riska novērtējuma pārskatīšanas periods ir ne retāks kā reize trīs gados. Tomēr, ņemot vērā šo Iestāžu darbības veidu un tam piemītošos paaugstinātos riskus, minēto Iestāžu noteiktais sankciju riska novērtējuma pārskatīšanas periods neatbilst Iestādēm piemītošajiem riskiem.

Rokasgrāmata nenosaka, ka ieguldījumu brokeru sabiedrībām un maksājumu iestādēm NILLTPF riska novērtējums būtu jāaktualizē biežāk, nekā to paredz NILLTPFN likums. Atbilstoši NILLTPFN likuma prasībām pārbaudāmās ieguldījumu brokeru sabiedrības un pārbaudāmā maksājumu iestāde ir noteikusi, ka NILLTPF riska novērtējums aktualizējams ne retāk kā reizi trīs gados. Tomēr, ņemot šo Iestāžu darbības veidu un tam piemītošos paaugstinātos riskus, minēto Iestāžu noteiktais risku novērtējuma pārskatīšanas periods neatbilst Iestādēm piemītošajiem riskiem.

D. Iestādes nenovērtē riskus par visu risku novērtējuma veikšanas periodu

Noteiktas Iestādes nenovērtē riskus par visu NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas periodu, ņemot vērā Iestādes noteikto risku novērtējuma pārskatīšanas regularitāti. Piemēram, viena Iestāde NILLTPF riska novērtējumu veic reizi trīs gados. Pēdējā Iestādes veiktajā šā riska novērtējumā tiek analizēti tikai Iestādes dati, kuri bija aktuāli 2021. gada 3. ceturksnī, attiecībā uz transakcijām – Iestāde risku novērtējumā analizējusi tikai transakcijas, kas veiktas 2021. gada 3. ceturksnī. Līdzīgi cita pārbaudītā Iestāde, kas veic NILLTPF riska novērtējumu reizi trīs gados, risku novērtējumu veic tikai par 12 kalendāro mēnešu periodu. Savukārt atsevišķas citas Iestādes, lai gan risku novērtējumu veic reizi 18 mēnešos, risku novērtējumā analizē datus tikai par 12 kalendāro mēnešu periodu.

1.2.2. NILLTPF un sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana, iestājoties noteiktiem apstākļiem

NILLTPFN likuma 8. panta trešā daļa un Noteikumu Nr. 126 11. punkts nosaka tādus apstākļus, kuriem iestājoties Iestādēm jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējums un jāveic pasākumi IKS uzlabošanai. Atbilstoši EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādņēm⁷ Iestādēm ir jāievieš sistēmas un kontroles pasākumi, lai regulāri pārskatītu risku novērtējumus un lai nodrošinātu, ka Iestāžu risku

⁷ EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes, 1.6.–1.10. apakšpunkts. Pieejamas šeit: [Guidelines on ML/TF risk factors \(revised\) | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/guidelines/ml-tf-risk-factors-revised)

novērtējums ir atjaunināts un atbilstīgs. Šajā saistībā EBI norāda, ka Iestādēm ir jānodrošina, ka tām ir ieviestas sistēmas un kontroles pasākumi, lai apzinātu jaunus NILLTF riskus, un ka Iestādes spēj novērtēt šos riskus un attiecīgā gadījumā laikus ietvert tos risku novērtējumos. No minētajām normām izriet, ka, lai nodrošinātu šo prasību izpildi, Iestādēm iekšējos normatīvajos aktos būtu jāparedz kārtība un atbildīgais par to apstākļu identificēšanu, kuros jāveic NILLTPF un sankciju riska novērtējuma pārskatīšana. Tāpat Iestādēm iekšējos normatīvajos aktos būtu jāparedz kārtība un atbildīgais par risku novērtējuma pārskatīšanu un aktualizēšanu.

Lai Iestāde varētu demonstrēt atbilstību minētajam normatīvajam regulējumam situācijā, kad iestājušies apstākļi, kas norādīti NILLTPFN likuma 8. panta trešajā daļā vai Noteikumu Nr. 126 11. punktā, vai Iestāde plāno veikt darbības, kas norādītas NILLTPFN likuma 8. panta trešajā daļā vai Noteikumu Nr. 126 11. punktā, tad Iestādei būtu jāveic izvērtējums par to, kā šādi apstākļi ietekmē Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, un nepieciešamības gadījumā jāveic risku novērtējuma aktualizēšana. Savukārt, ja Iestādes ieskatā, ņemot vērā konkrētos apstākļus, nav nepieciešams veikt NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu, tad, lai demonstrētu atbilstību regulējuma prasībām, Iestādei šāds secinājums būtu jāpamato un jādokumentē.

Turklāt Noteikumu Nr. 126 11.3. apakšpunkts papildus paredz, ka sankciju riska novērtējums jāpārskata, ja Iestāde ir konstatējusi, ka sankciju jomā notikušas būtiskas izmaiņas, piemēram, noteikts jauns sankciju režīms, kurš tiešā veidā ietekmē Iestādi. Ievērojot Sankciju likuma 2. panta otrajā daļā noteikto, Iestādēm ir pienākums ievērot un izpildīt arī ES sankcijas. Ņemot vērā Noteikumu Nr. 126 15 un 17. punktā noteikto, Iestādēm ir pienākums ievērot arī ASV OFAC noteiktās sankcijas. Turklāt ASV OFAC noteiktās sankcijas Iestādēm ir pienākums ievērot, veicot darījumus jebkurā valūtā, ne tikai ASV dolāros. Papildus atsevišķas no vērtētajām Iestādēm norāda, ka tās savā darbībā ievēro arī Apvienotās Karalistes un atsevišķu citu valstu noteiktās sankcijas.

Reaģējot uz 2022. gada februārī Krievijas sākto karu Ukrainā, kā arī Baltkrievijas darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, ES, ASV, Apvienotā Karaliste un citas valstis ir noteikušas plaša mēroga sankcijas, kas vērstas pret Krieviju un Baltkrieviju un kas Pārbaudes periodā vairākkārt tikušas paplašinātas. Lai gan atsevišķas sankcijas pret Krieviju un Baltkrieviju bija spēkā jau no 2014. gada un pat no 2006. gada, tomēr sankcijas, kas tika noteiktas 2022. gada februārī, kā arī turpmākajos mēnešos, ir būtiski apjomīgākas un plašākas. Turklāt 2022. gadā ieviesti arī jauni, iepriekš nebijuši sankciju veidi. Papildus arī ASV OFAC ir noteicis būtiska apjoma sankcijas pret Krieviju un Baltkrieviju, kuras pēc satura

daudzos jautājumos atšķiras no ES noteiktajām sankcijām, kas papildus rada izaicinājumus sankciju riska efektīvā pārvaldīšanā.

Latvijas Bankas ieskatā minētās izmaiņas sankciju režīmos pret Krieviju un Baltkrieviju ir tādas, kas Noteikumu Nr. 126 11.3. apakšpunkta izpratnē uzskatāmas par būtiskām izmaiņām, kuras tiešā veidā ietekmē Iestādes. Tāpēc Latvijas Bankas ieskatā, ņemot vērā normatīvā regulējuma prasības, Iestādēm bija jāveic sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana, reaģējot uz plašā mēroga sankcijām, kas 2022. gadā noteiktas pret Krieviju un Baltkrieviju. Tāpat Latvijas Bankas ieskatā Iestādēm arī turpmāk, kad tiek noteiktas jaunas sankciju paketes pret Krieviju vai Baltkrieviju, atkarībā no izmaiņu apjoma būtu jāvērtē, vai būtu jāveic izvērtējums, lai noteiktu nepieciešamību aktualizēt sankciju riska novērtējumu un uzlabot sankciju IKS.

Taču Pārbaudes ietvaros tika secināts, ka neviena no pārbaudītajām Iestādēm līdz 01.08.2022., tas ir, līdz datumam, par kuru Iestādes Pārbaudes ietvaros iesniedza pieprasīto informāciju, šādu sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu nebija veikusi. Taču atsevišķas Iestādes līdz minētajam datumam bija veikušas regulāro sankciju riska novērtējumu, kas aptvēra vismaz atsevišķus mēnešus pēc 28.02.2022. un vismaz daļēji riskus, ko rada jaunie sankciju režīmi (skatīt informāciju pie sliktās prakses piemēriem turpinājumā).

Labās prakses piemērs

Iestāde veikusi sankciju riska ārpuskārtas novērtējumu pēc tam, kad 2021. gadā noteiktas jaunas sankcijas pret Baltkrieviju

Iestāde pēc tam, kad 2021. gadā ES un ASV OFAC noteica jaunas sankcijas pret Baltkrieviju, veica sankciju riska ārpuskārtas novērtējumu ar mērķi tieši novērtēt jaunieviesto sankciju ietekmi uz Iestādi.

Sliktās prakses piemēri

- A. Iestādes nav veikušas sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu pēc tam, kad sankciju jomā notikušas būtiskas izmaiņas, tas ir, noteikti jauni sankciju režīmi pret Krieviju un Baltkrieviju, kas tiešā veidā ietekmē Iestādes

Iestādes līdz 01.08.2022., kas ir datums, par kuru Iestādes Pārbaudes ietvaros iesniedza pieprasīto informāciju, nebija veikušas sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu, pamatojoties uz apstākli, ka noteikts jauns sankciju režīms, kas ietekmē Iestādes darbību. Atsevišķas Iestādes veikušas sankciju riska novērtējumu 2022. gadā, ņemot vērā Iestādes normatīvajos aktos noteikto sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitāti, tādējādi vismaz daļēji novērtējot arī riskus, kas saistīti ar Krievijai un Baltkrievijai noteiktajām sankcijām. Taču liela daļa Iestāžu kopš 28.02.2022., kad tika pieņemta pirmā

sankciju pakete, reaģējot uz Krievijas sākto karu, nav veikušas ne regulāro, ne ārpuskārtas sankciju riska novērtējumu, kas aptvertu periodu pēc 28.02.2022., un līdz ar to nav novērtējušas, kā plašās un būtiskās izmaiņas sankciju regulējumā ir ietekmējušas Iestādei piemītošo sankciju risku, un nav novērtējušas, vai Iestāžu ieviestās kontroles ļauj efektīvi pārvaldīt šādu jaunu risku.

Papildus atsevišķas Iestādes norādīja, ka ir pieņēmušas lēmumu pārtraukt apkalpot darījumus ar maksājumu plūsmu no Krievijas un Baltkrievijas un uz šīm valstīm. Taču, lai gan minētais lēmums būtiski mazina Iestādes pakļautību sankciju riskam, tomēr tas sankciju risku pilnībā neizslēdz, jo īpaši attiecībā uz sankciju apiešanas riskiem. Tāpēc arī Iestādēm, kas pieņēmušas šādus lēmumus, pēc 28.02.2022. būtu bijis nepieciešams aktualizēt sankciju riska novērtējumu un izvērtēt nepieciešamību veikt uzlabojumus sankciju IKS atbilstoši Noteikumu Nr. 126 11. punktā noteiktajam.

- B. Iestādes iekšējos normatīvajos aktos nav noteikti visi NILLTPFN likumā vai Noteikumos Nr. 126 noteiktie apstākļi, kuros jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana

Noteiktas Iestādes nav iekšējos normatīvajos aktos definējušas dažus vai visus NILLTPFN likuma 8. panta trešajā daļā vai Noteikumu Nr. 126 11. punktā noteiktos apstākļus, kuriem iestājoties ir jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana. Vairākos gadījumos Iestādes bija definējušas regularitāti, kādā pārskata risku novērtējumu (piemēram, ne retāk kā reizi 18 mēnešos), bet nebija definējušas minētajos normatīvajos aktos norādītos apstākļus, kuros novērtējums jāpārskata. Daļa Iestāžu noteikušas vienādus apstākļus NILLTPF un sankciju riska novērtējuma pārskatīšanai. Attiecīgi Iestādes nav ņēmušas vērā to, ka Noteikumu Nr. 126 11.3. apakšpunkts papildus paredz, ka sankciju riska novērtējums jāpārskata, ja Iestāde ir konstatējusi, ka sankciju jomā notikušas būtiskas izmaiņas, piemēram, noteikts jauns sankciju režīms, kurš tiešā veidā ietekmē Iestādi. Atsevišķas Iestādes iekšējos normatīvajos aktos vispārīgi paredzējušas, ka risku novērtējums jāpārskata, ja mainās "būtiski apstākļi" attiecībā uz Iestādes darbību, tajā pašā laikā nav noteikts, kas uzskatāms par "būtiskiem apstākļiem".

- C. Pēc tam, kad iestājušies NILLTPFN likumā vai Noteikumos Nr. 126 noteiktie apstākļi, kuros jāveic risku novērtējuma aktualizēšana, Iestādes nav aktualizējušas NILLTPF vai sankciju riska novērtējumu

Atsevišķas Iestādes ir veikuši izmaiņas, kas noteiktas NILLTPFN likuma 8. panta trešās daļas 2. punktā, vai veikušas Noteikumu Nr. 126 11.2. apakšpunktā norādītās darbības, bet nav atjaunojušas risku novērtējumu, kā to paredz regulējums. Atsevišķas no darbībām, ko Iestādes norāda kā veiktas pēc tam, kad veikts pēdējais risku novērtējums, pirmšķietami varētu tikt vērtētas kā nebūtiskas

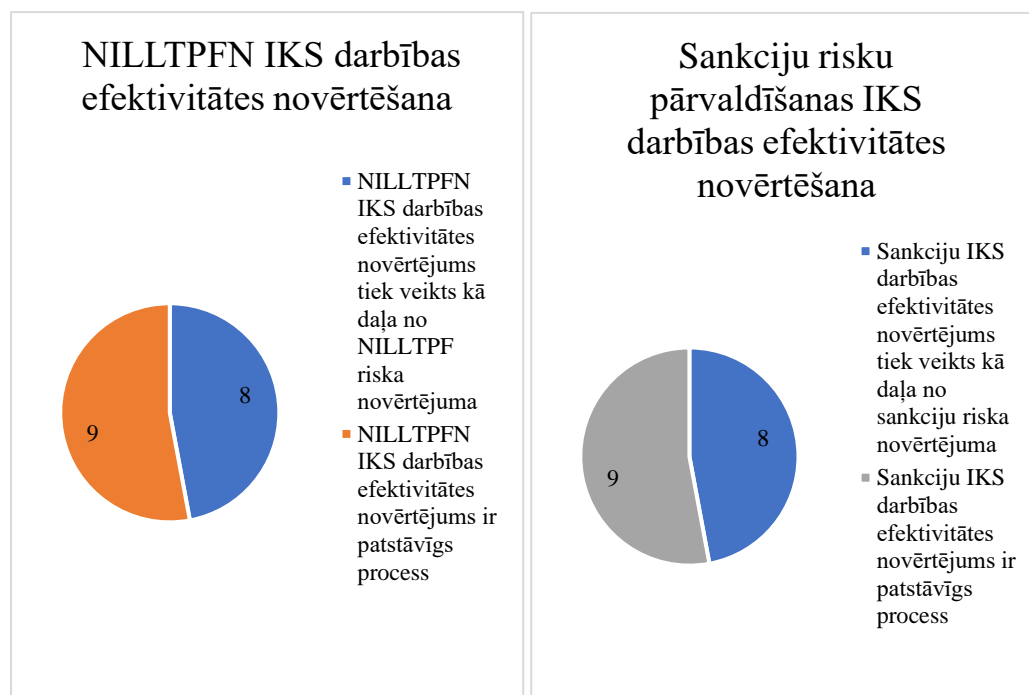
un varētu nebūt tādas, kas pieprasa risku novērtējuma aktualizēšanu. Taču atsevišķos gadījumos norādītās darbības pirmšķietami vērtējamas kā tādas, pirms kuru veikšanas Iestādēm būtu bijis jāpārskata NILLTPF vai sankciju riska novērtējums, ievērojot normatīvajā regulējumā noteikto kārtību. Iestādes norādīja, ka pēc pēdējā risku novērtējuma veikšanas ir ieviesušas šādas izmaiņas – atbilstības funkcijas darbības modeļa un organizatoriskās struktūras izmaiņas, jauns produktu piegādes kanāls, būtiskas izmaiņas biznesa modelī, paplašināta neklātienas identifikācija juridiskām un fiziskām personām, pārskatīta klientu bāze.

1.2.3. NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas IKS darbības efektivitātes novērtēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 8. panta otro daļu un Noteikumu Nr. 126 10. punktu Iestādēm jāveic NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas IKS efektivitātes novērtējums. Astoņas Iestādes norāda, ka NILLTPFN IKS efektivitātes novērtējumu veic kā daļu no NILLTPF riska novērtēšanas procesa, proti, IKS efektivitātes novērtējums tiek veikts, novērtējot risku pārvaldīšanas pasākumu jeb kontroļu efektivitāti. Atsevišķas no minētajām Iestādēm papildus norāda, ka IKS darbības efektivitāti vērtē arī iekšējā audita funkcija un darbības atbilstības funkcija. Pārējās deviņās Iestādēs NILLTPFN IKS efektivitātes novērtēšana ir no risku novērtēšanas atsevišķs process, ko veic iekšējā audita funkcija vai darbības atbilstības funkcija, vai neatkarīga trešā persona.

Savukārt attiecībā uz sankciju riska pārvaldīšanas IKS astoņas Iestādes norāda, ka IKS darbības efektivitātes novērtējums tiek veikts kā daļa no šā riska novērtēšanas, veicot kontroļu novērtēšanu, un deviņas Iestādes norāda, ka IKS efektivitātes novērtēšana ir no sankciju riska novērtēšanas atsevišķs process, ko veic iekšējā audita funkcija vai darbības atbilstības funkcija, vai neatkarīga trešā persona.

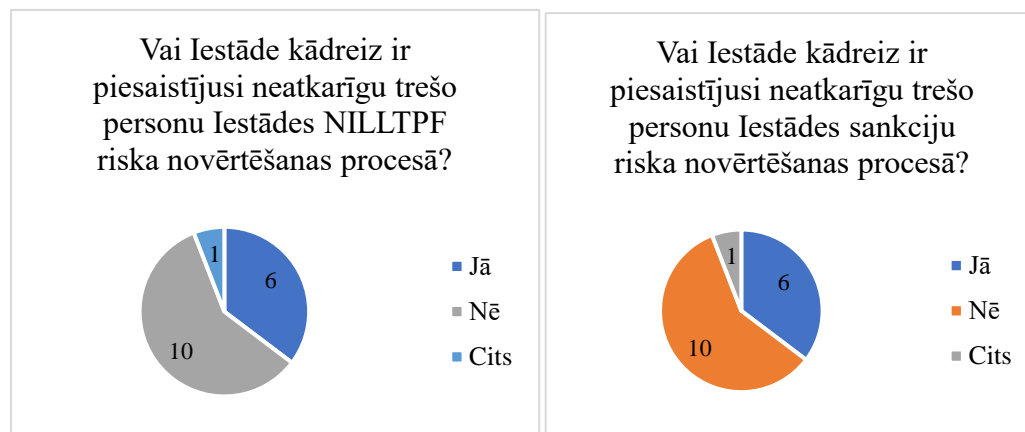
No Iestāžu atbildēm var secināt, ka ir Iestādes, kurām ir atšķirīga pieeja NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības IKS darbības novērtēšanas procesam. Proti, NILLTPFN IKS darbības efektivitātes novērtēšana ir daļa no risku novērtēšanas, bet sankciju riska pārvaldīšanas IKS efektivitātes novērtēšana ir atsevišķs no sankciju riska novērtēšanas nodalīts process vai otrādi.

1.3. NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas izstrādē un risku novērtējuma veikšanā iesaistītās personas

Pārbaudē secināts, ka sešas Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas procesā bija piesaistījušas neatkarīgu trešo personu. Iestādes to darījušas dažādiem mērķiem. Vienā Iestādē ārējā trešā persona bija atbildīga par visu NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanu, citā Iestādē ārējā trešā persona bija atbildīga par ārvalsts filiāles risku novērtējuma veikšanu, bet vēl citā Iestādē trešā persona palīdzēja ieviest visaptverošu NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesu.

Arī sankciju riska novērtēšanas procesā sešas Iestādes bija piesaistījušas neatkarīgu trešo personu. Ārējo trešo personu iesaiste risku novērtēšanas procesā bija līdzīga, kā norādīts attiecībā uz NILLTPF riska novērtēšanu. Papildus vienā Iestādē attiecībā uz sankciju riska novērtējumu ārējā trešā persona kopā ar Iestādi izstrādāja šā riska novērtēšanas metodoloģiju. Viena Iestāde atbildēja uz jautājumu ar variantu "Cits", precizējot, ka izmanto ārējās trešās personas (ACAMS) NILLTPF un sankciju riska novērtēšanai izstrādātu rīku.

No minētā secināms, ka atsevišķu Iestāžu pieeja ārējo trešo personu iesaistei NILLTPF un sankciju riska novērtēšanā atšķiras, proti, attiecībā uz NILLTPF riska novērtēšanas procesu trešās personas tiek piesaistītas, bet sankciju riska novērtēšanā tās nav piesaistītas vai otrādi.

Papildus Pārbaudē secināts, ka visās pārbaudītajās dalībvalstu kredītiestāžu filiālēs gan kopēju NILLTPF, gan sankciju riska novērtējumu veic filiāles mātes sabiedrība, novērtējot arī filiālei individuāli piemītošos riskus un risku pārvaldīšanas pasākumus. Viena dalībvalsts kredītiestādes filiāle norādīja, ka papildus Latvijas filiāle veic arī atsevišķu NILLTPF un sankciju riska novērtējumu. Visas filiāles norādīja, ka Latvijas filiāļu pārstāvji ir iesaistīti risku novērtēšanā attiecībā uz filiāli.

1.3.1. Atbildīgo personu noteikšana iekšējos normatīvajos aktos

Atbilstoši Ziņojuma 1.1.1. apakšnodaļā norādītajam Iestādēm saskaņā ar normatīvā regulējuma prasībām ir jādokumentē NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija, kas aptver arī prasības par risku novērtējuma veikšanā iesaistīto personu atbildības noteikšanu. Attiecīgi Iestādēm iekšējos normatīvajos aktos būtu jānosaka skaidras atbildības prasības par procesiem, kas saistīti ar risku novērtējuma veikšanu, lai nodrošinātu risku novērtējuma veikšanu atbilstoši likumu un Iestādes noteiktās metodoloģijas prasībām, tai skaitā, bet ne tikai jānosaka atbildīgais par NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas izstrādi un aktualizēšanu, atbildīgais par risku novērtējuma veikšanu, par to apstākļu identificēšanu, kuros veicama risku novērtējuma aktualizēšana, par risku novērtējuma ziņojuma apstiprināšanu, par risku novērtējuma rezultātiem atbilstoša risku mazināšanas rīcības plāna izstrādi, apstiprināšanu un uzraudzību, kā arī jānosaka risku novērtējuma veikšanā iesaistītās personas vai struktūrvienības un šo personu atbildība vai uzdevumi

risku novērtējuma veikšanas procesā. Ievērojot Wolfsberg vadlīnijās⁸ noteikto, to personu vai struktūrvienību, kuru iesaiste ir nepieciešama, lai veiktu Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, iepriekšēja apzināšana būtu vēlama, lai nodrošinātu strukturētu un visaptverošu Iestādes risku novērtējumu.

Lai gan neatkarīgu, kompetentu trešo personu piesaiste risku novērtēšanas procesā ir pieļaujama un noteiktos apstākļos var uzlabot risku novērtējuma kvalitāti vai risku novērtēšanas procesa efektivitāti, tomēr jebkurā gadījumā atbilstoši NILLTPFN likuma 6. pantā un Sankciju likuma 13.¹ pantā noteiktajam par risku novērtējuma veikšanu un tā atbilstību normatīvā regulējuma prasībām ir atbildīga pati Iestāde. Ievērojot EBI Iekšējās pārvaldības vadlīnijās⁹ noteikto, ārējai trešajai personai nebūtu jādeleģē viss risku novērtēšanas process. Tāpēc, lai nodrošinātu, ka risku novērtējums atbilst Iestādes darbībai un tiek apzināti un novērtēti visi Iestādei piemītošie riski, ja Iestāde izvēlas risku novērtējuma veikšanas procesā piesaistīt ārējo trešo personu, tad Iestādei būtu jānodrošina atbilstoša un pietiekama Iestādes iesaiste risku novērtēšanas procesā. Savukārt, lai apliecinātu atbilstību minētajam, Iestādei risku novērtējuma ziņojumā būtu jādokumentē, kādi tieši bija ārējās trešās personas un kādi bija Iestādes uzdevumi un atbildība konkrētā risku novērtējuma veikšanā.

Kopumā secināms, ka lielākoties Iestādes iekšējos normatīvajos aktos detalizēti nenosaka tās Iestādes personas vai funkcijas, kuras ir iesaistītas risku novērtējuma veikšanā, kā arī nenosaka to atbildību un uzdevumus risku novērtējuma veikšanā, bet tiek noteikts, ka dažādas Iestādes funkcijas vai personas tiek iesaistītas atbilstoši nepieciešamībai. Lielākoties konstatēts, ka iekšējos normatīvajos aktos noteikta atbildība par galvenajiem risku novērtēšanas procesiem, piemēram, metodoloģijas izstrādi, risku novērtējuma veikšanu, risku novērtējuma ziņojuma apstiprināšanu utt. Pārbaudē arī konstatēts, ka Iestādes pārsvarā izvēlas pašas veikt NILLTPF un sankciju riska novērtējumu. Tikai atsevišķos gadījumos Iestādes ir piesaistījušas risku novērtējuma pilnīgai veikšanai vai kāda posma veikšanai neatkarīgu trešo personu. Šajos gadījumos Pārbaudes ietvaros nebija iespējas pilnīgi izvērtēt pašas Iestādes iesaisti risku novērtējuma veikšanā, jo risku novērtējuma ziņojumos netika sniegta informācija par Iestādes iesaistes apjomu.

Labās prakses piemērs

Iestādes risku novērtēšanas metodoloģija satur detalizētu iesaistīto personu un to atbildības jomu uzskaitījumu

⁸ Wolfsberg vadlīnijas, 4. punkts. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

⁹ EBI Iekšējās pārvaldības vadlīnijas, 142. punkts. Pieejamas šeit: [Final Guidelines on Internal Governance \(EBA-GL-2017-11\).pdf \(europa.eu\)](#)

Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija detalizēti nosaka risku novērtēšanā iesaistītās personas, to atbildību un uzdevumus risku novērtējuma veikšanas procesā un personu vai funkciju, kurai attiecīgā persona ziņo par uzdevumu izpildi. Piemēram, Iestādes metodoloģija paredz, ka valde ir atbildīga par risku novērtēšanas metodoloģijas apstiprināšanu un risku novērtējuma ziņojuma apstiprināšanu un ziņo par to padomei. Projekta (tas ir, risku novērtējuma veikšanas) vadības funkciju pilda darbības uzraudzības funkcija, kura ir galvenais atbildīgais par praktisko risku novērtējuma veikšanu un nodrošina atbalstu visā procesā, tai skaitā nodrošina, ka risku novērtēšanas procesam tiek piešķirti nepieciešamie resursi (gan cilvēkresursi, gan finanšu) utt.

Sliktās prakses piemēri

- A. Nav noteiktas NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanā iesaistītās personas un to atbildība

Atsevišķām Iestādēm iekšējos normatīvajos aktos nav noteiktas NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanā iesaistītās personas vai struktūrvienības un to atbildība. Vairākas Iestādes norādīja, ka iekšējie normatīvi vispārīgi paredz, ka risku novērtēšanas procesā atbilstoši nepieciešamībai var tikt iesaistītas jebkuras Iestādes struktūrvienības.

- B. Risku novērtējumu veic vai risku novērtējuma veikšanā ir iesaistīta neatkarīga trešā persona, bet nav skaidra Iestādes iesaiste

Atsevišķu Iestāžu NILLTPF vai sankciju riska novērtējumus vai noteiktu to daļu, kas tika vērtēta Pārbaudes ietvaros, bija izstrādājusi neatkarīga trešā persona. Šajos gadījumos tika konstatēts, ka no iesniegtajiem dokumentiem nav iespējams secināt, kāda bijusi pašas Iestādes iesaiste risku novērtēšanas procesā.

- C. Gadījumos, kad risku novērtējumu veic neatkarīga trešā persona, risku novērtēšanas metodoloģija var atšķirties

Saskaņā ar Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģiju, ja risku novērtējumu veic neatkarīga trešā persona, tad tās NILLTPF riska novērtēšanas metodes var atšķirties no Iestādes metodoloģijā aprakstītajām metodēm, NILLTPF riska novērtējumā izmantojamo datu kopuma un apjoma, kā arī gala ziņojumā iekļaujamās informācijas satura. Latvijas Bankas ieskatā nebūtu vēlams šādu būtisku atšķirību pieļaušana risku novērtēšanas procesā, jo šāda pieeja neļauj Iestādei gūt pilnvērtīgu izpratni par tai piemītošajiem riskiem ilgākā periodā un būtiski ierobežo iespējas salīdzināt risku novērtējuma rezultātus ar iepriekšējo gadu rezultātiem.

1.3.2. Risku novērtēšanā iesaistīto personu apmācības

Ievērojot Wolfsberg vadlīnijās¹⁰ noteikto, Iestādēm būtu jānodrošina regulāras un piemērotas apmācības vai instruktāža tām personām, kas ir iesaistītas Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanas procesā. Apmācībās Iestādēm būtu vismaz jāsniedz informācija par risku novērtēšanas metodoloģiju, iesaistīto personu uzdevumiem, kā arī izmaiņām NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijā (ja tas ir atbilstoši).

Labās prakses piemēri

A. Apmācību veikšanas prasība noteikta iekšējos normatīvajos aktos

Iestādes iekšējie normatīvie akti paredz prasību pirms katra NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanas veikt apmācības par jautājumiem, kas saistīti ar risku novērtēšanas metodoloģiju un tās īstenošanu, lai nodrošinātu ar šo procesu saistīto pušu iesaisti un risku novērtēšanas rezultātu sagatavošanas kvalitāti. Iestādes iekšējie normatīvi nosaka arī atbildīgo par apmācību sagatavošanu un veikšanu.

B. Tiek nodrošināta par risku novērtējuma veikšanu atbildīgās personas kvalifikācijas celšana un tajā iesaistīto darbinieku apmācības

Iestāde norāda, ka atbildīgajam par NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesu Iestādē ir CAMS sertifikāts, kā arī tas papildus ir saņēmis ACAMS sertifikātu "*Risk Assessment*" un piedalījies citās mācībās, kas tieši saistītas ar NILLTPF riska novērtējuma veikšanu. Papildus Iestāde norāda, ka atbildīgais pirms katra NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanas uzsākšanas nodrošina atbilstošas apmācības ar nepieciešamajiem skaidrojumiem par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanu visiem šajā procesā iesaistītajiem darbiniekiem, kā arī nodrošina atbilstošu atbalstu visa NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesa ietvaros.

Sliktās prakses piemērs

Netiek nodrošinātas apmācības saistībā ar NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanu

Daļa Iestāžu nenodrošina atsevišķas apmācības, kas būtu tieši saistītas ar NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanu (atsevišķas no minētajām Iestādēm nodrošina ar NILLTPF riska novērtējuma veikšanu saistītas apmācības, bet nenodrošina ar sankciju riska novērtējuma veikšanu saistītas apmācības).

¹⁰ Wolfsberg vadlīnijas, 5. lpp. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

1.4. Risku novērtējumā izmantotie informācijas tehnoloģiju risinājumi un datu kvalitāte

1.4.1. NILLTPF un sankciju riska novērtējumā izmantoto datu kvalitāte

Ņemot vērā, ka Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējumam būtu jābūt balstītam arī uz Iestādes iekšējiem kvantitatīvajiem vai statistikas datiem par Iestādes klientiem un transakcijām, Iestādēm būtu jāparedz noteiktas NILLTPF un sankciju riska novērtējuma veikšanā izmantoto datu kvalitātes prasības, lai nodrošinātu, ka datu vākšanas un apstrādes procesā, kurā var būt iesaistītas dažādas personas un var tikt izmantotas dažādas Iestādes sistēmas, tiek nodrošināta atbilstoša datu kvalitāte, kā arī tiek identificētas datu kvalitātes nepilnības, piemēram, datu parametru atšķirības dažādās sistēmās, datu dublēšanās, datu neesība un citi aspekti.

Pārbaudes ietvaros secināts, ka lielākā daļa Iestāžu nav paredzējušas atsevišķas prasības, kas tieši attiektos uz datu kvalitāti risku novērtējuma veikšanas procesā. Iestādes pārsvarā norādīja, ka datu kvalitātes nodrošināšana ir process, kas Iestādē tiek nepārtraukti uzraudzīts un nodrošināts, līdz ar to vispārīgie datu kvalitātes nodrošināšanas procesi saskaņā ar Iestāžu sniegtajām atbildēm attiecas arī uz risku novērtējuma veikšanu un tajā izmantoto datu kvalitātes nodrošināšanu.

Labās prakses piemēri

A. NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija paredz datu kvalitātes nodrošināšanas prasības

Iestādes risku novērtēšanas metodoloģijā ir skaidri noteiktas datu kvalitātes nodrošināšanas prasības NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesā. Saskaņā ar Iestādes risku novērtēšanas metodoloģiju viens no obligātiem risku novērtēšanas procesa soļiem ir risku novērtēšanai nepieciešamo datu savākšana, datu pieejamības un datu kvalitātes pārbaude. Risku novērtēšanas procesā ir iesaistītas arī personas, kuru atbildībā ir datu kvalitātes nodrošināšana. Proti, risku novērtēšanas procesā piedalās "datu komanda", kuras atbildībā ir kvantitatīvo datu vākšana un validēšana. "Datu komandas" pienākumi ietver arī uzdevumu savākt un nodot nepieciešamos kvantitatīvos datus par klientiem un transakcijām, kas nepieciešami sākotnējā riska novērtēšanai, pārbaudīt un validēt datu modeļus (piemēram, riska faktoru svērumu aprēķināšanas modeļiem), dokumentēt jebkuras izmaiņas, kas veiktas datu modeļos.

B. Iestāde identificē un risku novērtējuma ziņojumā sniedz informāciju par datu neesību vai nepieejamību

Iestāde apzina un NILLTPF un sankciju riska novērtējuma ziņojumā identificē tās datu kategorijas, kuras Iestādei nav pieejamas, lai pilnvērtīgi novērtētu

Iestādei piemītošos riskus. Saskaņā ar Iestādes risku novērtēšanas metodoloģiju, ja Iestādei nav datu, kas nepieciešami konkrēta riska faktora novērtēšanai, šādam riska faktoram tiek noteikts augsts NILLTPF vai sankciju riska līmenis. Saskaņā ar Iestādes metodoloģiju viens no risku novērtēšanas procesa soļiem ir identificēt problēmas attiecībā uz datu nepieejamību un noteikt pasākumus, lai nodrošinātu šādu datu pieejamību nākamajā Iestādes risku novērtējumā.

Sliktās prakses piemēri

A. Iestādei nav datu, kas nepieciešami NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanai, vai dati ir neatbilstošā formātā

Iestādei nav daļēji vai pilnībā pieejami dati, kas nepieciešami NILLTPF un sankciju riska novērtēšanai. Līdz ar to Iestāde nevar pilnīgi novērtēt tai piemītošos riskus. Piemēram, Iestāde norāda, ka tā risku novērtēšanas ietvaros nevar izmantot 100 % datu par klientu līdzekļu izcelsmi vai 50 % gadījumu nevar izmantot datus par klientu saimnieciskās darbības veikšanas valsti. Šādas datu neesības iemesli, piemēram, ir apstākļi, ka no klientu izpētes veidlapām, ņemot vērā to formātu, nav iespējams automātiski iegūt atsevišķus datus, kā arī, ņemot vērā neatjaunotas klientu izpētes veidlapas, atsevišķas datu kategorijas nav norādītas vispār. Pozitīvi vērtējams apstākļi, ka Iestāde apzina, identificē un risku novērtējuma ziņojumā atspoguļo šādus datu neesības vai nepieejamības jautājumus, kā arī Iestāde nosaka un veic pasākumus, lai šo trūkumu novērstu.

B. Iestādei nav noteiktas prasības vai pasākumi, kā nodrošināt datu kvalitāti tieši risku novērtēšanas procesā

Daļai Iestāžu nav noteiktas atsevišķas prasības, kā nodrošināt NILLTPF un sankciju riska novērtējumā izmantoto Iestādes kvantitatīvo vai statistikas datu kvalitāti. Taču minētās Iestādes norāda, ka datu kvalitātes nodrošināšana ir ikdienas process, kura ietvaros tiek nodrošināta arī datu kvalitāte risku novērtēšanas procesā.

1.4.2. NILLTPF un sankciju riska novērtējumā izmantotie tehnoloģiskie risinājumi

Latvijas Bankas ieskatā tehnoloģisko risinājumu izmantošana NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesā var palīdzēt Iestādēm padarīt šo procesu efektīvāku, kā arī mazināt cilvēka radītu kļūdu rašanās iespēju, jo īpaši ņemot vērā lielo datu daudzumu, kas Iestādēm būtu jāņem vērā, novērtējot tām piemītošos riskus. Taču, ja Iestāde nolemj izmantot tehnoloģiskos risinājumus, tai būtu jāizvērtē un jāapzina šādu tehnoloģisko risinājumu priekšrocības un ierobežojumi, tai skaitā attiecībā uz šādu risinājumu saderību ar citām Iestādes sistēmām, lai nodrošinātu šādās tehnoloģisko risinājumu sistēmās izmantoto datu kvalitāti un atbilstību.

Pārbaudē secināts, ka attiecībā uz izmantoto tehnoloģisko risinājumu izmantošanu risku novērtējuma veikšanā Iestādēm ir dažāda pieeja. Atsevišķas Iestādes norādīja uz iekšējo sistēmu izmantošanu risku novērtēšanas procesā, kas ļauj ģenerēt dažādus pārskatus dažādos griezumos, ko var izmantot datu analīzē. Cita Iestāde norādīja, ka izmanto uz *Excel* balstītu riska dzinēja rīku, kā arī tiek izmantots biznesa inteliģences rīks, kas nodrošina automātisku datu iegūvi no Iestādes iekšējām datubāzēm nepieciešamajā formātā. Vairākas Iestādes norādīja, ka izmanto noteiktu tehnoloģisko risinājumu, lai apstrādātu un apkopotu liela apjoma transakciju un klientu datus. Vairākas Iestādes norādīja, ka neizmanto nekādus tehnoloģiskos risinājumus risku novērtēšanas procesā. No tā attiecīgi secināms, ka risku novērtējums šādos gadījumos tiek veikts manuāli.

Labās prakses piemērs

Iestāde izmanto tehnoloģisko risinājumu, kas novērtē un vizuāli atspoguļo Iestādes sākotnējā riska līmeni un Iestādes sākotnējā riska ekspozīciju

Iestāde NILLTPF riska novērtēšanai izmanto tehnoloģisko risinājumu, kas tiek lietots, lai novērtētu un vizuāli atspoguļotu Iestādes sākotnējā riska līmeni attiecībā uz dažādiem riska faktoriem un Iestādes ekspozīciju attiecībā uz dažādiem sākotnējā riska faktoriem. Iestādes izmantotais risinājums ļauj efektīvi apkopot, analizēt, kā arī vizuāli atspoguļot liela apjoma datus. Tomēr šāda risinājuma izmantošanā identificēti arī trūkumi (skatīt sliktās prakses piemēru).

Sliktās prakses piemērs

Risku novērtēšanā izmantotais tehnoloģiskais risinājums ierobežo Iestādes iespēju pilnvērtīgi novērtēt tai piemītošos riskus

Iestāde NILLTPF riska novērtēšanai izmantotā tehnoloģiskā risinājuma ierobežojumu dēļ riska ekspozīcijas noteikšanā kā datu avotu izmanto tikai to Iestādes klientu skaitu, kas pakļauti noteiktajam riska faktoram, bet netiek ņemti vērā Iestādes transakciju dati. Līdz ar to no NILLTPF riska novērtējumā ietvertās informācijas secināms, ka Iestādes izmantotais tehnoloģiskais risinājums ierobežo Iestādes spēju pilnīgi novērtēt Iestādes ekspozīciju attiecībā uz NILLTPF riska faktoriem. Pozitīvi vērtējams apstāklis, ka Iestāde pati identificē minētos ierobežojumus risku novērtējuma ziņojumā un kā papildu soli risku novērtēšanā analizē transakciju datus, lai identificētu un novērtētu "risku kabatas".

2. NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas elementi

Atbilstoši Rokasgrāmatas 10. un 20. punktā noteiktajam Iestādei, nosakot NILLTPF un sankciju risku, kādam Iestāde pakļauta, būtu jānovērtē sākotnējais NILLTPF un sankciju risks, kam Iestāde pakļauta pirms riska pārvaldīšanas pasākumu jeb kontroļu piemērošanas, jānovērtē NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitāte un jānosaka atlikušais risks, izmantojot formulu: "sākotnējais risks – NILLTPF riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitāte = atlikušais risks".

2.1. Sākotnējā NILLTPF un sankciju riska novērtēšana

2.1.1. Sākotnējā NILLTPF un sankciju riska identificēšana un novērtēšana

NILLTPFN likuma 6. panta 1.¹ daļa nosaka Iestādēm pienākumu, veicot NILLTPF risku novērtējumu un veidojot IKS, ņemt vērā riskus, kurus identificējusi Eiropas Komisija ES NILLTF risku novērtējumā, riskus, kuri identificēti nacionālajā NILLTPF risku novērtēšanas ziņojumā, un citus attiecīgā likuma subjekta darbībai raksturīgus riskus. Papildus EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādņēs¹¹ noteikti ārējie un iestāžu iekšējie informācijas avoti, kuri vienmēr izskatāmi un kuru izmantošana būtu apsverama, identificējot un novērtējot NILL un TF risku. Minētajās pamatnostādņēs norādītie avoti arī izmantojami PF un sankciju riska identificēšanā. Lai nodrošinātu un demonstrētu, ka risku novērtējumā Iestāde ņem vērā vismaz iepriekš norādītos riskus, Iestādei būtu iekšējos normatīvajos aktos jānosaka tie informācijas avoti, ko Iestāde ņem vērā, lai identificētu un novērtētu Iestādei piemītošo sākotnējo NILLTPF un sankciju risku.

No minētajām normām izriet, ka sākotnējā riska faktoru novērtējumam būtu jābūt balstītam vismaz uz iepriekš minētajiem informācijas avotiem, ko Iestāde izmanto gan tam, lai identificētu riska faktorus, gan tam, lai novērtētu to radītos draudus un ievainojamību. Iestādei jāņem vērā un adekvāti Iestādes risku novērtējumos jāatspoguļo tas, ka ES risku novērtējumā vai nacionālajā risku novērtējumā riska faktori, kas saistīti ar klientiem, ģeogrāfiju, produktiem vai piegādes kanāliem, tiek saistīti ar paaugstinātu NILLTPF vai sankciju risku. Savukārt, ja Iestāde savā risku novērtējumā riska faktoru novērtē atšķirīgā līmenī, nekā tas novērtēts ES vai nacionālajā risku novērtējumā, tad Iestādei būtu jāsniedz skaidrs pamatojums šādam atšķirīgam riska faktora novērtējumam.

¹¹ EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes, 1.29.–1.32. apakšpunkts. Pieejamas šeit: [Guidelines on ML/TF risk factors \(revised\) | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/guidelines/ml-tf-risk-factors-revised)

Lai nodrošinātu, ka saskaņā ar NILLTPFN likuma un Sankciju likuma prasībām risku novērtējums sniedz Iestādei atbilstošu priekšstatu par riskiem, kādiem Iestāde ir pakļauta, Iestādei vienmēr risku novērtēšanas ietvaros būtu jāanalizē gan kvalitatīvie, gan Iestādes kvantitatīvie vai statistikas dati. Iestādes risku novērtējumā būtu jāņem vērā dati attiecībā uz klientu skaitu un jāvērtē, cik Iestādes klientu ir pakļauti identificētajam riska faktoram. Iestādei jāņem vērā arī tās transakciju dati – gan ienākošo, gan izejošo transakciju plūsmas dati (apmērs vai skaits atbilstoši riska faktoram). Atbilstošās situācijās Iestāde var analizēt datus attiecībā uz līdzekļu apgrozījumu vai aktīvu apmēru (piemēram, saistībā ar Iestādes piedāvājumiem produktiem vai klienta riska faktoriem, ņemot vērā, ka neliels klientu skaits var radīt arī būtisku riska ekspozīciju, ja šādu klientu apgrozījums ir salīdzinoši liels).

Kopumā Pārbaudē secināts, ka Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējumu veic, ievērojot Rokasgrāmatas 10. un 20. punktā noteikto metodi, proti, novērtē sākotnējo NILLTPF un sankciju risku, novērtē risku pārvaldīšanas pasākumu jeb kontroļu efektivitāti un nosaka atlikušo risku. Pārbaudē novērots, ka Iestādēm ir dažādas pieejas attiecībā uz sākotnējā NILLTPF un sankciju riska identificēšanu un novērtēšanu. Dažādas pieejas ir pieļaujamas, ņemot vērā, ka nepastāv viena noteikta metode, kā riskus novērtēt, kā arī pastāv atšķirības Iestāžu darbības veidos un apmērā. Tomēr Iestādei būtu jāspēj pamatot un skaidrot izvēlētas risku novērtēšanas metodes izmantošanu, un pašai Iestādei būtu jāgūst pārliecība, ka tās izmantotās metodes ļauj pēc būtības noteikt un novērtēt visus tieši Iestādei piemītošos riskus. Pārbaudē secināts, ka ne visos gadījumos ir skaidri saprotama Iestādes izvēlēta risku novērtēšanas metode, kā arī pastāv šaubas, ka Iestādes izvēlēta metode ļauj Iestādei identificēt un novērtēt tai piemītošos riskus. Papildus attiecībā uz sākotnējā riska novērtēšanu kopumā novērojams, ka Iestādēm ir augsta izpratne par NILL un vairumā gadījumu arī par TF riska identificēšanu un novērtēšanu. Taču attiecībā uz PF riska un sankciju riska identificēšanu un novērtēšanu identificēts Iestāžu izpratnes trūkums.

Labās prakses piemērs

- A. Noteikti gan ārējie, gan iekšējie informācijas avoti, kas vienmēr jāņem vērā risku novērtējumā

Iestāde NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģijā nosaka tādos ārējos un iekšējos informācijas avotus, kas vienmēr jāņem vērā risku novērtējumā. Papildus Iestāde NILLTPF riska novērtējuma ziņojumā ir identificējusi visus ārējos informācijas avotus, kas ņemti vērā, novērtējot riskus, un to saraksts iekļauts risku novērtējuma ziņojuma pielikumā.

B. Iestāde sākotnējā riska novērtēšanā ņem vērā gan riska faktora radītos draudus un ievainojamību, gan Iestādes attiecīgā riska faktora ekspozīciju

Iestāde sākotnējā riska novērtējumā ņem vērā gan attiecīgā riska faktora būtību, ko veido tā radītie draudi un ievainojamība, gan Iestādes kvantitatīvos datus – klientu vai transakciju skaitu vai apmēru, kas pakļauts attiecīgajam riska faktoram. Proti, Iestāde sākotnēji identificē un definē NILLTPF un sankciju riska faktoros, kas tiks vērtēti. Tad Iestāde novērtē šos riska faktoros, ņemot vērā draudus un ievainojamību, ko attiecīgais riska faktors rada. Piemēram, noteiktas klientu biznesa nozares rada paaugstinātu risku, jo saskaņā ārējiem informācijas avotiem bieži ir pievilcīgas, lai īstenotu NILL vai TF, tādēļ ka tām raksturīga liela skaidras naudas apmēra izmantošana. Atbilstoši Iestādes izvēlētajai metodoloģijai tiek piešķirts riska faktora novērtējums (augsts, vidējs, zems vai atbilstoši Iestādes izvēlētajam risku gradācijas līmenim). Pēc tam Iestāde, analizējot savus kvantitatīvos datus par klientiem un transakcijām, kas pakļautas Iestādes noteiktajiem riska faktoriem, novērtē Iestādes pakļautību attiecīgajam riska faktoram, tādējādi nosakot konkrētā riska ekspozīciju.

C. Iestāde identificē un analizē "riskā kabatas" ar mērķi identificēt tās riska faktoru kombinācijas, kas Iestādei rada lielāko riska ekspozīciju

Iestāde norāda, ka, ņemot vērā, ka atsevišķa riska faktoru novērtēšana var nesniegt pietiekamu priekšstatu par riskiem, kādiem Iestāde ir pakļauta, kā arī tāpēc, ka vairākums Iestādes klientu ir zema riska (arī ņemot vērā apstākli, ka konkrētā Iestāde sākotnējo risku līmeni novērtē, tikai ņemot vērā klientu, kas ietilpst noteiktajā riska kategorijā, skaitu, bet ne transakciju datus), Iestāde identificē un novērtē augsta "sākotnējā riskā kabatas" ar mērķi identificēt risku kombinācijas, kas rada risku koncentrāciju, un novērtē to ietekmi uz Iestādes riska ekspozīciju. Piemēram, attiecībā uz riska faktoru "ienākošie darījumi no ārzonas valstīm" Iestāde identificē kopējo klientu skaitu, kas ir saņēmuši ienākošos maksājumus no ārzonas valstīm, un kopējo šādu darījumu summu. Tad, lai novērtētu "riskā kabatas", Iestāde identificē, cik procentu no šādiem klientiem, kuri ir saņēmuši ienākošos maksājumus no ārzonas valstīm, ir klienti ar PLG, kas ir PNP, un nosaka, kāda ir šādu klientu, kuru PLG ir PNP, darījumu kopējā procentuālā daļa no visiem šādiem darījumiem Iestādē. Tāpat attiecībā uz minēto riska faktoru "ienākošie darījumi no ārzonas valstīm" tiek analizētas citas "riskā kabatas", identificējot, kāda procentuālā daļa no klientiem, kas šādos darījumos iesaistīti, ir tādi, kuru īpašumtiesību struktūra saistīta ar ārzonas valstīm un kuru PLG ir no augsta riska valsts vai citas "riskā kabatas".

Sliktās prakses piemēri

A. Iestāde nenovērtē sākotnējo sankciju risku

Iestādes sankciju riska novērtējumā netiek identificēti un novērtēti riska faktori, ko Iestādei rada klienti, ģeogrāfija, piedāvātie produkti vai pakalpojumi un piegādes kanāli. Iestādes sankciju riska novērtējums pēc būtības satur tikai vispārīgu kontroļu efektivitātes novērtējumu.

B. Sākotnējā NILLTPF vai sankciju riska novērtējums nav balstīts vai ir nepietiekami balstīts uz Iestādes kvantitatīvo datu analīzi

Atsevišķas Iestādes neanalizē vai nepietiekami analizē savus kvantitatīvos datus attiecībā uz klientiem un to transakcijām. Piemēram, Iestādes sankciju un PF riska novērtējumā tiek vispārīgi analizēti ļoti ierobežots kvantitatīvo datu apjoms. Vienīgie dati, ko Iestāde risku novērtēšanas ietvaros analizē, ir dati par to, cik klientu ir saistīti ar augsta riska ģeogrāfijām un cik klientiem ir piešķirts augsta riska novērtējums, neanalizējot detaļās šādu augsta riska noteikšanas iemeslu un to, kādas ir TOP valstis, no kurām un uz kurām ir veikts lielākais transakciju skaits 12 mēnešu periodā. Attiecīgi sākotnējais sankciju un PF risks tiek novērtēts, balstoties uz vispārīgiem pieņēmumiem.

Savukārt citas Iestādes sankciju riska novērtējums nav balstīts uz Iestādes kvantitatīvajiem datiem, Iestāde sankciju riska novērtējumā neanalizē nekādus Iestādes datus attiecībā uz klientiem vai transakcijām. Pēc būtības risku novērtējumā tiek vērtēti sankciju riska pārvaldības IKS elementi un to efektivitāte (kas netiek pilnīgi novērtēta, jo tiek vērtēta tikai kontroles elementa esība, nevis tā faktiskā efektivitāte), līdz ar to pēc būtības netiek novērtēts arī klientu, ģeogrāfijas, produktu un piegādes kanālu risks, kam Iestāde pakļauta. Līdzīgi arī citas Iestādes sankciju riska novērtējumā netiek vispār analizēti Iestādes kvantitatīvie dati ne par tās klientiem, ne transakcijām.

C. Iestāde sākotnējā riska līmeņa noteikšanā balstās tikai uz Iestādes attiecīgā riska ekspozīciju, bet netiek ņemta vērā riska būtība, ko veido riska radītā draudi un ievainojamība

Atsevišķās Iestādēs sākotnējā riska līmenis tiek noteikts, balstoties tikai uz Iestādes kvantitatīvajiem datiem attiecībā uz to, cik Iestādes klientu ir pakļauti attiecīgajam riska faktoram, vai atsevišķos gadījumos ņemot vērā arī datus par attiecīgo klientu finanšu aktīvu apmēru Iestādē un kredīta apgrozījumu Iestādē.

Latvijas Bankas ieskatā sākotnējā riska līmenis nevar tikt noteikts, tikai balstoties uz Iestādes kvantitatīvajiem datiem attiecībā uz to, kāds klientu vai transakciju skaits (vai citi kvantitatīvie rādītāji) ir pakļauts konkrētajam riska faktoram, neņemot vērā riska faktora radīto draudu un ievainojamības līmeni. Piemēram, ja Iestāde novērtē riska faktora "PNP" sākotnējo NILL risku, tad Iestādei jāņem

vērā, ka saskaņā ar ārējiem informācijas avotiem PNP pēc būtības rada paaugstinātu NILL risku un tā riska līmeni ietekmē arī PNP valsts risks. Klientu skaits, kas pakļauts PNP riskam, pēc būtības nemaina apstākli, ka PNP piemīt paaugstināts sākotnējais NILL risks, un tāpēc Iestādei nepieciešams ieviest pietiekami efektīvas kontroles, lai pārvaldītu vai mazinātu ar PNP saistīto paaugstināto NILL risku. Tas, kāda ir, piemēram, Iestādes PNP riska vai cita riska faktora ekspozīcija, Latvijas Bankas ieskatā var Iestādei palīdzēt novērtēt, cik sarežģītām vai automatizētām jābūt Iestādes kontrolēm, lai nodrošinātu šāda riska pārvaldību.

D. Netiek sniegts pamatojums sākotnējā riska faktora līmeņa novērtēšanai

Atsevišķas Iestādes NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma ziņojumā nesniedz pamatojumu, kāpēc katrs konkrētais sākotnējā riska faktors tiek novērtēts attiecīgajā līmenī. Piemēram, Iestāde risku novērtējuma ziņojumā riska faktoram "klienta saimnieciskā darbība" noteikusi "vidēji augsta riska" līmeni. Iestāde norāda tikai riska skaitlisko vērtību, bet nesniedz pamatojumu, kāpēc šāds riska līmenis ir noteikts. To, pēc kāda principa tiek noteikti riska faktoru riska līmeņi, nav iespējams secināt arī no Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas.

E. Novērtējot sākotnējo NILLTPF vai sankciju risku, Iestāde ņem vērā Iestādes ieviestās kontroles

Atsevišķas Iestādes, novērtējot sākotnējo risku, ņem vērā Iestādes ieviestās kontroles, proti, riska faktoram piešķirtais novērtējums tiek pamatots arī ar kontroļu esību. Latvijas Bankas ieskatā ir būtiski nošķirt produktu vai pakalpojumu tehniskos ierobežojumus vai funkcionalitāti, kas raksturo attiecīgo produktu vai pakalpojumu, no kontrolēm, ko Iestāde ievieš, lai pārvaldītu riskus. Latvijas Bankas ieskatā, vērtējot sākotnējo produktu vai pakalpojumu risku, ir atbilstoši ņemt vērā produkta tehniskos ierobežojumus vai funkcionalitāti, kas raksturo pašu produktu un kas vienlīdzīgi attiecas uz visiem Iestādes klientiem. Taču kontroles, tai skaitā limiti, pakalpojuma vai produkta ierobežojumi, kas tiek noteikti atsevišķiem klientiem vai klientu grupām, ir uzskatāmi par kontrolēm, ko Iestāde piemēro NILLTPF vai sankciju riska mazināšanai vai pārvaldīšanai, un tāpēc šādi produktu vai pakalpojumu ierobežojumi nevar tikt ņemti vērā, vērtējot Iestādei piemītošo sākotnējo risku. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka tādējādi var tikt mākslīgi samazināts Iestādei sākotnēji piemītošais NILLTPF vai sankciju risks.

2.1.2. Atšķirības starp NILL, TF, PF un sankciju risku

NILLTPFN likums nosaka pienākumu Iestādēm veikt gan NILL, gan TF, gan PF riska novērtējumu, kā arī Sankciju likums Iestādēm nosaka pienākumu veikt sankciju riska novērtējumu. Lai to efektīvi izdarītu un izprastu, kādiem tieši

Pārbaudē secināts, ka atsevišķas Iestādes PF riska novērtējumu veic kopā ar sankciju riska novērtējumu, savukārt citas Iestādes PF riska novērtējumu veic kopā ar NILL un TF riska novērtējumu, kā arī ir Iestādes, kas veic vienotu NILLTPF un sankciju riska novērtējumu. Latvijas Bankas ieskatā visas minētās pieejas ir piemērotas, ja vien Iestāde spēj nodrošināt, ka tiek ņemtas vērā NILL, TF, PF un sankciju riska atšķirības gan attiecībā uz Iestādes vērtētajiem riska faktoriem, gan arī attiecībā uz kontrolēm, ko Iestāde ir ieviesusi, lai pārvaldītu attiecīgos riskus. Turklāt, ja PF risks tiek novērtēts kopā ar sankciju risku, tad Iestādei jāņem vērā, ka, ievērojot NILLTPFN likuma 5. panta piektajā daļā ietvertu PF definīciju¹⁷, par NILLTPFN likumam neatbilstošu PF riska novērtējumu būs uzskatāms tāds, kurā PF risks tiek vērtēts tikai sankciju, kas noteiktas saistībā ar PF, kontekstā.

Kopumā Pārbaudes ietvaros secināts, ka Iestādēm trūkst izpratnes par to, kā novērtēt riskus, kas tieši saistīti ar PF, līdz ar to risku novērtēšanas ietvaros PF risks netiek vispār vai netiek pilnvērtīgi identificēts un novērtēts. Saskaņā ar jaunāko nacionālo NILLTPF risku novērtējumu¹⁸ Latvijai ir raksturīgs vidēji zems PF un zems TF risks. Jebkurā gadījumā būtiski būtu stiprināt Iestāžu izpratni par PF un TF risku un to pārvaldīšanu. Pārbaudes ietvaros atsevišķas Iestādes norādīja, ka vēlētos saņemt skaidrojumus un praktiski izmantojamus piemērus attiecībā uz PF riska novērtējuma veikšanu.

Labās prakses piemērs

Iestāde atsevišķi novērtē NILL un TF risku

Iestāde NILLTPF riska novērtējumā atsevišķi novērtē NILL risku un TF risku katram riska faktoram katrā riska kategorijā, atsevišķi vērtējot tā radīto ievainojamību un draudus attiecībā uz NILL un atsevišķi attiecībā uz TF. Piemēram, attiecībā uz klientu saimnieciskās darbības veidu "pārvaldījumu un uzglabāšanas nozare" Iestāde novērtē, ka tai piemīt augsts NILL risks un ka saskaņā ar ārējiem informācijas avotiem šī nozare tiek izmantota NILL shēmās (piemēram, *trade-based* NILL), bet nav raksturīga TF, tāpēc TF risks novērtēts kā zems. Šāda Iestādes risku novērtēšanas metode ietver arī slikto praksi, ņemot vērā, ka saskaņā ar Iestādes metodoloģiju TF un PF risks tiek vērtēts kopā. Piemēram, minētajai transporta un uzglabāšanas nozarei PF risks nebūtu zems, jo pārvaldījumu nozare var tikt iesaistīta kā posms PF darbībā. Tāpēc Iestādes

¹⁷ Saskaņā ar NILLTPFN likuma 5. panta piekto daļu PF jeb masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas finansēšana ir jebkāda veidā iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas tieša vai netieša vākšana vai nodošana ar mērķi tos izmantot vai zinot, ka tie tiks pilnīgi vai daļēji izmantoti, lai finansētu proliferāciju.

¹⁸ Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.–2019. gadu (kopsavilkums). Pieejams šeit: [Nacionālā NILLTPF risku novērtējuma ziņojuma kopsavilkums.pdf \(fid.gov.lv\)](https://fid.gov.lv/nacionala_nilltpf_risku_novertejuma_zinojuma_kopsavilkums.pdf)

izvēlētā metode novērtēt TF risku un PF risku kā vienu risku, neizdalot atšķirības starp tiem, vērtējama kā sliktās prakses piemērs.

Sliktās prakses piemēri

A. PF risks netiek novērtēts vispār vai tiek novērtēts nepietiekami

Liela daļa Iestāžu neizdala atsevišķi PF risku un attiecīgi vērtē PF risku kopā ar TF risku vai PF risku vērtē kopā ar sankciju risku, vai vērtē visus riskus – NILL, TF, PF risku un sankciju risku – kopā. Taču no Iestāžu iesniegtajām metodoloģijām un risku novērtējumiem secināms, ka vērtētie riska faktori vispār neaptver PF risku vai aptver to nepietiekami.

B. TF risks netiek novērtēts vispār vai tiek novērtēts nepietiekami

Iestādes NILL un TF risku (vai atsevišķos gadījumos NILL un TF, un PF risku) vērtē kā vienu risku. Pārbaudē secināts, ka lielā daļā Iestāžu analizētajos riska faktoros netiek ņemtas vērā atšķirības, kas pastāv starp NILL un TF, kā arī par atsevišķām Iestādēm secināts, ka vērtētie riska faktori vispār neaptver TF risku.

2.1.3. Atšķirību identificēšana riskiem, ko rada dažādi sankciju veidi

Sankciju likums nosaka pienākumu Iestādēm veikt sankciju riska novērtējumu. Saskaņā ar Sankciju likuma 4. pantu pastāv dažādi sankciju veidi, no kuriem būtiskākos riskus attiecībā uz Iestādēm rada Sankciju likuma 5. pantā norādītie finanšu un civiltiesiskie ierobežojumi, kā arī Sankciju likuma 8. pantā norādītie preču aprites ierobežojumi. Papildus plašā mēroga ES sankcijas, kas noteiktas, reaģējot uz Krievijas darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, paredz jaunus, iepriekš nebijušus sankciju veidus, piemēram, 100 000 *euro* noguldījuma ierobežojumu, kā arī paredz daudz plašāku to preču, pakalpojumu un nozaru skaitu, kas pakļautas sektorālo sankciju ierobežojumiem.

Ņemot vērā dažādos sankciju veidus, Iestādēm ir jāapzinās atšķirības, kas piemīt riskiem, ko rada dažādi sankciju veidi, un jānodrošina, ka tās identificē un novērtē ne tikai riskus, kas saistīti ar finanšu sankcijām, bet arī ar sektorālajām sankcijām, kam, ņemot vērā būtisko sankciju, kas noteiktas pret Krieviju un Baltkrieviju, apjomu un Latvijas ģeogrāfisko novietojumu, kā arī ekonomiskās attiecības, kas Latvijai pastāv ar sankcijām pakļautajām jurisdikcijām, ir būtiska ietekme uz Iestāžu darbību. Tāpēc Iestādēm būtu jāanalizē un jānovērtē arī tādi riska faktori, kas tieši aptver riskus, ko rada sektorālās sankcijas, un jānodrošina, ka tādējādi tiek aptverti un novērtēti visi sektorālo sankciju veidi. Piemēram, attiecībā uz sākotnējā klientu sankciju riska novērtēšanu, lai nodrošinātu, ka tiek aptverts sektorālo sankciju risks, Iestādēm vismaz jāidentificē un jānovērtē klientu saimnieciskās darbības veidi (tai skaitā tie, kas saistīti ar sektorālajām sankcijām pakļautām precēm un pakalpojumiem), kam piemīt paaugstināts sektorālo

sankciju risks. Tāpat Iestādēm būtu jāidentificē un jānovērtē tās jurisdikcijas, kam ir paaugstināts sankciju risks (aptverot gan valstis, pret kurām noteiktas dažādu veidu sankcijas, gan arī to kaimiņvalstis un valstis, par kurām ir pieejama informācija, ka tās tiek izmantotas sankciju apiešanā). Iestādēm būtu jāanalizē visu veidu faktori, kas saista Iestādes klientus ar šādām paaugstināta riska jurisdikcijām (aptverot gan to rezidences, gan saimnieciskās darbības veikšanas valsti, gan citus faktoros, kas norādīti Ziņojuma 2.1.5.2. apakšpunktā), kā arī jāvērtē transakciju plūsma no un uz šādām jurisdikcijām. Papildus Iestādēm būtu jādefinē un jānovērtē citi riska faktori, lai nodrošinātu, ka tiek aptverti visi sektorālo sankciju veidi, tai skaitā tie, kas aptver sektorālās sankcijas, kuras attiecas uz finanšu instrumentiem un depozītu ierobežojumu.

Tikpat būtiski ir nodrošināt, ka Iestādes nākamajos risku novērtēšanas soļos identificē un novērtē Iestādes ieviestās kontroles, kuras nodrošina ne tikai finanšu sankciju riska, bet arī tieši sektorālo sankciju riska mazināšanu vai pārvaldīšanu, kas aptver ne tikai sankciju skrīninga rīku izmantošanu, bet arī, taču ne tikai specifiski sektorālo sankciju riska pārvaldībai ieviestus klientu izpētes pasākumus, darījumu uzraudzības pasākumus un to efektivitātes novērtēšanu, kā arī Iestādes procedūras, kas ieviestas, lai nodrošinātu, ka sankciju regulējuma izmaiņu gadījumā Iestāde spēj efektīvi nodrošināt regulējuma izmaiņu tūlītēju ieviešanu sankciju riska pārvaldīšanas IKS. Tāpat Iestādēm, kuru riska apetīte pieļauj tādu klientu apkalpošanu, kas ir finanšu sankcijām pakļautas personas, ir atsevišķi jāidentificē un jānovērtē kontroles, kas nodrošina sankciju riska, ko rada tieši šādi Iestādes klienti, pārvaldību.

Pārbaudē kopumā secināts, ka liela daļa Iestāžu nenovērtē vai nepietiekami novērtē riskus, ko rada sektorālo sankciju veidi. Visām Iestādēm ir būtiski novērtēt un apzināties sektorālo sankciju risku, kādam Iestāde pakļauta. Arī tādām Iestādēm, kuru sniegto pakalpojumu vai piedāvāto produktu klāsts ir ierobežots, kā arī Iestādēm, kas ir pieņēmušas lēmumus pārtraukt maksājumus no Krievijas un Baltkrievijas un uz šīm valstīm, ir būtiski novērtēt šo risku. Piemēram, arī piedāvājot tikai tādus pakalpojumus kā aizdevumi, Iestādei ir jāapzinās, kā sektorālo sankciju ierobežojumi attiecas arī uz aizliegumu tieši vai netieši sniegt finansiālo palīdzību, kas saistīta ar noteiktām precēm vai nozarēm un kas attiecas gan uz konkrētām fiziskām vai juridiskām personām, gan vispārīgi uz juridiskām un fiziskām personām Krievijā vai Baltkrievijā vai izmantošanu Krievijā vai Baltkrievijā. Tāpēc, pat ja Iestāde neapkalpo personas Krievijā, finansēšanas aizliegums attiecas arī uz netiešu finansēšanu un finansēšanu, ko var izmantot Krievijā, pat ja finansējums sniegts citu valstu rezidentiem. Tāpat Iestādēm, kas savās uzturētajās platformās piedāvā iespēju ieguldīt aizdevumos, ir jāspēj nodrošināt, ka šie aizdevumi nav pretrunā ar sektorālajām sankcijām, lai nodrošinātu, ka netiek veikta sektorālajām sankcijām pakļautu aizdevumu netieša finansēšana.

Labās prakses piemērs

Identificēti un novērtēti sektorālajām sankcijām pakļautie saimnieciskās darbības veidi

Iestāde sankciju riska novērtējumā, lai novērtētu sektorālo sankciju risku, ir arī atsevišķi identificējusi un novērtējusi saimnieciskās darbības veidus, kas pakļauti sektorālo sankciju riskam. Iestāde novērtē, cik Iestādes klientu (pēc skaita un procentuāli no kopējā skaita) ir pakļauti attiecīgajam industrijas sektorālo sankciju riskam, kā arī novērtē šādam riska faktoram pakļauto kopējo līdzekļu apgrozījuma apmēru Iestādē.

Sliktās prakses piemērs

Sankciju riska novērtējums neaptver vai nepietiekami aptver sektorālo sankciju risku

Vairākas Iestādes nepietiekami novērtē riskus, kas saistīti ar sektorālo sankciju risku. Piemēram, Iestāde novērtē tikai šādus trīs klienta riska faktoros – sankcijām pakļauto valstu pilsoņi vai juridiskās personas, klienti ar PLG no sankcijām pakļautām valstīm, klienti, kuri ir pakļauti sankcijām vai kuru PLG ir pakļauti sankcijām. Šādi riska faktori pilnvērtīgi neaptver sektorālo sankciju risku. Turklāt Iestāde norāda, ka tā arī apkalpo un neierobežo riska apetīti attiecībā uz tādiem augsta riska klientiem kā finanšu iestādes no augsta riska jurisdikcijām vai virtuālo valūtu pakalpojumu un maksājuma pakalpojumu sniedzēji, kas ir saistīti arī ar paaugstinātu sankciju risku. Attiecīgi Iestādes sankciju riska novērtējums, kurā tiek analizēti tikai šādi minētie riska faktori attiecībā uz Iestādes klientiem, nespēj identificēt un sniegt Iestādei priekšstatu par to, kādam sankciju riskam Iestāde ir pakļauta, ņemot vērā tās klientu loku un riska apetīti.

Cita Iestāde attiecībā uz sankciju un klientu PF risku, piemēram, novērtē tikai klientu rezidences valsti (identificējot konkrētu augsta riska valstu rezidentu skaitu) un klientiem individuāli noteikto riska kategoriju (skaitu, cik ir ar zemu, vidēju un augstu risku). Ņemot vērā šos divus faktoros, Iestāde secina, ka tai ir zems sankciju un klientu PF risks. Līdz ar to secināms, ka attiecībā uz klientu saistību ar paaugstināta riska jurisdikcijām Iestāde vērtē tikai rezidences kritēriju un attiecīgi nevērtē citus faktoros, kas klientu var saistīt ar paaugstināta riska ģeogrāfiju, piemēram, saimnieciskās darbības veikšanas vieta vai sadarbības partneri ir no jurisdikcijas ar paaugstinātu ģeogrāfisko risku, kas ir būtiski attiecībā uz sektorālo sankciju riska novērtēšanu. Lai gan Iestāde vispārīgi norāda, ka sankciju riska uzraudzības ietvaros vērtē dažādus klienta risku paaugstinājošus faktoros, tai skaitā atsevišķas saimnieciskās darbības nozares, kurām ir paaugstināts sankciju risks, kas saistīts arī ar noteiktu paaugstināta riska preču tirdzniecību, Iestāde risku novērtēšanas ietvaros neanalizē un nevērtē to,

cik Iestādei ir klientu ar šādu ar sektorālajām sankcijām saistītu risku. Turklāt Iestādes norādītais saraksts ar sankciju risku paaugstinošiem faktoriem neaptver ne visas nozares, ne visas preču kategorijas, kas šobrīd pakļautas sektorālo sankciju ierobežojumiem, kuri ir spēkā pret Krieviju un Baltkrieviju.

2.1.4. Izvērtējums par ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmi sankciju riska novērtēšanas ietvaros

Noteikumu Nr. 126 17. punkts paredz, ka, ja atbilstoši Noteikumu Nr. 126 15. un 16. punktā noteiktajam sankciju riska novērtējumam Iestāde konstatē ES vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju būtisku ietekmi uz Iestādi vai finanšu un kapitāla tirgus interesēm, Iestāde nodrošina atbilstošu sankciju riska pārvaldīšanu arī attiecībā uz šīs ES vai NATO dalībvalsts noteiktajām sankcijām. Attiecīgi no Noteikumu Nr. 126 3.1. apakšpunkta un 4. punkta izriet, ka Iestādēm atbilstoši savam darbības veidam jāveic un jādokumentē sankciju, tas ir, attiecībā uz sankciju subjektu noteiktu ierobežojumu, kas pieņemti atbilstoši Sankciju likuma prasībām, kā arī tādu ES vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju, kas identificētas saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 15. un 16. punktu, riska novērtējums, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai piemītošo sankciju risku.

Saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 20. punktu par finanšu un kapitāla tirgus intereses būtiski ietekmējošām uzskatāmas tādas ES vai NATO dalībvalsts noteiktās sankcijas, kuras oficiālajā valūtā (izņemot *euro*) galvenokārt tiek veikti norēķini starptautiskajā tirdzniecībā un finanšu tirgos un kuras noteikto sankciju neievērošanas gadījumā var tikt būtiski apgrūtināta finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku piekļuve starptautiskajai finanšu norēķinu sistēmai. Ņemot vērā minēto, par finanšu un kapitāla tirgus intereses būtiski ietekmējošām uzskatāmas ASV OFAC sankcijas. Tāpēc, veicot sankciju riska novērtējumu, Iestādēm vienmēr jāveic sankciju riska novērtējums attiecībā uz ES, ANO un ASV OFAC noteiktajām sankcijām.

Papildus minētajam saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 16. punktu Iestādēm ir pienākums, veicot sankciju riska novērtējumu un izvērtējot ES vai NATO dalībvalstu noteiktās sankcijas, kuras būtiski ietekmē Iestādes intereses, izvērtēt un ņemt vērā vismaz minētajā Noteikumu Nr. 126 16. punktā noteiktos apstākļus: valūtas, kurās Iestāde nodrošina pakalpojumus un produktus, Iestādes līgumsaistības ar citām finanšu iestādēm vai korespondējošajām bankām, Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģionu, tostarp valsti, kur darbojas un pakalpojumus sniedz Iestādes struktūrvienība – meitas uzņēmums, filiāle, pārstāvniecība –, Iestādes klientu darbības valstis. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 17. punktu minētais izvērtējums, kas veicams sankciju riska novērtēšanas ietvaros, ir pamats lēmuma pieņemšanai par to, vai Iestādei nepieciešams nodrošināt atbilstošu sankciju riska pārvaldīšanu arī attiecībā uz šīs ES vai NATO

dalībvalsts noteiktajām sankcijām, par kurām Iestāde ir konstatējusi, ka tām ir būtiska ietekme uz Iestādi vai finanšu un kapitāla tirgus interesēm. Latvijas Bankas ieskatā ir būtiski veikt šādu izvērtējumu regulāri sankciju riska novērtēšanas ietvaros, lai nodrošinātu, ka Iestāde piemēro tādus sankciju riska pārvaldīšanas pasākumus, kas ir atbilstoši aktuālajai situācijai Iestādē.

No minētā izriet, ka sankciju riska novērtēšanas ietvaros Iestādes, analizējot Noteikumu Nr. 126 16. punktā ietvertos apstākļus, izvērtē un nosaka, vai Iestādei papildus ES, ANO un ASV OFAC sankcijām ir konstatējama citas ES vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju būtiska ietekme uz Iestādes interesēm. Ja Iestāde konstatē kādas ES vai NATO dalībvalsts noteikto sankciju būtisku ietekmi un pieņem lēmumu par šādu sankciju riska pārvaldīšanu, tad Iestādei sankciju riska novērtējums jāveic gan attiecībā uz ES, ANO un ASV OFAC, gan šīs konkrētās ES vai NATO dalībvalsts noteiktajām sankcijām.

Pārbaudē kopumā secināts, ka, lai gan normatīvais regulējums skaidri paredz pienākumu veikt šādu sankciju riska novērtējumu attiecībā uz ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmi uz Iestādi, nosakot arī kritērijus, kuru analīze būtu jāveic, vairums Iestāžu šādu novērtējumu neveic (skatīt informāciju sliktās prakses piemērā turpinājumā).

Labās prakses piemērs

Tiek veikta ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmes novērtēšana

Iestāde norāda, ka, lai noteiktu to ES un NATO dalībvalstu sankcijas, kurām ir būtiska ietekme uz Iestādes vai finanšu un kapitāla tirgus interesēm, Iestāde ņem vērā Noteikumu Nr. 126 III nodaļā minētos kritērijus. Tāpat Iestāde vadās no tās iekšējā sankciju atbilstības politikā noteiktā pienākuma ievērot normatīvo aktu nosacījumus un ņemt vērā risku, kas var iestāties, ja sankcijas netiktu ievērotas. Iestāde sankciju atbilstības politikā ir uzskaitījusi valstis, kuru noteiktās sankcijas Iestāde ievēro. Ja tiktu konstatēts, ka, ņemot vērā riskus, Iestādei jāievēro kādas citas NATO vai ES dalībvalsts nacionālās sankcijas, attiecīgi tiktu papildināta Iestādes sankciju atbilstības politika. Saskaņā ar Iestādes sankciju atbilstības politiku, pamatojoties uz Iestādes sankciju riska novērtējumu un ņemot vērā noslēgtos līgumus (piemēram, par korespondentattiecību nodibināšanu un uzturēšanu), Iestāde, ja tiek konstatēta būtiska ietekme uz tās interesēm, var ievērot sankcijas, ko noteikušas arī citas ES vai NATO dalībvalstis, pat ja šīs sankcijas nav juridiski saistošas Iestādei, ciktāl tas nav pretrunā ar Iestādei saistošajiem tiesību aktiem, tādējādi nodrošinot sankciju riska pārvaldību saistībā ar ierobežojumiem, ko noteikusi šāda ES vai NATO dalībvalsts.

Sliktās prakses piemērs

Iestāde sankciju riska novērtēšanas ietvaros nevērtē ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmi

Liela daļa Iestāžu sankciju riska novērtēšanas ietvaros neveic regulāru izvērtējumu par ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmi uz Iestādi un finanšu un kapitāla tirgus interesēm atbilstoši Noteikumu Nr. 126 16. punktā noteiktajam, tai skaitā nevērtē 16. punktā minētos apstākļus. Iestādes ir iekšējos normatīvajos aktos noteikušas, kuras ES vai NATO dalībvalstu sankcijas tās ievēro, taču no Iestāžu sniegtajām atbildēm secināms, ka regulāri netiek izvērtēts, vai, ņemot vērā izmaiņas Iestādes darbībā, tai skaitā Noteikumu Nr. 126 16. punktā uzskaitītajos apstākļos, nav nepieciešams papildināt vai mainīt šo valstu, kuru noteiktās sankcijas Iestādes ievēro, sarakstu.

2.1.5. Dažādu NILLTPF un sankciju riska kategoriju novērtēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 6. panta 1.² daļu, nosakot Iestādei piemītošos NILLTPF riskus, Iestāde novērtē vismaz šādas kategorijas – klienta risks, valsts un ģeogrāfiskais risks, klienta izmantoto pakalpojumu un produktu risks un pakalpojumu un produktu piegādes kanālu risks. Saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 4. punktu, nosakot Iestādei piemītošo sankciju risku attiecībā uz Iestādes klientu, Iestāde ņem vērā minētās NILLTPFN likumā noteiktās riska kategorijas, kā arī attiecībā uz Iestādes darbību ņem vērā Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģionu, tostarp valsti, kur darbojas un pakalpojumus sniedz Iestādes struktūrvienība – meitas uzņēmums, filiāle, pārstāvniecība –, valstis un teritorijas, kurās darbojas trešās personas, kas Iestādes interesēs veic klientu piesaisti, identifikāciju vai iegūst klientu izpētei nepieciešamo informāciju (aģenti), un Iestādes piedāvātos pakalpojumus un produktus. Lai noteiktu, kādus tieši riska faktorus attiecībā uz minētajām riska kategorijām vērtēt, Iestāde var ņemt vērā EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes¹⁹ noteiktos riska faktorus. Taču jāņem vērā, ka papildus EBA NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes norādītajam Iestādēm ir jāvērtē uzmanība uz PF riska un sankciju riska faktoriem, kas nav tieši aptverti EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes. Lai gan daudzi no riska faktoriem būs piemērojami arī PF un sankciju riska kontekstā, tie pilnībā neaptver šos riska faktorus.

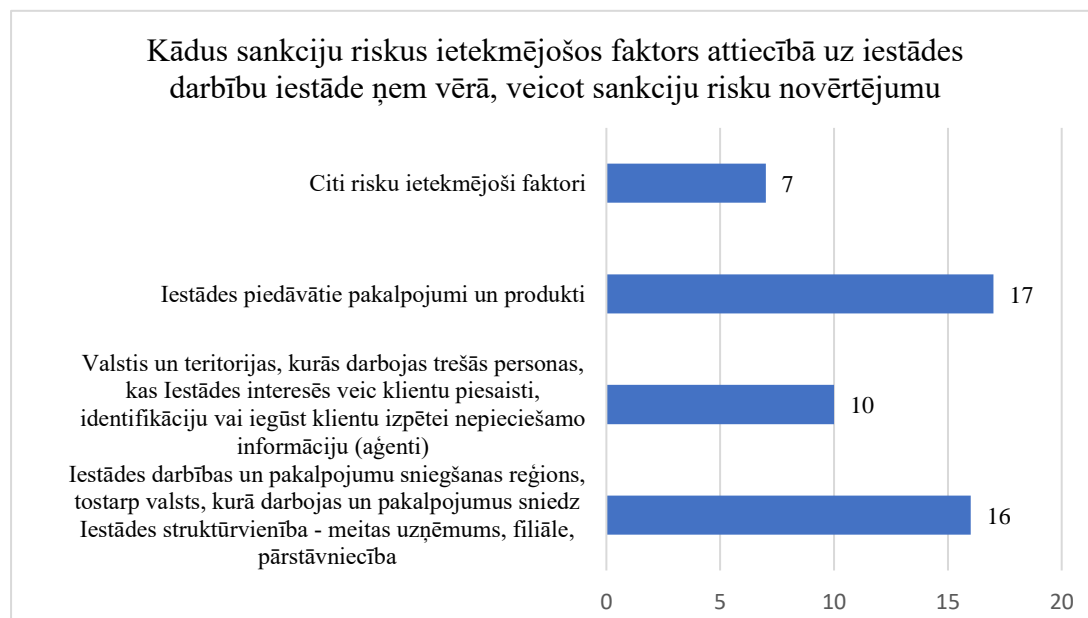
Ja Iestāde NILLTPF vai sankciju riska novērtējumos papildus iepriekš minētajām izvēlas novērtēt citas riska kategorijas, tad Iestādei savā riska novērtēšanas metodoloģijā būtu skaidri jādefinē, ko attiecīgā riska kategorija ietver un kā tiek vērtēta. Iestādei būtu jāsniedz arī skaidrs pamatojums papildu riska kategoriju

¹⁹ EBI NILL/TF riska faktoru pamatnostādnes, 2. nodaļa. Pieejamas šeit: [Guidelines on ML/TF risk factors \(revised\) | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/guidelines/ml-tf-risk-factors-revised)

vērtēšanai, jo īpaši, ja šāda riska kategorija nav pamatota ar starptautiski atzītām rekomendācijām. Piemēram, atbilstoši dažādām rekomendācijām Iestāde papildus minētajām riska kategorijām var vērtēt NILLTPF un sankciju kvalitatīvos riskus un potenciālos riskus (*emerging risks*).

Saskaņā ar Iestāžu Pārbaudes ietvaros sniegtajām atbildēm visas pārbaudītās Iestādes norādīja, ka tās novērtē visas četras NILLTPFN likumā minētās riska kategorijas, vērtējot NILLTPF risku. Papildus atsevišķas Iestādes norādīja, ka attiecībā uz NILLTPF tās vērtē šādas riska kategorijas – darījumu risks, nozares risks, kvalitatīvais risks, potenciālais risks (*emerging risks*), resursu pietiekamība.

Arī sankciju riska novērtēšanas ietvaros Iestādes vērtē visas četras NILLTPFN likumā minētās riska kategorijas attiecībā uz Iestādes klientu (skatīt nākamo attēlu). Viena Iestāde norādīja, ka nevērtē risku, kas saistīts ar Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģionu. Savukārt atsevišķas Iestādes norādīja, ka nevērtē valstis un teritorijas, kurās darbojas trešās personas, kas Iestādes interesēs veic klientu piesaisti, identifikāciju vai iegūst klientu izpētei nepieciešamo informāciju (aģenti). Viena no minētajām Iestādēm paskaidroja, ka šo riska faktoru nevērtē, jo Iestāde neizmanto šādus aģentus minētajos procesos, savukārt pārējās Iestādes nebija papildus norādījušas skaidrojumu. Iestādes norādīja, ka papildus minētajām riska kategorijām vērtē riskus šādās kategorijās – kredītiestādes līgumattiecības ar citiem finanšu pakalpojumu sniedzējiem vai korespondējošajām bankām, Iestādes izmantotās tehnoloģijas, valūtas, kurās Iestāde sniedz pakalpojumus, Iestādes pakalpojumu sniedzēji un Iestādes darbinieki.

Labās prakses piemērs

Potenciālo risku (*emerging risks*) novērtēšana

Iestāde metodoloģijā ir noteikusi prasību novērtēt potenciālos riskus un ir definējusi skaidrus kritērijus, kas tiek vērtēti šajā riska kategorijā. Iestāde ir noteikusi, ka, vērtējot potenciālo risku kategoriju, tiek vērtēti, piemēram, šādi aspekti – plānotais klientu skaita vai apgrozījuma pieaugums, jaunu produktu vai pakalpojumu, vai piegādes kanālu ieviešana, plānota uzņēmumu pievienošana, plānotas stratēģijas izmaiņas, plānotas ārējo normatīvu izmaiņas. Latvijas Bankas ieskatā papildus labā prakse būtu novērtēt tādus potenciālos riskus, ko Iestādei var radīt ne tikai Iestādes iekšējās izmaiņas, bet arī izmaiņas ārējos apstākļos, piemēram, nākotnes riskus, kas identificēti nacionālajā risku novērtējumā²⁰, vai riskus, ko identificē EBI²¹, u. c.

Sliktās prakses piemēri

A. Iestāde novērtē papildu riska kategorijas, kuru atsevišķai novērtēšanai netiek sniegts skaidrs pamatojums

Atsevišķas Iestādes papildus vērtē citas riska kategorijas, kuru atsevišķai novērtēšanai nav skaidra pamatojuma. Piemēram, viena Iestāde atsevišķi vērtē kategoriju "Industrijas risks", kurā tiek vērtēts tikai viens riska faktors – industrija, kurā Iestādes klients veic saimniecisko darbību. Iestādes veiktajā NILLTPF riska novērtējumā tika konstatēts, ka attiecībā uz lielāko daļu Iestādes biznesa segmentu (Iestāde atsevišķi vērtē riskus dažādos biznesa segmentos) vairumā gadījumu sākotnējais "industrijas NILLTPF risks" Iestādē tiek novērtēts kā augsts, savukārt sākotnējais "klientu NILLTPF risks" novērtēts kā zems vai vidējs. Ņemot vērā, ka Iestādes metodoloģija nesatur skaidru pamatojumu "industrijas riska" kategorijas izdalīšanai no "klienta riska" kategorijas, tad pirmšķietami secināms, ka šādas riska kategorijas izdalīšana var neobjektīvi samazināt Iestādes sākotnējo klientu NILLTPF risku un tādējādi radīt nepietiekamu vai neobjektīvu izpratni par Iestādei piemītošajiem riskiem, jo īpaši ņemot vērā apstākli, ka Iestādes risku novērtējumā trūkst dažādu riska kategoriju, piemēram, klienta un industrijas riska kategorijas, savstarpējās mijiedarbības analīzes.

²⁰ Piemēram, Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2016.–2019. gadu (kopsavilkums), 2.7. sadaļa. Pieejams šeit: [Nacionālā NILLTPF risku novērtējuma ziņojuma kopsavilkums.pdf \(fid.gov.lv\)](#)

²¹ Piemēram, EBI viedoklis par NILL/TF riskiem, kas ietekmē ES finanšu sistēmu. Pieejams šeit: https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Opinion/s/2021/963685/Opinion%20on%20MLTF%20risks.pdf

Savukārt cita Iestāde atsevišķi sankciju un PF riska novērtējumā vērtē transakciju risku. Vienīgais faktors, ko Iestāde vērtē transakciju riska kategorijā, ir tas, cik daudz transakciju ir vietēja rakstura un kuras ir pārējās TOP 10 valstis transakciju skaita ziņā (no risku novērtējuma un metodoloģijas nav skaidrs, vai tiek vērtēts transakciju apmērs *euro* vai skaits). Ņemot vērā šo vienu faktoru, Iestāde secina, ka transakciju sankciju un PF risks ir zems. Papildus Iestāde secina, ka ASV OFAC sankciju risks ir "augstāks", taču šo apgalvojumu nepamato ne ar vienu apsvērumu.

B. Iestāde nenovērtē sankciju risku, kas saistīts ar Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģionu

Iestāde norāda, ka nevērtē Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģiona risku, kas Iestādei būtu jāvērtē saskaņā ar Noteikumu Nr. 126 4. punktu.

C. Kvalitatīvā riska nošķiršana no kontroles elementiem

Atsevišķas Iestādes, vērtējot sākotnējo NILLTPF vai sankciju risku, vērtē riska kategoriju "Kvalitatīvie riski", kas ir riska kategorija, kuras novērtēšanu rekomendē, piemēram, Wolfsberg vadlīnijas. Taču Pārbaudē tika secināts, ka Iestāde pie kvalitatīvajiem riskiem vērtē arī tāds faktorus, kas pēc būtības attiecas uz Iestādes kontroļu efektivitāti, piemēram, šādus faktorus: identificēti būtiski vai materiāli trūkumi attiecībā uz NILLTPFN vai sankciju riska pārvaldīšanas IKS, kas attiecas uz pārvaldību, stratēģiju un IKS kopējo ietvaru; regulatora pārbaudēs identificētie trūkumi.

2.1.5.1. Sākotnējā klienta NILLTPF un sankciju riska novērtēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 6. panta 1.² daļu un Noteikumu Nr. 126 4.2. apakšpunktu Iestāde novērtē klienta risku, kas piemīt klienta juridiskajai formai, īpašnieku struktūrai, klienta vai klienta PLG saimnieciskajai vai personiskajai darbībai. Iestādei būtu jāidentificē un jāvērtē tie klienta riska faktori, kas atbilst Iestādes klientu profilam un kas pietiekami detalizēti ļauj gūt priekšstatu par visiem riskiem, ko Iestādei rada tās klientu loks.

Labās prakses piemērs

Vērtējot klientu NILLTPF risku, tiek aptverti visi Iestādes klienti un to radītais risks

Iestāde, vērtējot klientu NILLTPF risku, aptver visus Iestādes klientus, proti, vērtējot, kādiem riska faktoriem Iestāde pakļauta saistībā ar tās klientiem, Iestāde katru klientu iekļauj vienā no riska segmentiem. Piemēram, visi Iestādes klienti – fiziskās personas – iekļauti kādā no vērtētajiem riska segmentiem (tai skaitā, bet ne tikai noteikti šādi segmenti – pieaugušie, nepilngadīgas personas, seniori, personas, kas ir augsta riska nodokļu jurisdikciju rezidenti, PNP, augstas vērtības

(*high net worth*) personas u. c.). Ja klients atbilst vairāku segmentu pazīmēm, tad tas tiek iekļauts tikai vienā segmentā, kam ir augstāks risks. Pēc tam Iestāde identificē un novērtē, kādus NILLTPF draudus un ievainojamību attiecīgais segments rada, piešķirot katram segmentam vērtējumu un novērtējot katra riska segmenta ekspozīciju Iestādē.

Sliktās prakses piemēri

A. Klienta riska faktori nav atbilstoši Iestādes klientu bāzei

Atsevišķām Iestādēm konstatēts, ka to vērtētie klienta riska faktori nav atbilstoši Iestādes klientu bāzei. Piemēram, Iestāde klientu kategorijas NILLTPF risku novērtē, vērtējot tikai šādus trīs riska faktoros: klienti, kuri pakļauti padziļinātai klientu izpētei Iestādē, čaulas veidojumi un PNP. Tajā pašā laikā Iestāde risku novērtējumā norāda, ka atbilstoši tās riska apetītei Iestāde neierobežo sadarbību ar augsta riska klientiem, tai skaitā iestādēm, kas sniedz finanšu pakalpojumus (arī maksājumu pakalpojumus un ar virtuālo valūtu saistītus pakalpojumus), arī tādiem augsta riska klientiem, kas darbojas augsta riska jurisdikcijās. Ņemot vērā šādu Iestādes riska apetīti un klientu profilu, Iestādes trīs vērtētie riska faktori nav uzskatāmi par pietiekamiem, lai identificētu un novērtētu visus riskus, ko Iestādei rada tās klienti. Savukārt cita Iestāde norāda, ka tās klientu bāzi galvenokārt veido klienti, kas ir fiziskas personas. Taču risku novērtējumā attiecībā uz klienta risku tiek analizēti galvenokārt riski, kuriem var būt pakļautas juridiskās personas.

B. Netiek vai tiek nepilnvērtīgi identificēti un novērtēti riski, ko rada klienta saimnieciskās darbības veids

Atsevišķas Iestādes, vērtējot klientu NILLTPF vai sankciju risku, nevērtē riskus, ko rada klienta saimnieciskās darbības veids, vai novērtē šādus riskus nepietiekami. Piemēram, Iestāde NILLTPF riska novērtējumā attiecībā uz saimnieciskās darbības veidu analīzē tikai divus faktoros – augsta riska industrijas, kam raksturīga skaidras naudas izmantošana, un augsta riska industrijas, kam nav raksturīga skaidras naudas izmantošana. Latvijas Bankas ieskatā konkrētajai Iestādei, ņemot vērā tās lielumu un darbības jomu, šāda divu riska faktoru analīze nesniedz pietiekamu priekšstatu par to, kā tieši Iestādes klienti, ņemot vērā to saimnieciskās darbības veidus, ietekmē Iestādes riskus. Tāpēc būtu papildus nepieciešams detalizēti vērtēt klientu saimnieciskās darbības veidus, tai skaitā ņemt vērā, ka dažādu saimnieciskās darbības veidu pakļautība tieši NILL un TF riskam var atšķirties.

2.1.5.2. Sākotnējā ģeogrāfiskā NILLTPF un sankciju riska novērtēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 6. panta 1.² daļu un Noteikumu Nr. 126 4.2. apakšpunktu Iestāde novērtē valsts un ģeogrāfisko risku, proti, risku, ka klients vai klienta PLG ir saistīts ar valsti vai teritoriju, kuras ekonomiskie,

sociālie, tiesiskie vai politiskie apstākļi var liecināt par valstij piemītošu augstu NILL vai TF un PF, kā arī sankciju risku. Iestādēm būtu jāņem vērā, ka dažādas jurisdikcijas var būt pakļautas dažādiem riskiem, piemēram, jurisdikcija var būt pakļauta augstam NILL riskam, bet PF risks attiecīgajai jurisdikcijai nav būtisks, utt. Tāpēc, lai nodrošinātu, ka Iestādes risku novērtējums pilnvērtīgi aptver visus analizējamus riskus, Iestādēm būtu jāņem vērā šādas atšķirības riskos, kādiem jurisdikcijas ir pakļautas. Iestādēm būtu jāsniedz skaidrs pamatojums, kā tās novērtē jurisdikciju riska līmeni, tai skaitā, kādus ārējos informācijas avotus izmanto šāda riska līmeņa novērtēšanā.

Atbilstoši Wolfsberg vadlīnijām²² būtiski ģeogrāfiskā riska novērtēšanā Iestādēm ir ņemt vērā dažādus faktorus, kas Iestādes klientus un transakcijas saista ar attiecīgajām jurisdikcijām, vismaz – juridiskas personas reģistrācijas valsti, fiziskas personas pilsonību un faktisko rezidenci, juridiskās personas PLG pilsonību un faktisko rezidenci, klienta un klienta PLG saimnieciskās darbības veikšanas valsti, citas saistības, kas klientam vai tā PLG ir ar jurisdikciju, piemēram, biznesa partneri, finanšu vai juridiskās intereses attiecīgajā jurisdikcijā. Iestādēm būtu jāanalizē arī darījumu plūsma (no un uz) attiecībā uz dažādām jurisdikcijām. Iestādes var izvēlēties, kā kombinēt un kurā riska kategorijā vērtēt ar ģeogrāfiju saistītos riskus. Piemēram, klienta saistību ar paaugstināta riska jurisdikcijām Iestāde var vērtēt, novērtējot klienta sākotnējo risku, savukārt transakciju plūsmu Iestāde var analizēt, vērtējot Iestādes produktu sākotnējo risku, vai arī Iestāde šos riska faktorus var vērtēt pie ģeogrāfiskā riska kategorijas. Lai arī kādu pieeju Iestāde izvēlas, tai būtu jābūt skaidri atspoguļotai Iestādes risku novērtēšanas metodoloģijā.

Papildus Iestādēm būtu adekvāti jānovērtē arī Latvijas NILLTPF un sankciju risks, tai skaitā, ņemot vērā nacionālajos risku novērtējumos sniegto NILLTPF riska novērtējumu un sankciju riska kontekstā ņemot vērā Latvijas faktisko atrašanās vietu un ekonomiskās un citu veidu saistības ar sankcijām pakļautām valstīm. Pārbaudes ietvaros secināts, ka lielākā daļa Iestāžu attiecībā uz ģeogrāfiskā riska kategoriju Latviju vērtē kā valsti ar zemu NILLTPF un sankciju risku.

Labās prakses piemērs

Iestāde, vērtējot ģeogrāfiskā riska kategoriju, ņem vērā ar Iestādi, klientiem un maksājumu plūsmu saistītās jurisdikcijas

Iestāde, vērtējot ģeogrāfisko risku, analizē un novērtē riskus, ko rada jurisdikcijas, kurās darbojas pati Iestāde, jurisdikcijas, ar kurām saistīti klienti, un

²² Wolfsberg vadlīnijas, 9. lpp. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

jurisdikcijas, no kurām un uz kurām notiek maksājumu plūsma. Iestāde ir novērtējusi un noteikusi katrai valstij atsevišķi NILL riska līmeni un atsevišķi TF riska līmeni. Iestāde ir novērtējusi Latviju kā valsti ar vidēju NILL risku, bet ar zemu TF risku, ņemot vērā arī nacionālajā risku novērtējumā ietverto vērtējumu.

Sliktās prakses piemēri

- A. Iestāde nevērtē maksājumu plūsmu no paaugstināta riska jurisdikcijām un uz tām

Atsevišķas Iestādes neanalizē maksājumu plūsmas datus. Savukārt atsevišķas Iestādes vērtē ierobežotus maksājumu plūsmas datus. Piemēram, Iestāde, vērtējot ģeogrāfiskā riska faktoru NILL riskam, vērtē ienākošo maksājumu plūsmu no paaugstināta riska valstīm, bet nevērtē izejošo maksājumu plūsmu. Savukārt, vērtējot PF un TF risku, Iestāde vērtē ienākošo maksājumu plūsmu no paaugstināta riska valstīm, bet nevērtē izejošo maksājumu plūsmu.

- B. Netiek ņemti vērā visi faktori, kas klientu saista ar noteiktu jurisdikciju

Atsevišķas Iestādes, vērtējot klientu saistību ar paaugstināta riska jurisdikcijām, ņem vērā tikai ļoti ierobežotus faktorus, kas klientu saista ar noteiktu jurisdikciju. Piemēram, atsevišķas Iestādes neanalizē, kurā jurisdikcijā klients veic saimniecisko darbību.

2.1.5.3. Sākotnējā produktu NILLTPF un sankciju riska novērtēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 6. panta 1.² daļu un Noteikumu Nr. 126 4.2. apakšpunktu Iestāde novērtē klienta izmantoto pakalpojumu un produktu risku, proti, risku, ka klients var attiecīgo pakalpojumu vai produktu tā funkcionalitātes un raksturīgo iezīmju dēļ izmantot NILL, TF, PF vai sankciju apiešanai vai pārkāpšanai. Iestādēm, novērtējot produktu risku, būtu jāparedz skaidri riska faktori, kas tiek vērtēti, lai noteiktu risku, ko rada katrs Iestādes piedāvātais produkts vai pakalpojums.

Labās prakses piemēri

- A. Detalizēta produktu NILLTPF riska faktoru analīze

Iestāde analizē plašu riska faktoru loku attiecībā uz produktu riska kategoriju. Par katru Iestādes piedāvāto produktu vai pakalpojumu risku novērtējuma ziņojumā tiek sniegts skaidrojums, kāpēc attiecīgais produkts novērtēts attiecīgajā riska līmenī, skaidrojot, kas ir tās produkta funkcionalitātes un raksturīgās īpašības, kas rada NILLTPF risku. Iestāde attiecībā uz katru produktu novērtē, cik Iestādes klientu attiecīgo produktu izmanto. Iestāde atsevišķi novērtē attiecīgā produkta NILL un TF riska līmeni. Iestāde, piemēram, analizē šādus riska faktorus – iespējama anonimitāte, iespēja personām, kas nav Iestādes klienti, izmantot produktu, augsti vai neesoši limiti, iespēja klienta produktu izmantot attālināti,

iespējamie produkta izmantošanas veidi un pārrobežu elementa esība (iespēja produktus izmantot citās valstīs vai veikt pārrobežu transakcijas). Papildus minētajiem riska faktoriem citas Iestādes novērtē pieeju skaidrai naudai, iespēju veikt pārmaksu vai atmaksu.

B. Produkta NILLTF riska novērtējums atbilst ārējos informācijas avotos noteiktajam riska līmenim

Iestādes NILLTF riska novērtēšanas metodoloģija paredz, ka Iestādes risku novērtējumā produktam, ko piedāvā Iestāde, piešķirtajam NILLTF riska līmenim jāatbilst ārējos informācijas avotos noteiktajam riska līmenim (piemēram, ES risku novērtējumā, nacionālajā risku novērtējumā u. c.). Metodoloģija paredz, ka, ja Iestāde nosaka produktam atšķirīgu NILLTF riska novērtējumu, tad Iestādei jāsniedz skaidrs pamatojums, kāpēc Iestādes piedāvātajam produktam ir augstāks vai zemāks NILLTF risks, nekā tas noteikts ārējos informācijas avotos.

Sliktās prakses piemērs

Iestāde atsevišķi novērtē dažādu produktu radītos riskus, bet neanalizē riskus, ko rada produktu kombinācijas izmantošana

Pārbaudē secināts, ka atsevišķas Iestādes analizē piedāvātos produktus vai pakalpojumus katru atsevišķi, novērtējot tiem piemītošo NILLTPF un sankciju risku, un nepietiekami ņem vērā apstākli, ka produktu parasti izmanto kopā ar citiem Iestādes produktiem. Piemēram, Iestāde, vērtējot produktu risku maksājumu kartēm un kontiem, norāda, ka atsevišķi vērtētais produkts pats par sevi nevar tikt izmantots NILLTF, jo tikai kopā ar citiem produktiem to var izmantot NILLTF. Iestāde neņem vērā riskus, kādiem produktu kombinācija būtu pakļauta, ja tie tiktu izmantoti kopā, nosakot riska līmeni individuāli katram produktam.

2.1.5.4. Sākotnējā piegādes kanālu NILLTPF un sankciju riska novērtēšana

Saskaņā ar NILLTPFN likuma 6. panta 1.² daļu un Noteikumu Nr. 126 4.2. apakšpunktu Iestāde novērtē pakalpojumu un produktu piegādes kanālu risku, kas saistīts ar veidu (kanālu), kādā klients pakalpojumu vai produktu iegūst un izmanto. Vērtējot piegādes kanālu riskus, Iestādēm būtu svarīgi apzināt un novērtēt visus piegādes kanālus, kādos klients pakalpojumu vai produktu iegūst un izmanto.

Labās prakses piemērs

Tiek novērtēti produktu vai pakalpojumu iegūšanas un izmantošanas piegādes kanāli

Iestāde novērtē gan piegādes kanālus, kas saistīti ar produktu vai pakalpojumu iegūšanu, gan kanālus, kas saistīti ar to izmantošanu. Piemēram, tiek novērtēti

šādi piegādes kanāli un ar tiem saistītie riski: internetbanka un mobilā banka, pakalpojumu saņemšana Iestādes filiālēs klātienē, bankomāti, kontaktu centri, attālināta darījuma attiecību nodibināšana, pakalpojumi, kas tiek sniegti pa telefonu vai ar pasta starpniecību. Novērtējot dažādu piegādes kanālu risku, Iestāde sniedz novērtējumu par ievainojamību, kas saistīta ar piegādes kanālu, tādējādi nosakot, kāds ir attiecīgā piegādes kanāla riska līmenis, kā arī novērtē, cik Iestādes klientu izmanto attiecīgo piegādes kanālu un kā ir mainījusies izmantošanas dinamika, salīdzinot ar iepriekšējā risku novērtējuma rezultātiem.

Sliktās prakses piemērs

Netiek novērtēti produktu vai pakalpojumu izmantošanas piegādes kanāli

Pārbaudē secināts, ka atsevišķas Iestādes nenovērtē visus ar piegādes kanāliem saistītos riskus. Piemēram, Iestāde piegādes riska kategorijas ietvaros vērtē tikai tādus riska faktorus, kas saistīti ar produktu vai pakalpojumu iegūšanas kanāliem, proti, vai konta atvēršana notikusi klātienē, notikusi attālināti, izmantojot atbilstošus tehnoloģiju risinājumus, attālināti, izmantojot attālinātus tehnoloģiju risinājumus, kas nav pietiekami droši, vai konts atvērts ar aģentu starpniecību vai nav informācijas par veidu, kā konts atvērts. Latvijas Bankas ieskatā norādītie riska faktori ir atbilstoši, lai novērtētu risku, kas saistīts ar produktu vai pakalpojumu iegūšanas kanāliem. Taču papildus nepieciešams novērtēt riskus, kas saistīti ar produktu izmantošanas kanāliem.

2.2. NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitātes novērtēšana

Atbilstoši Rokasgrāmatas 10. un 20. punktā noteiktajam otrais posms NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesā ir NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu jeb kontroļu efektivitātes novērtēšana. NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu jeb kontroļu novērtēšanas mērķis ir novērtēt, vai Iestādes ieviestās kontroles spēj pietiekami pārvaldīt un mazināt Iestādei sākotnēji piemītošo NILLTPF un sankciju risku, un identificēt nepilnības Iestādes ieviestajās kontrolēs.

Lai nodrošinātu, ka Iestādes veic tādu NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, kas atbilst to darbībai un likumu prasībām, Iestādēm NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijās būtu skaidri jānosaka kontroļu novērtēšanas metode, tai skaitā jādokumentē atbildīgās personas un iekšējie un ārējie informācijas avoti, kas tiek ņemti vērā, novērtējot kontroles. Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijai būtu jāsaturs arī skaidrojums par to, kā kontrole tiek novērtēta, tas ir, kādi apstākļi ir jāidentificē, lai novērtētu kontroli kā "neatbilstošu", "uzlabojumu" vai "atbilstošu" (var būt arī citas Iestādē noteiktas kontroļu novērtējuma kategorijas). Lai demonstrētu, ka Iestādes veiktais kontroļu

novērtējums atbilst Iestādes noteiktajai metodoloģijai, kā arī nodrošina, ka atbilstoši risku novērtējuma rezultātiem un normatīvā regulējuma prasībām tiek novērtēta nepieciešamība veikt uzlabojumus IKS, Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējuma ziņojumam būtu jāsaturs informācija par to, kāpēc konkrētā kontrole ir novērtēta attiecīgajā līmenī, sniedzot vērtējuma pamatojumu. Ja Iestāde NILLTPF vai sankciju riska novērtējumā identificē nepilnības kontroles efektivitātē, Iestādei būtu jāizvērtē nepieciešamība veikt attiecīgās kontroles efektivitātes uzlabojumus vai jāsniedz norāde, ja attiecīgo nepilnību novēršana jau ir procesā.

Atbilstoši Wolfsberg vadlīnijās norādītajam Iestāde var izvēlēties novērtēt kontroļu efektivitāti vispārīgi attiecībā uz Iestādes NILLTPFN un sankciju riska pārvaldību, vērtējot kontroļu efektivitāti pa kategorijām, piemēram, klientu izpētes pasākumi, darījumu uzraudzība, ziņošana par aizdomīgiem darījumiem utt.²³. Šādā gadījumā Iestādēm būtu jāveic kontroļu kartēšana (*mapping*), identificējot konkrētus kontroļu pasākumus un grupējot tos kategorijās, kas tiek atsevišķi novērtētas.

Savukārt Iestādei, kuras darbības veids un apmērs ir plašāks, lai nodrošinātu, ka risku novērtējums atbilst Iestādes darbības veidam un apmēram, būtu jāizvērtē iespēja novērtēt kontroles atsevišķi katram riska faktoram, jo vispārīga kontroļu efektivitātes novērtēšana varētu nesniegt pietiekamu un objektīvu priekšstatu par Iestādes piemēroto kontroļu efektivitāti dažādu sākotnējo riska faktoru pārvaldīšanā. Lai to izdarītu, Iestāde var veikt kontroļu kartēšanu (*mapping*) ar mērķi identificēt, kādas konkrēti kontroles ir nepieciešamas, lai pārvaldītu tieši Iestādei piemītošo sākotnējo NILLTPF un sankciju risku, un novērtēt, vai Iestādei ir šādas kontroles, kas nepieciešamas, lai novērtētu tieši Iestādei piemītošos riskus un to, vai ieviestās kontroles tiek efektīvi piemērotas.

Wolfsberg vadlīnijas²⁴ paredz, ka Iestādēm būtu jāpiešķir dažādi svērumi dažādām kontrolēm, kas tiek novērtētas NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas ietvaros. Latvijas Bankas ieskatā svērumu piešķiršana ļauj precīzāk novērtēt NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas kontroļu efektivitāti un attiecīgi arī precīzāk noteikt Iestādei piemītošo atlikušo NILLTPF un sankciju risku. Svērumu noteikšanas metode būs atkarīga no Iestādes izvēlētās kopējās NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas, piemēram, vai Iestāde atsevišķi identificē un novērtē kontroles, kas mazina konkrētus riska faktorus, vai Iestāde veic vispārīgu kontroļu novērtējumu. Atsevišķiem kontroles elementiem

²³ Kontroļu kategoriju iedalījumu Iestādes var skatīt Wolfsberg vadlīnijās, 7. lpp. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

²⁴ Wolfsberg vadlīnijas, 12. lpp. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

ir būtiskāka nozīme attiecībā uz NILLTPF un sankciju riska mazināšanu vai pārvaldīšanu nekā citiem, piemēram, vispārīgajiem kontroles elementiem, – darījumu uzraudzībai un klientu izpētes pasākumiem ir būtiskāka nozīme NILLTPF un sankciju riska pārvaldībā vai mazināšanā nekā, piemēram, darbinieku apmācībai. Kā piemēru Iestādes var skatīt Wolfsberg vadlīnijās²⁵ norādīto kontroļu svērumu piešķiršanas metodi. Ja Iestāde izvēlas piešķirt dažādus svērumus dažādiem kontroles elementiem, tad dažādu svērumu noteikšana būtu jāparedz Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijā, kā arī būtu jāsniedz pamatojums vai skaidrojums dažādu svērumu piešķiršanai.

Wolfsberg vadlīnijās²⁶ paredz, ka, lai novērtētu NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības kontroļu efektivitāti, būtu jānovērtē gan kontroļu dizaina (funkcionālā), gan kontroļu operacionālā efektivitāte. Minētās vadlīnijas paredz arī to, ka kontroļu efektivitātes novērtējumam būtu jāatbilst situācijai, kāda ir aktuāla risku novērtējuma veikšanas brīdī. Kontroles vai to uzlabojumi vai izmaiņas, ko Iestāde plāno ieviest nākotnē vai kas ir ieviešanas procesā, bet vēl nav ieviestas, nebūtu jāņem vērā, vērtējot kontroļu efektivitāti.

Kopumā Pārbaudē novērots, ka Iestādes izvēlas novērtēt kontroles vispārīgi attiecībā uz Iestādes NILLTPF un sankciju riska pārvaldību, vērtējot kontroļu efektivitāti pa kategorijām. Šāda kontroļu novērtēšanas pieeja Latvijas Bankas ieskatā ne vienmēr sniedz pietiekamu priekšstatu par pārbaudīto Iestāžu kontroļu efektivitāti attiecībā uz dažādiem riska faktoriem, jo īpaši tajās Iestādēs, kurām ir plašs pakalpojumu un produktu klāsts un plaša klientu bāze, kā arī tajos Iestāžu risku novērtējumos, kuros Iestādes veic kopēju NILLTPF un sankciju riska novērtēšanu.

Labās prakses piemēri

A. Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija paredz skaidru kontroļu novērtēšanas kārtību

Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija paredz skaidru kārtību, kādā tiek novērtētas kontroles, tai skaitā:

- ir noteikta kārtība un soļi, kas veicami, lai novērtētu kontroļu efektivitāti, kā arī atbildīgās personas, kas veic katru attiecīgo soli;
- Iestāde veic kontroļu novērtēšanu, analizējot, vai kontrole spēj efektīvi pārvaldīt konkrētos Iestādes identificētos sākotnējos NILLTPF riska faktoros, vērtējot kontroļu efektivitāti katram riska faktoram atsevišķi.

²⁵ Wolfsberg vadlīnijas, I pielikums. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

²⁶ Wolfsberg vadlīnijas, 11. lpp. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

- Papildus individuālajiem kontroļu elementiem, kas tieši mazina vai pārvalda konkrēto NILL, TF vai PF risku, tiek vērtētas vispārīgās kontroles, kas attiecas uz NILLTPF riska pārvaldību;
- kontroles tiek vērtētas, ņemot vērā to dizaina (funkcionālo) efektivitāti un operacionālo efektivitāti. Kontroļu dizaina efektivitātes novērtēšanas ietvaros Iestāde novērtē, vai noteiktā kontrole Iestādē ir ieviesta, tai skaitā noteikta procedūrās un politikās, kā arī vai kontrole pēc dizaina ir piemērota NILLTPF vai sankciju riska pārvaldīšanai vai konkrēta NILL vai TF riska pārvaldīšanai. Savukārt kontroles operacionālās efektivitātes novērtēšanas ietvaros Iestāde novērtē, vai attiecīgā kontrole tiek faktiski piemērota un izpildīta un vai tas tiek darīts atbilstoši attiecīgās kontroles dizainam un mērķim. Operacionālo efektivitāti Iestāde novērtē, balstoties uz konkrētiem kontroles darbības pierādījumiem, piemēram, novērtējumu par atbilstību galvenajiem darbības rādītājiem (*key performance indicators*), iekšējā vai ārējā audita ziņojumiem, darbības atbilstības funkcijas ziņojumiem, regulatora pārbaudes ziņojumiem, Finanšu izlūkošanas dienesta sniegto informāciju par iesniegto ziņojumu kvalitāti, kvalitātes kontroles pārbaudēm, vadības ziņojumiem u. c.;
 - ir noteikti Iestādes iekšējie un ārējie informācijas avoti, kas jāņem vērā, lai novērtētu īpaši kontroles operacionālo efektivitāti;
 - metodoloģija skaidro, kā tieši tiek noteikts kontroļu efektivitātes līmenis, skaidrojot, kādi apstākļi jāidentificē, lai piešķirtu konkrētu novērtējumu;
 - metodoloģija skaidro matemātisko modeli, kā tiek aprēķināts kopējais riska kategorijas (piemēram, klienta riska kategorijas) kontroļu efektivitātes līmenis. Piemēram, Iestāde ir noteikusi, ka vispārīgo kontroļu, kas attiecas uz visu NILLTPF risku pārvaldību, novērtējums ietekmē 10 % no attiecīgā kontroles efektivitātes novērtējuma, bet atlikušos 90 % veido individuālie kontroles elementi, kas tieši mazina vai pārvalda konkrētos riska faktorus, kuri attiecas uz konkrēto riska faktoru;
 - prasību kontroles novērtējumā tiek iekļauta informācija par to, kādas tieši nepilnības identificētas attiecībā uz kontroles elementiem (ja identificētas) un kādas darbības jāveic, lai novērstu identificētās nepilnības.
- B. Vērtējot kontroļu efektivitāti, Iestāde ņem vērā to, kādam klientu vai darījumu skaitam attiecīgā kontrole tiek piemērota

Saskaņā ar Iestādes NILLTF riska novērtēšanas metodoloģiju Iestāde ņem vērā to klientu un transakciju skaitu, kas pakļauts konkrētajai kontrolei. Proti, ja konkrētajam kontroles elementam ir pakļauti daudzi klienti vai transakcijas, tad, vērtējot kontroles efektivitāti, jāņem vērā, ka šādai kontrolei jābūt ar augstāku automatizācijas līmeni un tai jābūt detalizētākai lai kontroli novērtētu kā efektīvu (piemēram, riska faktora, kuram pakļauti tūkstoši klientu, kontrolēm jābūt detalizētākām un jābūt vairāk automatizētām, salīdzinot ar riska faktora, kuram pakļauti tikai daži klienti, kontrolēm).

C. Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija nosaka dažādus svērumus dažādām kontrolēm

Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija paredz iepriekš definētas risku pārvaldības vai mazināšanas kontroļu kategorijas un to apakškategorijas. Iestāde ir noteikusi, kāds svērums, kas tiek ņemts vērā, attiecīgi nosakot kontroles kategorijas novērtējumu, tiek piešķirts katrai kontroles apakškategorijai, kā arī kāds svērums, kas tiek ņemts vērā, nosakot kopējo NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas vai mazināšanas kontroļu efektivitātes novērtējumu, tiek piešķirts katrai kontroļu kategorijai. Papildus Iestādes metodoloģijā skaidrota šādu svērumu piešķiršanas loģika, proti, Iestāde norāda, ka svērumi piešķirti, vadoties pēc starptautiski atzītām rekomendācijām, neatkarīgu konsultantu ieteikumiem un par Iestādes un tās grupas NILLTPF un sankciju riska novēršanu atbildīgo personu profesionālo pieredzes.

D. Tiek ņemtas vērā kontroles elementu atšķirības dažādu riska veidu pārvaldīšanā vai mazināšanā

Iestāde sankciju un PF riska novērtējumā atsevišķi ir identificējusi un novērtējusi tos kontroles elementus, kas tieši ieviesti, lai pārvaldītu vai mazinātu PF risku, un atsevišķi novērtē kontroles elementus sankciju riska pārvaldīšanai. Savukārt cita Iestāde, kas veic kopēju NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, atsevišķi novērtē NILLTPF riska mazināšanas kontroles un sankciju riska mazināšanas kontroles, kuru novērtēšana tiek veikta, atbildot uz iepriekš sagatavotiem jautājumiem.

Sliktās prakses piemēri

A. Netiek vai nepilnīgi tiek novērtēta kontroļu operacionālā efektivitāte

Atsevišķas Iestādes novērtē kontroles, vērtējot tikai apstākli, vai kontrole Iestādē pastāv. Piemēram, Iestāde sniedz vispārīgu aprakstu par to, kādas kontroles Iestādē ir ieviestas, un tad sniedz tās efektivitātes novērtējumu, nevērtējot ne to, vai kontrole ir piemērota NILLTPF vai sankciju riska pārvaldīšanai vai mazināšanai, ne to, vai kontrole faktiski tiek piemērota un strādā efektīvi. Citas Iestādes savukārt sniedz vispārīgu kontroles aprakstu un vispārīgu vērtējumu par kontroles dizaina efektivitāti un kontroles operacionālo efektivitāti, taču nesniedz pietiekamu šāda novērtējuma pamatojumu. Piemēram, Iestāde sankciju un PF riska novērtējumā vērtē kontroles dizaina un operacionālo efektivitāti ar vērtējumu "efektīva", taču atsevišķos gadījumos nesniedz pilnīgi nekādu šāda vērtējuma pamatojumu vai skaidrojumu. Savukārt cita Iestāde nav pietiekami skaidri noteikusi, kādiem apstākļiem ir jāiestājas, lai novērtētu kontroli noteiktā līmenī, tādēļ nav skaidrs, kāpēc kontrolēm tiek piešķirts noteikts novērtējums. Piemēram, gadījumos, kad Iestāde identificē trūkumus kontroles efektivitātē, kas

pirmšķietami nav nebūtiski, kontrolei tiek piešķirts novērtējums "atbilstoša" (tas ir, augstākais novērtējuma līmenis).

- B. Kontroles tiek novērtētas vispārīgi, nesniedzot pietiekamu priekšstatu, ka tās spēj efektīvi mazināt Iestādei piemītošo sākotnējo risku

Atsevišķas Iestādes novērtē kontroles vispārīgi, vērtējot tās pa kategorijām (klientu izpētes pasākumi, darījumu uzraudzība utt.). No Iestāžu veiktā kontroļu izvērtējuma nevar gūt pārliecību, ka Iestādes ir izvērtējušas un guvušas pārliecību, ka esošās kontroles var pārvaldīt vai mazināt tieši Iestādei piemītošo NILLTPF vai sankciju risku.

- C. Netiek noteikti dažādu NILLTPF vai sankciju riska pārvaldīšanas vai mazināšanas pasākumu jeb kontroļu svērumi

Atsevišķas Iestādes nenosaka dažādu kontroles pasākumu svērumus un, nosakot kopējo kontroļu efektivitātes līmeni noteiktai riska kategorijai (piemēram, klienta riska kategorijai) vai kopējo Iestādes kontroļu efektivitātes līmeni, visiem kontroles elementiem piešķir vienādu vērtību vai svērumu.

- D. Iestāde novērtē kontroļu efektivitāti tikai tiem Iestādes sākotnējā NILLTPF riska faktoriem, kuriem noteikts augsts risks

Pārbaudē konstatēts, ka vienas Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģija paredz, ka NILLTPF risku mazinošo pasākumu novērtēšanā tiek apzināti tie Iestādes darbības aspekti, kuriem piemīt augsts NILLTPF risks, vienlaikus vērtējot, kāds būs riska līmenis pēc risku mazinošo pasākumu veikšanas, tas ir, atlikušais NILLTPF risks. No minētā secināms, ka Iestāde nenovērtē kontroļu efektivitāti tiem sākotnējiem riska faktoriem, kuriem piešķirts zems vai vidējs sākotnējais NILLTPF risks.

2.3. Atlikušā NILLTPF un sankciju riska novērtēšana

Atbilstoši Rokasgrāmatas 10. un 20. punktā noteiktajam pēc tam, kad veikta Iestādes sākotnējā NILLTPF un sankciju riska un šo risku pārvaldīšanas kontroļu novērtēšana, trešais posms NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesā ir atlikušā riska noteikšana. Atlikušais risks ir risks, kas paliek pēc tam, kad sākotnējam riskam tiek piemērotas kontroles. Attiecīgi atlikušā riska noteikšanas mērķis ir noskaidrot, vai Iestādes piemērotās kontroles ir pietiekamas, lai Iestāde efektīvi pārvaldītu tai piemītošo NILLTPF un sankciju risku.

Veicot NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, iespējams piemērot dažādas detalizācijas risku novērtējuma matricas, piemēram, atbilstoši Rokasgrāmatas 15. punktā norādītajam. Atbilstoši Rokasgrāmatas 16. punktā noteiktajam tas, kādu risku novērtējuma matricu Iestāde piemēro, ir atkarīgs no Iestādes darbības veida, tās lieluma, klientu bāzes. Neatkarīgi no izvēlētās atlikušā riska novērtējuma

matricas Iestādēm NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijā būtu jāiekļauj Iestādes izvēlētā atlikušā riska novērtēšanas matrica un jānosaka kārtība atlikušā riska novērtēšanai, kā arī kārtība, kā Iestāde nosaka vai aprēķina kopējo katras riska kategorijas atlikušo risku vai Iestādes kopējo atlikušo NILLTPF un sankciju risku.

Saskaņā ar Rokasgrāmatas 14. punktu, aprēķinot atlikušo risku pēc Rokasgrāmatas 10. punktā minētās formulas, sākotnējam riskam ir piešķirams lielākais svars, jo, lai arī cik efektīva būtu IKS, tā pastāvošo jeb sākotnējo risku nevar samazināt līdz nullei. Tāpēc Latvijas Bankas ieskatā, ja Iestāde, piemēram, izmanto trīs līmeņu atlikušā riska noteikšanas matricu (zems, vidējs, augsts), tad, novērtējot atlikušo risku, Iestādei būtu jāparedz tādi atlikušā riska novērtēšanas principi, kas paredz, ka augstu sākotnējo risku nav iespējams mazināt līdz zemam atlikušajam riskam neatkarīgi no Iestādes piemēroto kontroļu efektivitātes līmeņa.

Kopumā Pārbaudē secināts, ka Iestādēm ar atsevišķiem izņēmumiem ir noteikta skaidra kārtība atlikušā NILLTPF un sankciju riska noteikšanai un ka Iestādes atlikušo risku novērtē atbilstoši kārtībai, ko tās noteikušas. Kopumā Iestādes nosaka atlikušo risku saskaņā ar Rokasgrāmatas 10. un 20. punktā noteikto formulu, taču atšķirīga pieeja ir identificēta attiecībā uz to, pēc kādiem matemātiskajiem modeļiem vai principiem Iestādes nosaka atlikušo risku un kādu atlikušā riska gradāciju Iestādes izmanto. Tāpat atšķiras Iestāžu pieeja attiecībā uz to, vai Iestāde nosaka tikai kopējo atlikušo NILLTPF vai sankciju risku vai atlikušo risku nosaka dažādām riska faktoru kategorijām. Taču kopumā netika identificēti tādi trūkumi, kas būtu raksturīgi lielai daļai vērtēto Iestāžu.

Labās prakses piemērs

Atlikušā riska novērtēšanā tiek izmantota uz riskiem balstīta pieeja

Saskaņā ar Iestādes NILLTPF riska novērtēšanas metodoloģiju atlikušā riska novērtēšanas principi ietver uz riskiem balstītu pieeju. Proti, jo augstāks riska faktora sākotnējā riska līmenis, jo augstāk jābūt novērtētai attiecīgā riska faktora kontroļu efektivitātei (kas tiek vērtēta procentuāli), lai pozitīvi ietekmētu atlikušā riska līmeni. Piemēram, ja noteikta riska faktora sākotnējā riska līmenis novērtēts kā vidējs, tad attiecīgā riska faktora kontrolēm jābūt ar vismaz 60 % efektivitāti, lai attiecīgais riska faktors tik novērtēts kā zema riska. Savukārt, ja noteikta riska faktora sākotnējā riska līmenis novērtēts kā augsts, tad kontrolēm jābūt ar vismaz 70 % efektivitāti, lai atlikušais risks būtu vidējs.

Sliktās prakses piemēri

- A. Iestādes metodoloģija paredz, ka augstu sākotnējo risku var samazināt līdz zemam riskam

Atsevišķu Iestāžu NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas paredz, ka augstu sākotnējo risku ar noteiktu kontroļu efektivitātes līmeni var samazināt līdz zēmam atlikušajam riskam. Turklāt vienai Iestādei metodoloģija, kas paredz matemātisku atlikušā riska novērtēšanas modeli, pieļauj, ka atlikušais NILLTPF un sankciju risks var tikt novērtēts ar rezultātu – nulle.

B. Iestādes metodoloģija neparedz skaidru atlikušā NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas kārtību

Vienai Iestādei NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija nesatur informāciju par to, kā tiek novērtēts atlikušais risks. Metodoloģija ietver tikai vispārīgu informāciju, un tāpēc nav skaidrs, pēc kādiem principiem Iestāde novērtē atlikušo NILLTPF un sankciju risku.

Savukārt citai Iestādei iekšējie normatīvie akti paredz, ka Iestādes atlikušo risku nosaka, ņemot vērā, kāda ir attiecīgā riska iestāšanās varbūtība un ietekme uz Iestādi. Iestādes sākotnējā riska noteikšanai un atlikušā riska noteikšanai tiek izmantota viena matrica. No Iestādes metodoloģijas secināms, ka Iestādes atlikušais risks nav atkarīgs no Iestādes kontroļu efektivitātes novērtējuma. Tāpēc nav skaidrs, kā tieši Iestāde nonāk līdz atlikušā riska novērtējuma rezultātiem.

C. Iestāde nosaka tikai kopējo atlikušo risku, kas piemīt Iestādei

Iestāde nosaka tikai kopēju atlikušo NILLTPF un sankciju risku, kas piemīt Iestādei, bet nenosaka detalizētāk, kāds ir atlikušais risks dažādām riska faktoru kategorijām. Tāpēc no Iestādes risku novērtējuma nav skaidri saprotams, kuri tieši riska faktori vai riska faktoru kategorijas vai kuru kontroļu efektivitāte tieši ietekmē Iestādes atlikušā riska līmeni.

D. Iestāde nenovērtē atlikušo Iestādei piemītošo NILLTPF vai sankciju risku

Pārbaudē tika secināts, ka atsevišķas Iestādes NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas ietvaros neveic atlikušā riska novērtējumu.

3. NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultāti un risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns

3.1. NILLTPF un sankciju riska novērtējuma analīze un secinājumi

Saskaņā ar Wolfsberg vadlīnijās²⁷ noteikto Iestādēm būtu jāizvērtē, vai NILLTPF un sankciju riska novērtējumā noteiktais atlikušā riska līmenis atbilst Iestādes noteiktajai NILLTPF un sankciju riska apetītei. Tādējādi Iestādes var nodrošināt,

²⁷ Wolfsberg vadlīnijas, 14. punkts. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

ka to riska apetīte atbilst Iestādes faktiskajiem riskiem, un pieņemt lēmumus par nepieciešamo pasākumu veikšanu neatbilstības novēršanai. Tāpat minētās vadlīnijas²⁸ rekomendē Iestādēm veikt salīdzinājumu ar Iestādes iepriekšējo periodu risku novērtējuma rezultātiem. Tādējādi Iestādes var gūt priekšstatu par izmaiņām riskos, kam tās pakļautas, un par izmaiņām to risku pārvaldīšanas pasākumu efektivitātē ilgākā laikposmā.

Lai demonstrētu, ka Iestādes risku novērtēšanas rezultātā ir noskaidrojušas un izprot tām piemītošos riskus, Iestādēm būtu vēlams izdarīt secinājumus par galvenajiem tām piemītošajiem NILLTPF un sankciju riskiem, lai nodrošinātu, ka atbilstoši uz riskiem balstītai pieejai tās var nodrošināt, ka pastiprināta uzmanība tiek veltīta tieši tādu risku mazināšanai vai pārvaldīšanai, kas ir būtiski konkrētajai Iestādei.

Kopumā Pārbaudes ietvaros secināts, ka liela daļa Iestāžu risku novērtējuma ziņojumos neizdara kopējos secinājumus par risku novērtējuma rezultātiem. Novērots, ka katrs risku novērtēšanas posms (sākotnējā riska noteikšana, kontroļu novērtēšana un atlikušā riska noteikšana) Iestādēs tiek veikts atbilstoši metodoloģijai, nonākot līdz atlikušā riska kopējam novērtējumam vai novērtējumam pa dažādām risku kategorijām. Taču šādam rezultātam, kas visbiežāk tiek atspoguļots lakoniskā tabulas formā, neseko kvalitatīva analīze par iegūtajiem datiem, tai skaitā par to, vai noteiktais riska līmenis atbilst Iestādes riska apetītei, un netiek salīdzinātas Iestādes tendences attiecībā uz risku novērtējuma rezultātiem ilgtermiņā.

Labās prakses piemēri

A. NILLTPF riska novērtējuma rezultāti tiek salīdzināti ar Iestādes riska apetīti

Iestāde riska novērtēšanas ietvaros veic atlikušā NILLTPF riska salīdzināšanu ar Iestādes noteikto NILLTPF riska apetīti, kas ir daļa no NILLTPF riska novērtēšanas procesa. Saskaņā ar Iestādes risku novērtēšanas metodoloģijā noteikto šādas analīzes mērķis ir secināt, vai Iestādei faktiski piemītošais NILLTPF risks atbilst Iestādes noteiktajai riska apetītei, un, ja risks neatbilst noteiktajai riska apetītei, tad noteikt darbības, kas nepieciešamas, lai šādu neatbilstību novērstu. Papildus Iestādes metodoloģijā noteiktas pasākumu prioritātes, ņemot vērā secinājumus, kas tiek izdarīti pēc NILLTPF riska noteikšanas rezultātu salīdzināšanas ar Iestādes riska apetīti. Piemēram, ja tiek secināts, ka atlikušais risks neietilpst Iestādes riska apetītes robežās, tad

²⁸ Wolfsberg vadlīnijas, 4. lpp. Pieejamas šeit: [- Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs \(2014\) \(basel.institute\)](#)

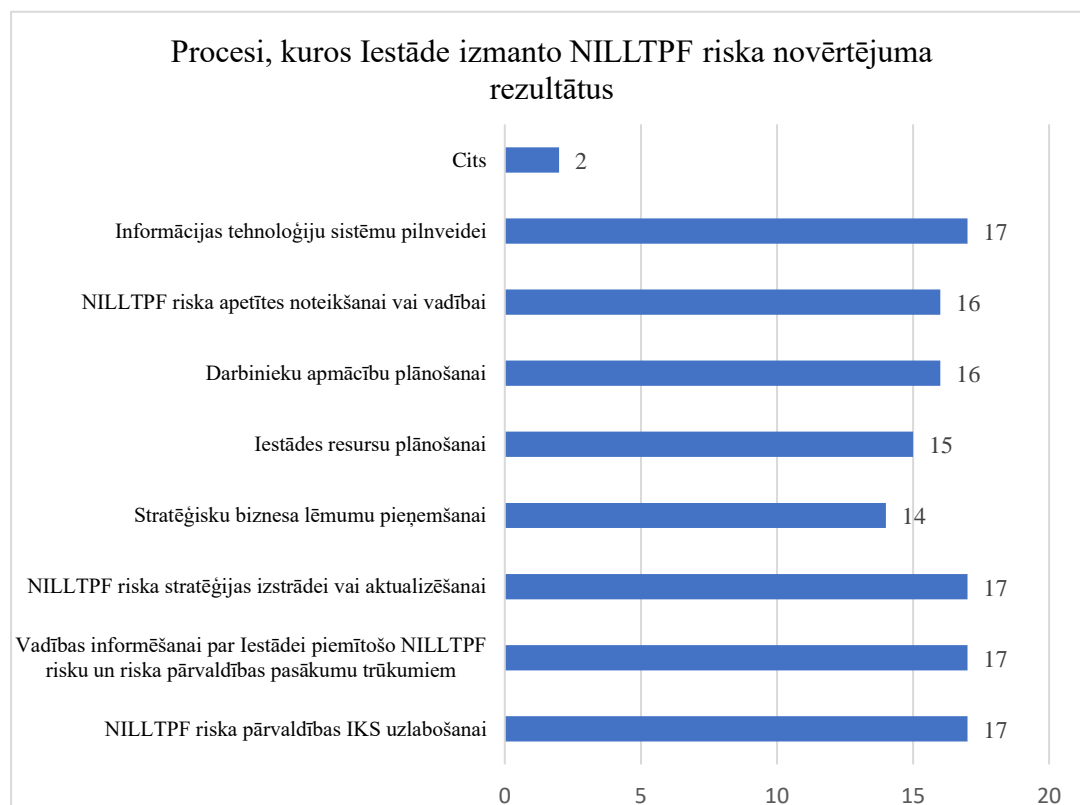
metodoloģija šādā situācijā paredz noteiktu rīcību, un Iestāde ir noteiksi, ka pasākumiem, ko tā īsto šīs neatbilstības novēršanai, ir jābūt ar augstu prioritāti.

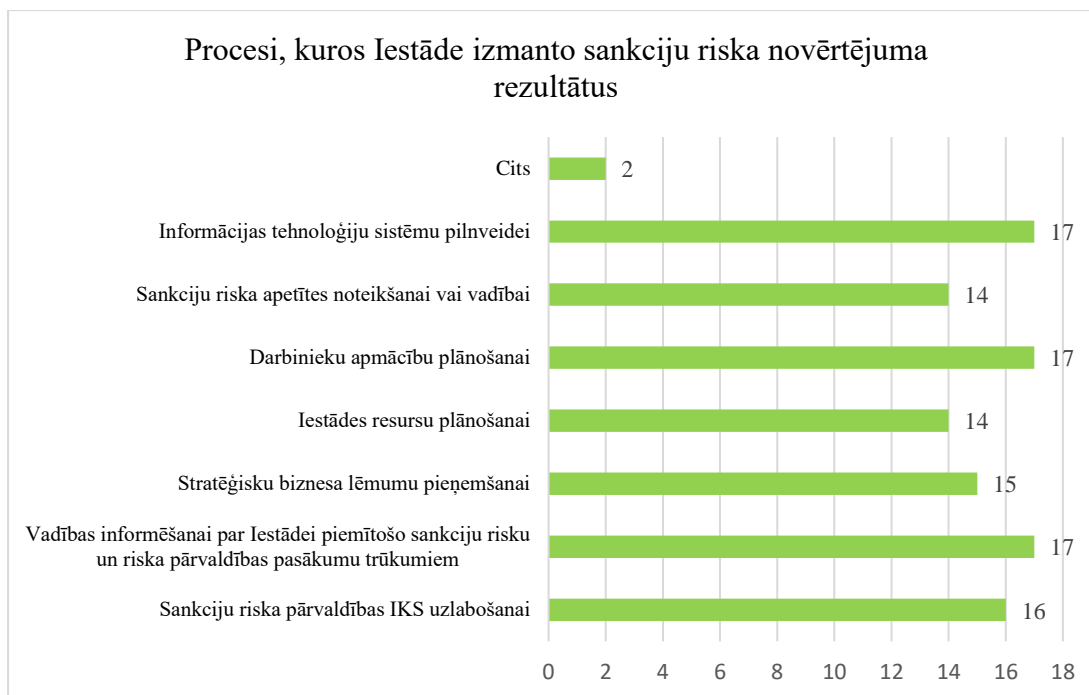
B. NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātu salīdzināšana ar iepriekšējo gadu rezultātiem

Iestāde NILLTPF riska novērtējuma ziņojumā salīdzina konkrētu sākotnējā riska faktoru novērtējumu, kā arī kontroļu efektivitātes novērtējumu ar iepriekšējo risku novērtējumu rezultātiem. Turklāt, ja riska faktora vai kontroles elementa novērtējums atšķiras no iepriekšējā risku novērtējuma rezultātiem, Iestāde identificē galvenos šādu izmaiņu iemeslus. Ja riska faktoru novērtējuma rezultātu nav iespējams salīdzināt ar iepriekšējo risku novērtējumu, jo mainījusies risku novērtēšanas metodoloģija, Iestāde to identificē un norāda risku novērtējuma ziņojumā.

3.2. Risku novērtējuma rezultātu izmantošana dažādos Iestādes procesos

Saskaņā ar NILLTPFN likuma un Noteikumu Nr. 126 prasībām, pamatojoties uz NILLTPF un sankciju riska novērtējumu, Iestādes izveido NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības IKS, kā arī ņem vērā risku novērtējuma rezultātus IKS uzlabošanā. Nākamajos attēlos norādīts, kādiem mērķiem Iestādes izmanto NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātus.

Papildus norādītajiem procesiem divas Iestādes sniedza informāciju, ka izmanto gan NILLTPF, gan sankciju riska novērtējuma rezultātus "citiem" procesiem, tas ir, Iestāde izmanto rezultātus grupas sabiedrību informēšanai par Iestādei piemītošajiem riskiem un cita Iestāde izmanto rezultātus jaunu produktu vai pakalpojumu izstrādē vai esošo produktu pilnveidē vai modificēšanā.

Kopumā secināms, ka Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātus izmanto dažādos procesos, kas nepieciešami efektīvai Iestāžu risku pārvaldībai un IKS uzlabošanai. Latvijas Bankas ieskatā būtu svarīgi ņemt risku novērtējuma rezultātus vērā visos iepriekšējos divos attēlos iekļautajos procesos, kas veido Iestāžu NILLTPFN un sankciju riska pārvaldības IKS. Taču no Pārbaudes rezultātiem secināms, ka ne visas Iestādes risku novērtējuma rezultātus izmanto iepriekš norādītajos procesos.

Labās prakses piemērs

NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija skaidri paredz, kādiem mērķiem jāizmanto risku novērtējuma rezultāti

Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija skaidri nosaka, kādiem mērķiem tiek izmantoti risku novērtējuma rezultāti. Proti, Iestādes risku novērtējuma rezultāti jāizmanto, lai nodrošinātu, ka Iestādes resursi un prioritātes atbilst riskiem, kuriem Iestāde ir pakļauta. Risku novērtējuma rezultāti jāizmanto, lai izvērtētu, vai Iestādes atlikušais risks atbilst Iestādes noteiktajai riska apetītei vai pārsniedz to, lai veiktu uzlabojumus iekšējos normatīvajos aktos, procesos un

risku pārvaldības pasākumos jeb kontrolēs, kā arī rezultāti jāizmanto, lai identificētu nepieciešamību veikt aktivitātes risku labākai apzināšanai Iestādes līmenī un apmācību plānu veidošanai. Iestādes metodoloģija paredz prasību, ka šādi pasākumi ir jādefinē risku pārvaldīšanas rīcības plānā, kura izstrāde ir obligāta NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas procesa sastāvdaļa.

Sliktās prakses piemēri

- A. Sankciju riska novērtējuma rezultāti netiek izmantoti Iestādes sankciju riska pārvaldības IKS uzlabošanai

Viena Iestāde neizmanto sankciju riska novērtējuma rezultātus, lai pilnveidotu Iestādes sankciju riska pārvaldības IKS.

- B. NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultāti netiek izmantoti Iestādes resursu plānošanā

Atsevišķas Iestādes neizmanto NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātus, lai plānotu Iestādes resursus.

- C. NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultāti netiek izmantoti, lai vadītu vai noteiktu Iestādes riska apetīti

Vairākas Iestādes neizmanto NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātus, lai vadītu vai noteiktu NILLTPF vai sankciju riska apetīti.

- D. NILLTPF riska novērtējuma rezultāti netiek izmantoti darbinieku apmācību plānošanā

Iestāde norāda, ka neizmanto NILLTPF riska novērtējuma rezultātus darbinieku apmācību plānošanā.

- E. NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultāti netiek izmantoti stratēģisku biznesa lēmumu pieņemšanai

Daļa Iestāžu norāda, ka stratēģisku biznesa lēmumu pieņemšanā neizmanto NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātus.

3.3. Iesaistīto personu informēšana par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem

Ņemot vērā, ka Iestādes vadība ir primāri atbildīga par NILLTPF un sankciju riska pārvaldību, Iestādēm risku novērtējuma rezultāti būtu jāizmanto arī tam, lai informētu Iestādes vadību par Iestādei piemītošajiem riskiem un trūkumiem risku pārvaldībā. Papildus minētajam būtu jānodrošina arī citu iesaistīto pušu, tai skaitā to, kuras tiešā veidā skar vai ietekmē NILLTPF vai sankciju risks vai kuras ir ikdienā atbildīgas par noteiktu kontroļu īstenošanu, informēšana par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem. Iestādēm būtu jāparedz skaidra

kārtība, kādā tiek apzinātas un informētas iesaistītās puses, kā arī atbildīgais par šiem procesiem.

Labās prakses piemērs

Atbilstošie darbinieki tiek informēti par riska novērtējuma rezultātiem

Iestāde nodrošina ar informāciju par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem tos Iestādes darbiniekus, kuriem saskaņā ar to darba pienākumiem būtu nepieciešams zināt, kāds ir Iestādei piemītošais sākotnējais NILLTPF un sankciju risks, ziņojot par esošo Iestādes NILLTPF un sankciju riska pārvaldīšanas sistēmas efektivitāti, par to, kāds ir Iestādes atlikušais NILLTPF un sankciju risks, kādi galvenie NILLTPF un sankciju riski ir identificēti. Apmācības nodrošina Iestādes *Know your customer* kompetences centrs sadarbībā ar Iestādes grupas NILLTPFN daļu. Atbildīgās Iestādes struktūrvienības, balstoties uz NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem, sagatavo atbilstošu prezentāciju, nosaka tos Iestādes darbiniekus, kurus nepieciešams apmācīt, nodrošina, ka atbilstošie darbinieki iepazīstas ar apmācību materiālu un nokārto atbilstošu testu.

Sliktās prakses piemērs

Par NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātiem netiek informētas iesaistītās puses vai nav noteikta iesaistīto pušu informēšanas kārtība

Atsevišķas Iestādes par risku novērtēšanas rezultātiem informē tikai vadību, bet neinformē citas iestādes struktūrvienības vai darbiniekus, kurus skar identificētie riski vai to pārvaldīšanas pasākumi. Papildus atsevišķām Iestādēm tika identificēti, ka iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta iesaistīto pušu informēšanas par risku novērtējuma rezultātiem kārtība vai par to atbildīgais. Piemēram, vienai no minētajām Iestādēm nav noteikta atsevišķa prasība, kas paredzētu vadības informēšanu par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem. Iestādei ir tikai vispārīgas prasības, kas paredz vadības informēšanu par Iestādes riskiem (visiem, ne tikai NILLTPF un sankciju risku) reizi ceturksnī.

3.4. Risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns

Ņemot vērā, ka, pamatojoties uz risku novērtējuma rezultātiem, Iestādēm ir pienākums izveidot un uzlabot NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas IKS, Iestādēm saskaņā ar NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem būtu jāizstrādā risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns. Lai nodrošinātu šīs prasības izpildi, Iestādēm iekšējos normatīvajos aktos būtu jāparedz prasība par rīcības plāna izstrādi, apstiprināšanu, kā arī plāna izpildes uzraudzību.

Lai demonstrētu atbilstību minētajām normatīvā regulējuma prasībām, kas nosaka pienākumu atbilstoši risku novērtējuma rezultātiem nepieciešamības gadījumā veikt IKS uzlabošanu, Iestādēm vienmēr būtu jāizvērtē rīcības plāna izstrādes nepieciešamība, tai skaitā, ja Iestāde identificējusi nepilnības risku pārvaldīšanas pasākumu jeb kontroļu dizainā vai efektivitātē, kā arī tad, ja saskaņā ar Iestādes risku novērtējuma rezultātiem Iestādei piemītošie riski neatbilst Iestādes noteiktajai riska apetītei. Iestādes iekšējiem normatīvajiem aktiem būtu jāparedz atbildīgie par rīcības plāna izstrādi, apstiprināšanu, kā arī tā īstenošanas uzraudzību.

Kopumā Pārbaudē secināts, ka lielākās daļas Iestāžu iekšējie normatīvie akti paredz prasību atbilstoši NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem izstrādāt risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plānu un veikt tā izpildes uzraudzību. Tomēr atsevišķu Iestāžu praksē tika identificēti sliktās prakses piemēri, kas norādīti turpinājumā. Taču kopumā attiecībā uz risku mazināšanas rīcības plānu netika identificēti tādi trūkumi, kas būtu raksturīgi lielai daļai vērtēto Iestāžu. Pārbaudes ietvaros netika vērtēts, cik efektīvi Iestādes praksē veic rīcības plāna ieviešanu un uzraudzību.

Labās prakses piemēri

- A. Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija paredz rīcības plāna izpildes uzraudzības un vadības informēšanas kārtību

Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijā noteikts, ka rīcības plāna izpildes uzraudzību veic darbības atbilstības funkcija reizi ceturksnī. Tā izvērtē rīcības plāna izpildes progresu un sagatavo ziņojumu par rīcības plāna izpildes statusu, kas reizi ceturksnī tiek prezentēts valdei.

- B. Iestāde nodrošina risku pārvaldīšanas rīcības plānam nepieciešamos resursus

Iestāde norāda, ka ne tikai nodrošina rīcības plāna izpildes uzraudzību, bet arī Iestādes vadība nodrošina, ka risku mazināšanai vai pārvaldīšanai tiek piešķirti pietiekami resursi (tai skaitā cilvēkresursi), kas nepieciešami rīcības plāna pasākumu īstenošanai.

Sliktās prakses piemēri

- A. Iestādes iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta prasība atbilstoši NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem izstrādāt risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plānu

Atsevišķas Iestādes iekšējos normatīvajos aktos nav noteikušas prasību atbilstoši risku novērtējuma rezultātiem izstrādāt risku mazināšanas vai pārvaldīšanas rīcības plānu.

- B. Par NILLTPF vai sankciju riska pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izstrādi ir atbildīgs tikai risku īpašnieks

Noteiktām Iestādēm par risku pārvaldīšanas vai mazināšanas plāna izstrādi ir atbildīgs tikai attiecīgā riska īpašnieks. Līdz ar to Iestādēs netiek veikta vienota rīcības plāna izstrādes koordinēšana Iestādes vadības vai citas atbildīgās funkcijas līmenī, kā arī no iesniegtajiem dokumentiem nevarēja gūt pārliecību, ka Iestāžu vadība apstiprina izstrādātos rīcības plānus, turklāt šāda prasība nav noteikta arī Iestāžu iekšējos normatīvajos aktos.

- C. Iestādes iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta par risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izpildes uzraudzību atbildīgā persona un kārtība, kādā uzraudzība tiek veikta

Daļai Iestāžu iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta kārtība vai atbildīgais par rīcības plāna izpildes uzraudzību, kā arī par vadības informēšanu par rīcības plāna izpildes statusu.

- D. Iestādes iekšējie normatīvie akti paredz, ka rīcības plānu obligāti nepieciešams izstrādāt tikai attiecībā uz identificētu augstu atlikušo NILLTPF risku

Iestādes NILLTPFN metodoloģija paredz, ka rīcības plānu un risku mazinošos pasākumus nepieciešams obligāti noteikt tikai attiecībā uz tāda NILLTPF riska mazināšanu, kurš saskaņā ar risku novērtējumu novērtēts ar augstu atlikušā riska līmeni. Iestādes metodoloģijā citi gadījumi, kad varētu tikt izstrādāts rīcības plāns, norādīti kā piemēri, bet nav noteikta obligāta prasība rīcības plānu izstrādāt. Attiecīgi, piemēram, ja Iestāde identificējusi nepilnības risku pārvaldības pasākumu jeb kontroļu efektivitātē, tad rīcības plāna izstrāde saskaņā ar Iestādes noteikto metodoloģiju nav obligāta.

- E. Atbilstoši NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātiem nav izstrādāts risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns, lai gan ziņojumā identificētas kontroļu nepilnības

Noteiktas Iestādes, kuru NILLTPF vai sankciju riska novērtējumā identificētas nepilnības attiecībā uz risku pārvaldības kontroļu dizainu vai to efektivitāti, nav izvērtējušas risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izstrādes nepieciešamību un rīcības plānu nav izstrādājušas.

3.5. NILLTPF un sankciju riska novērtējuma dokumentācijas glabāšana

Latvijas Bankas ieskatā Iestādēm ir jānodrošina visas ar NILLTPF un sankciju riska novērtējumu saistītās dokumentācijas glabāšana. Iestādes iekšējos

normatīvajos aktos būtu jānosaka kārtība un atbildīgais par dokumentācijas, kas saistīta ar risku novērtējumu, glabāšanu.

Labās prakses piemērs

Iekšējie normatīvie akti paredz dokumentu glabāšanas prasības

Iestādes NILLTF riska novērtēšanas metodoloģija paredz ar NILLTF riska novērtējumu saistītās dokumentācijas glabāšanas kārtību un atbildīgos, nosakot glabāšanas termiņu, dokumenta klasifikāciju attiecībā uz konfidencialitāti, kā arī formātu, kādā dokumenti glabājami. Papildus noteikta atbildība un prasība dokumentēt un kopā ar NILLTF riska novērtējuma dokumentāciju glabāt to vadības sanāksmju protokolus, kurās prezentēti NILLTF riska novērtējuma rezultāti.

Naudas atmazgāšanas novēršanas pārvaldes
vadītājs

K. Markovskis

M. Tilhena

Tāl. 67022557; e-pasta adrese: Marta.Tilhena@bank.lv

I pielikums. Ziņojumā lietotie saīsinājumi

Jēdziens	Lietotais saīsinājums
Finanšu un kapitāla tirgus komisija	Komisija
Horizontālā neklātienes pārbaude "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju riska novērtēšanas procesa, tai skaitā metodoloģijas, horizontālā pārbaude"	Pārbaude
Ziņojums par Pārbaudes rezultātiem	Ziņojums
Ziņojuma II sadaļā minētās Pārbaudes ietvaros vērtētās iestādes	Iestādes
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma un proliferācijas finansēšana	NILLTPF
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana	NILLTPFN
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana	NILLTF
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija	NILL
Terorisma finansēšana	TF
Proliferācijas finansēšana	PF
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums (01.01.2023.–31.01.2024. redakcijā)	NILLTPFN likums
Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums	Sankciju likums
Komisijas 01.12.2020. normatīvie noteikumi Nr. 227 "Iekšējās kontroles sistēmas izveides normatīvie noteikumi" (01.05.2023. redakcijā)	Noteikumi Nr. 227
Komisijas 11.08.2020. normatīvie noteikumi Nr. 126 "Sankciju riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi" (19.08.2020. redakcijā)	Noteikumi Nr. 126
Komisijas 21.12.2021. ieteikumi Nr. 169 "Ieteikumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju	Rokasgrāmata

riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un klientu izpētei"	
Wolfsberg "Biežāk uzdotie jautājumi par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, sankciju un kukuļošanas, un korupcijas risku novērtēšanu", pieejami šeit: Anti-Money Laundering Risk Assessments FAQs (2014) (basel.institute)	Wolfsberg vadlīnijas
Apvienoto Nāciju Organizācija	ANO
Finanšu darījumu darba grupa	FATF
Eiropas Banku iestāde	EBI
Eiropas Savienība	ES
Ziemeļatlantijas līguma organizācija	NATO
Amerikas Savienotās Valstis	ASV
Amerikas Savienoto Valstu Ārvalstu aktīvu kontroles birojs	ASV OFAC
Politiski nozīmīga persona, tās ģimenes locekļi un ar politiski nozīmīgu personu cieši saistītas personas	PNP
Patiesais labuma guvējs	PLG
Iekšējās kontroles sistēma	IKS
Sertificēto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas speciālistu asociācija (<i>Association of Certified Anti-Money Laundering Specialists</i>)	ACAMS
Sertificēts noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas speciālists (<i>Certified Anti-Money Laundering Specialist</i>)	CAMS

II pielikums. Pārbaudes par risku novērtējumu rezultātu tabula

Ziņojuma nodaļas Nr.	Novērojums	Novērojuma apraksts	Novērojuma ietekme ²⁹
1.	Vispārīgi par Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju un risku novērtējumu		
1.1.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija		
1.1.1.	Nav izstrādāta Iestādes darbībai atbilstoša NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģija	Iestāde izmanto standartizētu ACAMS risku novērtēšanas rīku, kas nav pielāgojams Iestādes darbības specifikai.	Ļoti augsta
1.1.1.	Risku novērtēšanas metodoloģiju atsevišķi neapstiprina Iestādes vadība	Iestādes NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģiju pirms risku novērtējuma veikšanas nav apstiprinājusi Iestādes vadība, jo risku novērtēšanas metodoloģija nav atsevišķi dokumentēta, bet ir iekļauta risku novērtējuma ziņojumā.	Vidēja
1.1.1.	Risku novērtēšanas metodoloģija ir pārāk vispārīga	Risku novērtēšanas metodoloģija ir pārāk vispārīga un nesniedz pietiekamu priekšstatu par to, kā Iestāde veic risku novērtējumu.	Augsta
1.1.2.	Nav noteiktas vai ir nepilnīgi noteiktas NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas prasības	Iestāde nav iekšējos normatīvajos aktos noteikusi NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāti vai daļu apstākļu vai visus apstākļus, kuriem iestājoties saskaņā ar normatīvo regulējumu jāveic metodoloģijas pārskatīšana.	Zema
1.1.2.	Normatīvajām prasībām neatbilstoša NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte	Iestādes iekšējos normatīvajos aktos noteiktā NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas pārskatīšanas regularitāte noteikta reizi trīs gados vai reizi 18 mēnešos, kas neatbilst normatīvajā regulējumā noteiktajai regularitātei – ne retāk kā reizi gadā.	Augsta

²⁹ Identificētajam novērojumam, kas uzskatāms par sliktās prakses piemēru, noteikta tā potenciālā ietekme uz Iestādes risku pārvaldības sistēmu, risku kontroli un Iestādes vadību. Ietekme novērtēta vienā no līmeņiem – ļoti augsta, augsta, vidēja vai zema. Novērtējums piešķirts, vērtējot paša novērojuma, kas uzskatāms par sliktu praksi, būtību, nevis Iestāžu, kurās attiecīgais novērojums identificēts, skaitu.

1.1.3.	Nav veikts NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtējums	Iestāde nav nodrošinājusi regulāru NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas efektivitātes izvērtēšanu.	Augsta
1.2.	NILLTPF un sankciju riska novērtējums		
1.2.1.	Normatīvajam regulējumam neatbilstoša sankciju riska novērtējuma pārskatīšanas regularitāte	Iestāde pārskata un aktualizē sankciju riska novērtējumu reizi trīs gados, lai gan normatīvais regulējums paredz regularitāti – reizi 18 mēnešos.	Augsta
1.2.1.	Rokasgrāmatai neatbilstoša NILLTPF riska novērtējuma pārskatīšanas regularitāte	Iestādes pārskata un aktualizē NILLTPF riska novērtējumu reizi trīs gados, lai gan Rokasgrāmata paredz regularitāti – reizi 18 mēnešos.	Vidēja
1.2.1.	Iestādei piemītošajiem riskiem neatbilstoša NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanas regularitāte	Iestāde pārskata un aktualizē NILLTPF vai sankciju riska novērtējumu reizi trīs gados, kas neatbilst Iestādei piemītošajiem riskiem, taču atbilst normatīvā regulējuma un Rokasgrāmatas prasībām.	Vidēja
1.2.1.	Iestāde nenovērtē riskus par visu risku novērtēšanas periodu	Iestāde nenovērtē riskus par visu NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas periodu, ņemot vērā Iestādes noteikto risku novērtējuma pārskatīšanas regularitāti, piemēram, risku novērtējumu veic reizi trīs gados, bet analizē datus tikai par 12 mēnešiem.	Augsta
1.2.2.	Iestāde nav veikusi sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu pēc tam, kad noteikti jauni sankciju režīmi pret Krieviju un Baltkrieviju, kas tiešā veidā ietekmē Iestādi	Pēc tam, kad 2022. gada februārī un sekojošajos mēnešos tika ieviestas būtiskas un iepriekš nebijuša mēroga un veida sankcijas pret Krieviju un Baltkrieviju, neviena no pārbaudītajām Iestādēm līdz 01.08.2022., kas ir datums, par kuru Iestādes Pārbaudes ietvaros iesniedza pieprasīto informāciju, nav veikusi sankciju riska novērtējuma aktualizēšanu, pamatojoties uz apstākli, ka noteikts jauns sankciju režīms, kas ietekmē Iestādes darbību, kaut gan tas ir apstāklis, kuram iestājoties saskaņā ar normatīvo regulējumu jāveic sankciju riska novērtējuma aktualizēšana. Taču četras Iestādes 2022. gadā veikušas regulāro sankciju riska novērtējumu, kas vismaz	Ļoti augsta

		daļēji aptver arī šo sankciju radītos riskus.	
1.2.2.	Nav noteikti visi apstākļi, kuros jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana	Iestāde nav iekšējos normatīvajos aktos definējusi daļu apstākļu vai visus normatīvajā regulējumā noteiktos apstākļus, kuriem iestājoties ir jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana.	Zema
1.2.2.	NILLTPF vai sankciju riska novērtējums nav pārskatīts, iestājoties apstākļiem, kuros jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana	Iestāde ir veikusi tādas darbības, pirms kuru veikšanas tai ir jāveic NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma pārskatīšana un aktualizēšana, piemēram, atbilstības funkcijas darbības modeļa un organizatoriskās struktūras izmaiņas, ieviests jauns produktu piegādes kanāls, būtiskas izmaiņas biznesa modelī u. c.	Augsta
1.3.	NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas izstrādē un risku novērtējuma veikšanā iesaistītās personas		
1.3.1.	Nav noteiktas NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanā iesaistītās personas un to atbildība	Iestādes iekšējos normatīvajos aktos nav noteiktas NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanā iesaistītās personas vai struktūrvienības un to atbildība.	Zema
1.3.1.	Nav skaidra Iestādes iesaiste risku novērtēšanā, kuru veic vai kura veikšanā ir iesaistīta neatkarīga trešā persona	Iestādes NILLTPF vai sankciju riska novērtējumā, kuru veikusi vai kura veikšanā iesaistīta neatkarīga trešā persona, nav skaidrs, kāda bijusi Iestādes iesaiste risku novērtēšanas procesā.	Vidēja
1.3.1.	Ja Iestādes risku novērtējumu veic neatkarīga trešā persona, tad risku novērtēšanas metodoloģija var atšķirties no Iestādes noteiktās	Ja Iestādes risku novērtējumu veic neatkarīga trešā persona, tad NILLTPF riska novērtēšanas metodes var atšķirties no Iestādes metodoloģijā noteiktajām metodēm, var atšķirties NILLTPF riska novērtējumā izmantojamo datu kopums un apjoms, kā arī gala ziņojumā iekļaujamās informācijas saturs.	Vidēja
1.3.2.	Netiek nodrošinātas apmācības saistībā ar NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanu	Iestāde nenodrošina atsevišķas apmācības, kas būtu tieši saistītas ar NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma veikšanu (atsevišķas Iestādes nodrošina ar NILLTPF riska novērtējuma veikšanu saistītas apmācības, bet nenodrošina ar sankciju riska novērtējumu saistītas apmācības).	Vidēja

1.4.	Risku novērtējumā izmantotie informācijas tehnoloģiju risinājumi un datu kvalitāte		
1.4.1.	Nav datu, kas nepieciešami NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanai, vai dati ir neatbilstošā formātā	Iestādei nav daļēji vai pilnībā pieejami dati, kas nepieciešami NILLTPF un sankciju riska novērtēšanai. Līdz ar to Iestāde nevar pilnīgi novērtēt tai piemītošos riskus.	Augsta
1.4.1.	Nav noteiktas prasības, kā nodrošināt datu kvalitāti risku novērtēšanas procesā	Iestādei nav noteiktas atsevišķas prasības vai pasākumi, kā nodrošināt NILLTPF un sankciju riska novērtējumā izmantoto Iestādes kvantitatīvo vai statistikas datu kvalitāti. Taču Iestāde norāda, ka datu kvalitātes nodrošināšana ir ikdienas process.	Zema
1.4.2.	Risku novērtējumā izmantotais tehnoloģiskais risinājums ierobežo Iestādes iespēju pilnvērtīgi novērtēt tai piemītošos riskus	Ņemot vērā izmantotā tehnoloģiskā risinājuma ierobežojumus, riska ekspozīcijas noteikšanā kā datu avots tiek ņemts vērā tikai to Iestādes klientu skaits, kas pakļauti noteiktajam riska faktoram, bet netiek ņemti vērā Iestādes transakciju dati. Līdz ar to tehnoloģiskais risinājums ierobežo Iestādes spēju pilnīgi novērtēt Iestādes ekspozīciju attiecībā uz NILLTPF riska faktoriem. Iestāde risku novērtējumā iekļauj papildu transakciju datu analīzi, lai minēto trūkumu kompensētu.	Zema
2.	Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas metodoloģijas elementi		
2.1.	Sākotnējā NILLTPF un sankciju riska novērtēšana		
2.1.1.	Netiek novērtēts sākotnējais sankciju risks	Iestāde neidentificē un nenovērtē sākotnējo sankciju risku, kuram tā ir pakļauta.	Ļoti augsta
2.1.1.	Netiek sniegts pamatojums sākotnējā riska faktora līmeņa novērtēšanai	Iestāde NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma ziņojumā nesniedz pamatojumu, kāpēc konkrētais sākotnējā riska faktors tiek novērtēts attiecīgajā līmenī.	Vidēja
2.1.1.	Sākotnējā NILLTPF vai sankciju riska novērtējums nav balstīts vai ir nepietiekami balstīts uz Iestādes kvantitatīvo datu analīzi	Iestāde NILLTPF vai sankciju riska novērtējumā neanalizē vispār vai nepietiekami analizē Iestādes kvantitatīvos datus attiecībā uz klientiem un to transakcijām.	Augsta

2.1.1.	Sākotnējā riska līmenis ir noteikts, balstoties tikai uz Iestādes attiecīgā riska ekspozīciju, bet neņemot vērā riska būtību	Iestādes sākotnējā riska līmenis tiek noteikts, balstoties tikai uz Iestādes kvantitatīvajiem datiem attiecībā uz to, cik Iestādes klientu (var būt citi kvantitatīvie dati) pakļauti attiecīgajam riska faktoram, bet neņemot vērā riska faktora būtību (radītos draudus un ievainojamību).	Augsta
2.1.1.	Novērtējot sākotnējo NILLTPF vai sankciju risku, ņemtas vērā kontroles	Iestāde, novērtējot sākotnējo risku, ņem vērā Iestādes ieviestās kontroles, proti, riska faktoram piešķirtais novērtējums tiek pamatots arī ar kontroļu esību.	Vidēja
2.1.2.	PF risks netiek novērtēts vispār vai tiek novērtēts nepietiekami	Iestādes vērtētie riska faktori vispār neaptver vai nepietiekami aptver PF risku.	Ļoti augsta
2.1.2.	TF risks netiek novērtēts vispār vai tiek novērtēts nepietiekami	Iestādes vērtētajos riska faktoros nav ņemtas vērā atšķirības, kas pastāv starp NILL un TF, kā arī atsevišķām Iestādēm vērtētie riska faktori vispār neaptver TF risku.	Ļoti augsta
2.1.3.	Sankciju riska novērtējums neaptver vai nepietiekami aptver sektorālo sankciju risku	Iestāde nenovērtē vai nepietiekami novērtē riskus, kas saistīti ar sektorālo sankciju risku.	Ļoti augsta
2.1.4.	Iestāde nevērtē ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmi	Sankciju riska novērtēšanas ietvaros Iestāde neveic regulāru izvērtējumu par ES un NATO dalībvalstu noteikto sankciju ietekmi uz Iestādi un finanšu un kapitāla tirgus interesēm, kā to paredz normatīvais regulējums.	Augsta
2.1.5.	Iestāde novērtē papildu riska kategorijas, kuru atsevišķai novērtēšanai netiek sniegts skaidrs pamatojums	Iestāde papildus klientu, ģeogrāfiskā, pakalpojumu vai produktu un piegādes kanālu riska kategorijām vērtē citas riska kategorijas, kuru atsevišķai novērtēšanai nav skaidrs pamatojums, piemēram, industrijas un transakciju risku.	Vidēja
2.1.5.	Iestāde nenovērtē sankciju risku, kas saistīts ar Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģionu	Iestāde nevērtē Iestādes darbības un pakalpojumu sniegšanas reģiona risku, kas Iestādei būtu jāvērtē saskaņā ar normatīvo regulējumu.	Augsta

2.1.5.	Iestāde nenoskir risku pārvaldības kontroles elementus no kvalitatīvā riska faktoriem	Iestāde pie kvalitatīvajiem riskiem vērtē arī tādus faktorus, kas pēc būtības attiecas uz Iestādes kontroļu efektivitāti.	Zema
2.1.5.1.	Klienta riska faktori nav atbilstoši Iestādes klientu bāzei	Iestādes vērtētie klienta riska faktori nav atbilstoši Iestādes klientu bāzei.	Augsta
2.1.5.1.	Netiek vai nepilnvērtīgi tiek identificēti un novērtēti riski, ko rada klienta saimnieciskās darbības veids	Vērtējot klientu NILLTPF vai sankciju risku, Iestāde nevērtē vai nepietiekami novērtē riskus, ko rada klienta saimnieciskās darbības veids.	Augsta
2.1.5.2.	Iestāde nevērtē maksājumu plūsmu no un uz paaugstināta riska jurisdikcijām	Iestāde neanalizē maksājumu plūsmas datus vai vērtē ierobežotus maksājumu plūsmas datus.	Augsta
2.1.5.2.	Netiek ņemti vērā visi faktori, kas klientu saista ar noteiktu jurisdikciju	Iestāde, vērtējot klienta saistību ar paaugstināta riska jurisdikciju, ņem vērā tikai ļoti ierobežotus faktorus, kas klientu saista ar noteiktu jurisdikciju, piemēram, neanalizē valsti, kurā klients veic saimniecisko darbību.	Augsta
2.1.5.3.	Iestāde neanalizē riskus, ko rada produktu kombinācijas izmantošana	Iestāde analizē piedāvātos produktus vai pakalpojumus katru atsevišķi, novērtējot tiem piemītošo NILLTPF un sankciju risku, un nepietiekami ņem vērā apstākli, ka produktu parasti izmanto kopā ar citiem Iestādes produktiem.	Vidēja
2.1.5.4.	Iestāde nenovērtē produktu vai pakalpojumu izmantošanas kanālus	Iestāde piegādes riska kategorijas ietvaros vērtē tikai tādus riska faktorus, kas saistīti tikai ar produkta vai pakalpojuma iegūšanas kanāliem, bet nevērtē produktu izmantošanas kanālus.	Vidēja
2.2.	NILLTPFN un sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitātes novērtēšana		
2.2.	Netiek vai nepilnīgi tiek novērtēta kontroļu operacionālā efektivitāte	Iestāde novērtē kontroles, vērtējot tikai apstākli, vai kontrole Iestādē pastāv, bet nesniedz nekādu pamatojumu tam, ka kontrole ir efektīva.	Augsta

2.2.	Kontroļu izvērtējums nesniedz pietiekamu priekšstatu, vai kontroles spēj efektīvi mazināt Iestādei piemītošo sākotnējo risku	Iestāde novērtē kontroles vispārīgi, vērtējot tās pa kategorijām (klientu izpētes pasākumi, darījumu uzraudzība utt.). No Iestādes veiktā kontroļu izvērtējuma nevar gūt pārliecību, ka Iestāde ir izvērtējusi un guvusi pārliecību, ka esošās kontroles var pārvaldīt vai mazināt tieši Iestādei piemītošo NILLTPF vai sankciju risku.	Augsta
2.2.	Netiek noteikti dažādi NILLTPF vai sankciju riska kontroļu svērumi	Iestāde nenosaka dažādus kontroles pasākumu svērumus un, nosakot kopējo kontroļu efektivitātes līmeni, visiem kontroles elementiem piešķir vienādu vērtību vai svērumu.	Vidēja
2.2.	Iestāde novērtē kontroļu efektivitāti tikai tiem Iestādes sākotnējā NILLTPF riska faktoriem, kuriem noteikts augsts risks	Iestāde novērtē kontroļu efektivitāti tiem sākotnējā riska faktoriem, kuriem noteikts augsts sākotnējais risks, bet novērtē kontroļu efektivitāti tiem sākotnējā riska faktoriem, kuriem noteikts zems vai vidējs sākotnējais NILLTPF risks.	Augsta
2.3.	Atlikušā NILLTPF un sankciju riska novērtējums		
2.3.	Augstu sākotnējo risku iespējams samazināt līdz zēmam riskam	Iestādes NILLTPF vai sankciju riska novērtēšanas metodoloģija paredz, ka augstu sākotnējo risku ar noteiktu kontroļu efektivitātes līmeni var samazināt līdz zēmam atlikušajam riskam.	Vidēja
2.3.	Nav noteikta skaidra atlikušā NILLTPF un sankciju riska novērtēšanas kārtība	Iestādes metodoloģija nesatur informāciju par to, kā tiek novērtēts atlikušais risks, tāpēc nav skaidrs, pēc kādiem principiem Iestāde nosaka atlikušo risku.	Vidēja
2.3.	Iestāde nosaka tikai kopējo atlikušo risku, kas piemīt Iestādei	Iestāde nosaka tikai kopējo Iestādei piemītošo atlikušo NILLTPF un sankciju risku. Nav skaidri saprotams, kuri tieši riska faktori vai riska faktoru kategorijas vai kuru kontroļu efektivitāte tieši ietekmē Iestādes atlikušā riska līmeni.	Vidēja
2.3.	Iestāde nenovērtē atlikušo Iestādei piemītošo NILLTPF vai sankciju risku	Iestāde neveic atlikušā riska novērtējumu.	Vidēja
3.	Iestādes NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultāti un risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns		

3.1.	Risku novērtējuma rezultātu izmantošana dažādos Iestādes procesos		
3.1.	Iestāde sankciju riska novērtējuma rezultātus neizmanto sankciju riska pārvaldības IKS uzlabošanai	Iestāde neizmanto sankciju riska novērtējuma rezultātus, lai pilnveidotu Iestādes sankciju riska pārvaldības IKS.	Ļoti augsta
3.1.	Iestāde risku novērtējuma rezultātus neizmanto resursu plānošanā	Iestāde neizmanto NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātus, lai plānotu Iestādes resursus.	Vidēja
3.1.	Iestāde risku novērtējuma rezultātus neizmanto, lai vadītu vai noteiktu riska apetīti	Iestāde neizmanto NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātus, lai vadītu vai noteiktu NILLTPF vai sankciju riska apetīti.	Augsta
3.1.	Iestāde NILLTPF riska novērtējuma rezultātus neizmanto darbinieku apmācību plānošanā	Iestāde neizmanto NILLTPF riska novērtējuma rezultātus darbinieku apmācību plānošanā.	Vidēja
3.1.	Iestāde risku novērtējuma rezultātus neizmanto stratēģisku biznesa lēmumu pieņemšanai	Iestāde stratēģisku biznesa lēmumu pieņemšanā neizmanto NILLTPF vai sankciju riska novērtējuma rezultātus.	Vidēja
3.2.	Iesaistīto personu informēšana par NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem		
3.2.	Par risku novērtējuma rezultātiem netiek informētas iesaistītās puses vai nav noteikta iesaistīto pušu informēšanas kārtība	Iestāde par risku novērtēšanas rezultātiem informē tikai vadību, bet neinformē citas iestādes struktūrvienības vai darbiniekus, kurus skar identificētie riski vai to pārvaldīšanas pasākumi, vai Iestāde nav noteikusi kārtību, kādā vadība vai citas iesaistītās puses tiek informētas par novērtēšanas rezultātiem, un atbildīgos par to.	Vidēja
3.3.	Risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāns		
3.3.	Nav noteikta prasība atbilstoši NILLTPF un sankciju riska novērtējuma rezultātiem izstrādāt	Iestāde iekšējos normatīvajos aktos nav noteikusi prasību atbilstoši risku novērtējuma rezultātiem izstrādāt risku mazināšanas vai pārvaldīšanas rīcības plānu.	Augsta

	risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plānu		
3.3.	Par risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izstrādi ir atbildīgs tikai risku īpašnieks	Iestādē par risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izstrādi ir atbildīgs tikai attiecīgā riska īpašnieks, līdz ar to netiek veikta vienota rīcības plāna izstrādes koordinēšana Iestādes vadības vai citas atbildīgās funkcijas līmenī.	Vidēja
3.3.	Nav noteikta par risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izpildes uzraudzību atbildīgā persona un kārtība, kādā uzraudzība tiek veikta	Iestādes iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta kārtība vai atbildīgais par rīcības plāna izpildes uzraudzību, kā arī par vadības informēšanu par rīcības plāna izpildes statusu.	Zema
3.3.	Rīcības plānu obligāti nepieciešams izstrādāt tikai attiecībā uz tādiem identificētajiem NILLTPF riska faktoriem, kam ir augsts atlikušais risks	Iestādē rīcības plānu un risku mazinošos pasākumus nepieciešams obligāti noteikt tikai attiecībā uz tādu NILLTPF riska faktoru mazināšanu, kuriem saskaņā ar risku novērtējumu noteikts augsts atlikušais risks.	Vidēja
3.3.	Nav izstrādāts risku pārvaldīšanas vai mazināšanas plāns	Iestāde, kuras NILLTPF vai sankciju riska novērtējumā identificētas nepilnības attiecībā uz risku pārvaldības kontroļu dizainu vai to efektivitāti, nav izvērtējusi risku pārvaldīšanas vai mazināšanas rīcības plāna izstrādes nepieciešamību un rīcības plānu nav izstrādājusi.	Augsta